

CRTA:

Stavovi građana Srbije o učešću u demokratskim procesima 2021

Mart, 2022. Beograd

Cilj istraživanja bio je utvrđivanje stavova građana i građanki Srbije u vezi sa političkim pitanjima, kao i stepena njihove spremnosti da učestvuju u demokratskim procesima koji podrazumevaju niz različitih oblika građanske participacije - od glasanja na izborima do pokretanja i učešća u akcijama.

Istraživanje predstavlja svojevrsni prikaz demokratskog stanja društva. Mera u kojoj su građani i građanke spremni da se uključe u društvene procese, da iskoriste svoja građanska prava i utiču na donosiocima odluka su važni pokazatelji „zdravlja“ jedne demokratije.

Zahvaljujemo se svim učesnicima ovog istraživanja, posebno operaterkama na požrtvovanosti i profesionalnosti, kao i svima koji su savetima i predlozima pomagali timu Crte u koncipiranju i izvođenju ovog istraživanja.

Istraživački tim

Darko Stojilović, viši istraživač u Crti

Vujo Ilić, savetnik za javne politike i istraživanja u Crti, istraživač Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu

Sadržaj

Društveno-politički kontekst	4
Metodologija	6
Opis uzorka	10
Sažetak glavnih nalaza	12
Rezultati istraživanja	21
1. Zainteresovanost za političke teme i percepcija politike	21
2. Učešće u demokratskim procesima	33
3. Politički stavovi	48
4. Zadovoljstvo radom Vlade i skupštine	57
5. Izbori	66
6. Mediji	75
Spisak grafikona	81

Društveno-politički kontekst

Opšta politička atmosfera u periodu u kom je rađeno istraživanje može se opisati kao nastavak rastuće polarizacije koja je dodatno produbljena nakon parlamentarnih izbora 2020. Nakon ovih izbora, konstituisan je saziv parlamenta sa najnižim stepenom pluralizma od uvođenja višestranačja u Srbiji, sa čak 97% poslanika koji pripadaju vladajućoj većini. Mandat ovog saziva oročen je izjavama predstavnika izvršne vlasti, kada su vanredni parlamentarni izbori najavljeni neposredno nakon njegovog konstituisanja.

Ovaj saziv parlamenta ostaće upamćen po intenzivnoj zakonodavnoj aktivnosti ali bez suštinske rasprave o bitnim aktima koji su usvajani, te vođenjem organizovanih kampanja protiv civilnog društva, nezavisnih medija, vanparlamentarne opozicije i neistomišljenika. Kampanje kojima je podsticana netrpeljivost prelivale su se iz poslaničkih klupa u provladine medije, čime je dodatno urušen kredibilitet najvišeg zakonodavnog tela u Srbiji.

Istraživanje je održano u periodu kada je već bilo poznato da će se u aprilu 2022. održati ne samo redovni predsednički i beogradski, već i vanredni parlamentarni izbori. Izborni uslovi i kvalitet demokratskih institucija predstavljali su jednu od centralnih tema političkog života. Godina je protekla u znaku međustranačkog dijaloga o izbornim uslovima koji je vođen na dva koloseka. Međutim, ni dokument usvojen u okviru dijaloga pod pokroviteljstvom Evropskog parlamenta, ni sporazum nastao kao rezultat dijaloga vođenog u Narodnoj skupštini, bez međunarodnog posredovanja, nisu adekvatno odgovorili na ključne probleme izbornog procesa.

Uprkos tome, većina opozicionih aktera odlučila je do jeseni 2021. da prekine bojkot, učestvuje u izbornom procesu i vrati se institucionalnim načinima političke borbe, uprkos neravnopravnom odnosu između učesnika izborne utakmice. Ipak, jedna od posledica bojkota izbora 2020. je i gotovo potpuno odsustvo predstavnika opozicionih stranaka iz skupština lokalnih samouprava, u kojima je po pravilu na vlasti ista vladajuća većina kao i na republičkom nivou.

Neravnopravnost izbornih učesnika, jedan od ključnih problema izbornih uslova u Srbiji, između ostalog je primetna u izrazito neravnopravnom pristupu i predstavljenosti u medijima. Nalazi monitoringa medija pokazali su da je, tokom 2021. godine, čak 94% vremena u centralnim vestima televizija sa nacionalnom pokrivenošću bilo posvećeno predstavnicima vladajuće koalicije, dok je opozicija bila prisutna u preostalih 6% vremena¹. Dodatni uvidi u pogledu medijske neravnopravnosti stižu se kada se u obzir uzme i tonalitet predstavljanja političkih aktera - dok su predstavnici

---

¹ Istraživanje je sproveda Crta u periodu decembar 2020 - novembar 2021, jedinica analize bila je sekunda predstavljenosti u programu centralnih vesti na pet televizija sa nacionalnom frekvencijom.

vladajućih partija bili predstavljeni u dominantno neutralnom (66%) i pozitivnom (34%) tonu, predstavnici opozicije u najvećoj meri su predstavljeni negativno (58%), zatim neutralno (38%) i na kraju pozitivno (4%).

Kraj godine obeležile su i pripreme za održavanje referenduma o promeni Ustava Republike Srbije u oblasti pravosuđa, predviđene procesom evropskih integracija, to jest Akcionim planom za Poglavlje 23 pristupnih pregovora Srbije sa Evropskom unijom. Akcioni plan usvojen je 2016. godine, revidiran 2020, a njime je originalno predviđeno da izmene Ustava budu usvojene krajem 2017, odnosno početkom 2018. godine. Neki politički akteri doveli su u pitanje legitimnost promene ustava od strane parlamenta u kome nisu bile predstavljene relevantne političke opcije.

Nakon 2020, prve godine od početka pristupnih pregovora u kojima Srbija nije otvorila nijedno novo pregovaračko poglavlje, krajem godine otvoren je, u skladu sa novom metodologijom proširenja EU, Klaster četiri, koji se odnosi na zelenu agendu i održivu povezanost. Uz to, u periodu pred ovo istraživanje, došlo je do više medijski praćenih poseta evropskih zvaničnika, koji su u pozitivnom svetlu predstavljali napredovanje Srbije ka članstvu u EU.

Posle nekoliko godina stagnacije u dijalogu Beograda i Prištine, odnosi su se 2021. pogoršali, posebno nakon pobede Pokreta Samoopredeljenje na izborima i formiranja kosovske vlade koja je zauzela tvrdi stav prema nastavku dijaloga i njegovoj perspektivi. U septembru, pred početak istraživanja, došlo je do krize na severu Kosova, kada je policija započela sprovođenje odluke prema kojoj građani koji imaju srpske registarske tablice na vozilima moraju da uzimaju probne tablice kada prelaze administrativne prelaze.

Borba protiv pandemije korona virusa bila je i tokom 2021. jedna od najvažnijih društvenih tema. Srbiju su dva puta zahvatili talasi zaražavanja virusom, na proleće i na jesen, za vreme samog istraživanja. Iako je početkom godine vakcinacija započela energično, zahvaljujući dovoljnoj dostupnosti različitih vakcina, stopa imunizacije je posle samo nekoliko meseci usporila, i obuhvat vakcinom ostao je polovičan, što je nastavilo da dovodi veliki deo populacije u rizik od oboljevanja od virusa Covid-19.

Pored pandemije, ovu godinu obeležili su i ekološki protesti. Organizovano je više manjih protesta širom Srbije, između ostalih su građani Beograda branili baru Revu od pretvaranja u deponiju, a održana su i dva masovna protesta pod nazivom Ekološki ustanak. Krajem godine došlo je do nove, kontinuirane mobilizacije i blokade saobraćajnica sa ciljem zaustavljanja projekta Rio Tinto u dolini reke Jadar.

Metodologija

Istraživanje „Učešće građana u demokratskim procesima u Srbiji“ Crta sprovodi svake godine počev od 2013. Tokom osam godina, istraživanja su sprovedena u saradnji sa agencijom *Ipsos Strategic Marketing* anketiranjem građana licem u lice, što je omogućilo praćenje javnog mnjenja iz godine u godinu i upoređivanje rezultata. U 2020. godini, pandemija koronavirusa onemogućila je sprovođenje istraživanja anketiranjem građana licem u lice. Crta je stoga prvi put samostalno sprovedla istraživanje koristeći sistem za kompjuterski podržano telefonsko ispitivanje (*Computer-assisted telephone interviewing – CATI*). Za potrebe istraživanja korišćena je mobilna telefonija, zbog veće pokrivenosti stanovništva u odnosu na fiksnu telefoniju, uz nasumičan odabir brojeva telefona (*Random digit dialing – RDD*). Iako promena načina prikupljanja podataka nije značajno izmenila sama pitanja (određen broj pitanja je korigovan tako da više odgovara konverzaciji preko telefona), dužina upitnika je prepolovljena u odnosu na istraživanja koja su sprovedena licem u lice. Pošto je veoma teško proceniti uticaj promene načina prikupljanja podataka na rezultate, bitno je naglasiti da **podatke iz ovog izveštaja nije opravdano porediti sa rezultatima istraživanja koja smo sprovodili u periodu 2013-2019. godine**. U ovom izveštaju biće poređeni rezultati aktuelnog istraživanja, sprovedenog u oktobru 2021. godine i istraživanja sprovedenog u novembru 2020. godine² (Ilić & Stojilović, 2021), pošto su oba sprovedena preko telefona.

Metod prikupljanja podataka: kompjuterski podržano telefonsko anketiranje (*CATI*) uz nasumičan odabir brojeva (*Random digit dialing*)

Ciljna populacija: punoletni građani Republike Srbije (bez KiM)

Tip instrumenta: upitnik (47 pitanja)

Tip uzorka: slučajan uzorak, reprezentativan za Republiku Srbiju (bez KiM)

Stratumi: ukupno 48, po polu (muški, ženski), uzrastu (18-34 god, 35-64 god, 65+ god), regionu (Beograd, Vojvodina, Šumadija i Zapadna Srbija, Južna i Istočna Srbija) i tipu naselja (urbano, ruralno)

Poststratifikacija: po polu, uzrastu, regionu i tipu naselja

Uzorak: 1039 ispitanika

Margina greške: $\pm 3,10\%$

Stopa odgovaranja: 25%

Prosečno trajanje ispitivanja: 13 minuta

Period istraživanja: 11-17. oktobar 2021.

² Ilić & Stojilović (2021). *Stavovi građana Srbije o učešću u demokratskim procesima 2020. godine*. Beograd: Crta
http://rifdt.institfdt.bg.ac.rs/bitstream/id/8460/Crta_istrazivanje_Stavovi-gradjana-Srbije-o-ucescu-u-demokratskim-procesima-2020.pdf

Kreiranje uzorka brojeva za pozivanje

U Srbiji postoji tri operatera sa ukupno osam ekstenzija (060, 061, 062, 063, 064, 065, 066, 069). U nekim ekstenzijama postoje šestocifreni i sedmocifreni brojevi (062, 063, 066, 069), dok u drugim samo sedmocifreni (060, 061, 064, 065). To znači da u 12 različitih kombinacija postoji ukupno 84 miliona permutacija brojeva (80 miliona za osam sedmocifrenih i četiri miliona za četiri šestocifrene ekstenzije). Za procenu koliko je aktivnih korisnika u svakoj od 12 kombinacija, korišćen je servis za masovno slanje SMS poruka koji omogućava da se utvrdi koliko je poslatih poruka isporučeno. Crta je u prvoj fazi istraživanja poslala po 1.000 SMS poruka na svih 12 kombinacija, na osnovu čega je procenjeno da postoji ukupno 7.786.000 aktivnih korisnika, što je blizu proceni RATEL-a od 8.453.887 korisnika³ (pri čemu nisu u pitanju jedinstveni korisnici, jer postoje građani koji imaju više brojeva). Raspodela korisnika po ekstenzijama operatera je iznosila: MTS 44,7% (RATEL 44,3%), Telenor 31,7% (RATEL 31,4%), VIP 23,6% (RATEL 24%). Najviše korisnika koristi sedmocifrene 064 brojeve – ukupno 2.380.000 korisnika, odnosno 31% od ukupnog broja. Četiri kombinacije su imale veoma mali broj korisnika, što bi značilo da je potrebno ostvariti veoma veliki broj poziva kako bi se došlo do postojećeg korisnika. Iz tog razloga su isključeni šestocifreni i sedmocifreni brojevi 066 i 069. Preostalih osam kombinacija je korišćeno u istraživanju, koje su obuhvatale 7.064.000 korisnika (91%).

Nakon eliminisanja navedene četiri kombinacije, ukupan broj permutacija je 62 miliona (60 miliona za šest sedmocifrenih i dva miliona za dva šestocifrena broja). Potom je nasumično generisan uzorak brojeva iz 62 miliona, te je ponovo uz pomoć sistema za slanje SMS poruka utvrđeno koji brojevi su postojeći. Postojeći brojevi su zatim dodati u bazu za pozivanje. Na ovaj način su odstranjeni nepostojeći brojevi i istovremeno obezbeđen slučaj odabir brojeva, tj. građana koji će imati priliku da učestvuju u istraživanju. Operateri su stoga pozivali samo postojeće brojeve koji su nasumično odabrani iz baze svih mogućih kombinacija brojeva.

Procedura prikupljanja podataka

Pre samog poziva, brojevima koji su nasumično izabrani poslata je SMS poruka sledeće sadržine: „*Poštovani, računar je nasumično odabrao Vaš broj za učešće u anonimnom i dobrovoljnom naučnom istraživanju. Sledeće nedelje pozvaće Vas anketar udruženja CRTA*“. Vlasnici brojeva koji su na bilo koji način izrazili neslaganje sa daljom komunikacijom odmah su uklonjeni iz baze.

Pozivi su obavljani u periodu od 9 sati ujutru do 9 uveče (nedeljom od 10 ujutru do 8 uveče). Pozive je obavljalo 18 operatera, od kojih je njih 15 imalo višegodišnje iskustvo u telefonskom anketiranju, a svi operateri su nekoliko dana pre početka istraživanja prošli obuku koja je uključivala i testiranje poziva i anketiranje. Oni su

³ https://www.ratel.rs/uploads/documents/empire_plugin/Pregled%20trazista%202019_web_final.pdf

koristili softver za pozivanje i platformu za unos odgovora. Pozivanje su obavljali klikom na nasumično odabran broj, a anketu popunjavali kroz razgovor sa građanima.

Uzorkovanje i ponderisanje

Kako bi uzorak ispitanika odgovarao strukturi populacije Republike Srbije (bez Kosova i Metohije), određeno je ukupno 48 stratuma koji su odgovarali procenjenoj strukturi na osnovu pola (muški, ženski), uzrasta (18-34 god, 35-64 god, 65+ god), regiona (Beograd, Vojvodina, Šumadija i Zapadna Srbija, Južna i Istočna Srbija) i tipa naselja (urbano, ruralno). Korišćeni su podaci Republičkog zavoda za statistiku za 2020. godinu.

Softver je po principu slučajnosti birao koji broj će biti pozvan. Svako ko bi pristao da učestvuje u istraživanju je prolazio kroz ispitivanje sa operaterom, koji je na samom početku postavljao pitanja na osnovu kojih su prethodno kreirani stratumi. Softver je automatski svrstavao svakog ispitanika u jedan od 48 stratuma. Tek pri kraju istraživanja bi dolazilo do toga da je neki stratum popunjen (npr. visokoobrazovani muškarci iz gradskog područja iz Šumadije stariji od 65 godina), pa su operateri morali da odbijaju učešće zainteresovanih ispitanika ukoliko su pripadali popunjenom stratumu. Na kraju, ukupno 367 ispitanika nije moglo da učestvuje u istraživanju jer su pripadali stratumu koji je prethodno ispunjen.

Kao što se može videti u tabeli 2 u nastavku, finalni uzorak ima više gradskog stanovništva nego populacija Srbije, odnosno sadrži nešto manje građana starijih od 65 godina, što odstupa od populacijskih karakteristika Republike Srbije. Da bi se odstupanja relevantnih demografskih karakteristika uzorka usaglasila sa populacijskim, nakon prikupljanja, podaci su ponderisani. Konkretnije, korišćeno je iterativno proporcionalno fitovanje (*raking*). Rezultati su ponderisani po istim, već navedenim stratumima, tako da odgovaraju brojkama Republičkog zavoda za statistiku za 2020. godinu. Ponderisanje nije u bitnoj meri uticalo na rezultate. Minimalni ponder iznosio je 0,76, a maksimalni 1,60. Promene procenata odgovora na različita pitanja usled ponderisanja obično se kretalo u opsegu 1-2%. Na osnovu navedenog, rezultati su **reprezentativni za populaciju Republike Srbije (bez Kosova i Metohije)**.

Upitnik

Pitanja i ponuđeni odgovori kreirani su tako da odgovaraju razgovoru preko telefona. Nakon testiranja dužine upitnika i jasnoće pitanja na manjem broju ispitanika, odlučeno je da anketiranje ne traje duže od 15 minuta i na osnovu toga je utvrđen konačan broj pitanja.

Upitnik se sastojao od 47 pitanja, pretežno zatvorenih sa ponuđenim odgovorima, uz četiri otvorena pitanja. Neka pitanja su bila uslovna, to jest bila bi prikazana samo ukoliko bi osoba na prethodnom pitanju dala određen odgovor. Drugim rečima, nisu svi ispitanici odgovarali na svih 47 pitanja. Među ponuđenim odgovorima bila je uključena opcija za ispitanike koji ne znaju kako da odgovore na pitanje ili ne žele

da odgovore – ne zna/bez odgovora (NZ/BO). Redosled ponuđenih odgovora u pitanjima bio je nasumičan, osim u slučajevima kada su ponuđeni odgovori bili sa Likertove skale (npr. u opsegu *uopšte se ne slažem – potpuno se slažem*). Upitnik je sadržao sedam socio-demografskih pitanja koja se odnose na: pol, uzrast, obrazovanje, region, tip naselja, finansijsko stanje i radni status. Teme pokrivena u upitniku, pored socio-demografskih karakteristika su:

- Zainteresovanost za političke teme i percepcija politike (9 pitanja)
- Učešće u demokratskim procesima (12 pitanja)
- Zadovoljstvo radom Vlade i skupštine (6 pitanja)
- Politički stavovi (6 pitanja)
- Izbori (4 pitanja)
- Mediji (3 pitanja)

Statistika procesa prikupljanja podataka

Popunjeno je ukupno 1.039 anketa, dok je učestvovanje u istraživanju odbilo 4.279 građana, od čega je 3.412 građana odbilo na samom startu, 160 tokom odgovaranja, a 706 građana je naglasilo u odgovoru na SMS poruku da ne želi da učestvuje u istraživanju. Takođe, 367 ispitanika je izrazilo želju da učestvuje, ali su pripadali popunjenim kvotama. Stopa odgovora (*response rate*) je, dakle, iznosila 25% (po računici $1406 / (1406 + 4278)$). Drugim rečima, svaki četvrti građanin kog smo kontaktirali je pristao da učestvuje u istraživanju.

Tabela 1.

Statistika pristanaka i odbijanja

Pristanci		Odbijanja		
Završili intervju	Van kvota	U SMS-u	Na startu	Tokom intervjuja
1039	367	706	3412	160
1406		4278		

Napomena: Prilikom čitanja izveštaja i grafika, treba imati u vidu da se procenti neće uvek sabirati do 100 zbog zaokruživanja brojki. U izveštaju je prikazana deskriptivna statistika, a za testiranje razlika između demografskih grupa korišćeno je Kramerovo V umesto Hi-kvadrata koji je pristrasan na velikim uzorcima. Ova mera služi za utvrđivanje povezanosti dve kategoričke varijable i kreće se u vrednosti od 0 do 1 (maksimalna moguća korelacija).

Opis uzorka

Tabela 2.
Opis uzorka po stratumima (%)

		RZS 2020	Neponde- risani	Ponde- risani
Pol	Muški	48	50	49
	Ženski	52	50	51
Uzrast	18-34	24	24	24
	35-64	50	54	51
	65+	26	23	25
Region	Beograd	24	25	22
	Vojvodina	27	28	27
	Šumadija i Zapadna Srbija	27	27	29
	Južna i Istočna Srbija	22	20	22
Tip naselja	Gradsko	61	69	61
	Ruralno	39	31	39

Tabela 3.
Opis uzorka po socio-demografskim varijablama (%)

		2020	2021
Obrazovanje	Nezavršena ili završena osnovna škola (OŠ)	12	12
	Srednja škola (SŠ)	50	53
	Viša škola ili fakultet (VO)	38	35
Finansijsko stanje	Nemam dovoljno novca, često ni za hranu	6	7
	Imam dovoljno za hranu, ali teško mogu da kupim odeću	15	17
	Imam dovoljno novca za hranu i odeću, ali ne i za veće kupovine, kao što su televizor ili frižider	41	32
	Imam novca i za veće kupovine, kao što su televizor ili frižider	28	36
	Mogu da kupujem skoro sve što poželim	8	6
Status zaposlenosti	Zaposleni na neodređeno; rade u svojoj firmi ili samozaposleni	34	35
	Zaposleni na određeno vreme, zaposleni preko agencije	11	8
	Rade bez ugovora o radu ili bez pisanog ugovora	3	2
	Rade na svom imanju	3	4
	Domaćice	5	4
	Penzioneri	25	27
	Učenici ili studenti	5	4
	Nezaposleni	12	14

Tabela 4.
Detaljnija struktura socio-demografskih karakteristika (%)

	18-34	35-64	65+	OŠ	SŠ	VO	Beograd	Vojvodina	Šumadija i Zapadna	Južna i Istočna	Gradsko	Ruralno
Muški	12	26	11	5	26	17	10	14	14	11	27	22
Ženski	12	25	14	7	26	18	12	13	15	11	33	18
18-34				1	14	9	6	6	7	5	15	9
35-64				5	27	18	11	14	14	12	30	21
65+				5	12	8	6	7	7	5	16	10
OŠ							1	3	4	3	3	8
SŠ							10	16	15	12	31	22
VO							11	8	10	7	27	9

Tabela 5.
Politička inklinacija i poverenje u medije

		2020	2021
Politička inklinacija*	Bliže partije u vlasti	31	35
	Bliže partije u opoziciji	8	10
	Ni jedne ni druge	56	53
Poverenje u medije**	Provladini mediji		55
	Kritički mediji		16
	Obe grupe		12
	NZ/BO		17

* Pitanje je glasilo: „Da li su vam bliže političke partije koje su sada u vlasti ili one koje su u opoziciji ili ni jedne ni druge?“.

** Pitanje je glasilo: „Sada ću Vam pročitati listu 7 televizija. Molim Vas da sa te liste izdvojite dve televizije u koje imate najviše poverenja“. Građani su svrstani u tri grupe na osnovu toga da li veruju samo provladinim medijima (RTS, Happy, Prva, Pink, B92), samo medijima koji su kritički prema vladi (N1, Nova S) ili i jednim i drugim (npr. N1 i Pink).

Sažetak glavnih nalaza

Zainteresovanost za političke teme i percepcija politike

Interesovanje građana Srbije za politiku ostalo je nepromenjeno u odnosu na 2020. godinu, odnosno građani su u proseku osrednje zainteresovani za politiku u svojoj zemlji. Nešto više od trećine građana je ili potpuno nezainteresovano ili malo zainteresovano za politiku (40%), dok je nešto manje onih koji su prilično ili mnogo zainteresovani (36%).

Jedina tema za koju su građani Srbije u ovom periodu postali više zainteresovani je tok pregovora Beograda i Prištine. Unutrašnji demokratski procesi, poput rada lokalnih samouprava i Narodne skupštine u nešto manjoj meri interesuju građane nego što je to bio slučaj pre godinu dana.

Generalno gledano, građani su znatno više zainteresovani za tok pregovora Beograda i Prištine (49%) nego za pristupne pregovore sa Evropskom unijom (31%), a ujedno ih više interesuje i rad lokalne samouprave (43%) nego rad Narodne skupštine Srbije (27%). Programi političkih partija, kao i rad nevladinih organizacija su teme koje najmanje interesuju građane, i za koje je skoro polovina potpuno nezainteresovana.

Međutim, postoje značajne razlike u odnosu na različite socio-demografske grupe kada je u pitanju interesovanje za političke teme. Najpre, za politiku generalno najviše su zainteresovani građani koji prevashodno veruju kritičkim medijima, koji imaju političku inklinaciju bilo ka opozicionim ili vladajućim partijama, kao i građani stariji od 65 godina i više obrazovani.

Mogu se izdvojiti dve suprotstavljene grupe na osnovu toga koje teme ih najviše interesuju. Građane koji veruju provladinim medijima, koji inkliniraju strankama u vlasti, koji su stariji od 65 godina i koji imaju najviše završenu osnovnu školu značajno više interesuje rad Narodne skupštine i tok pregovora Beograda i Prištine nego ostale grupe. S druge strane, građane koji veruju kritičkim medijima, inkliniraju opozicionim partijama i koji su završili višu školu ili fakultet značajno više interesuju pristupni pregovori sa Evropskom unijom i rad nevladinih organizacija.

Za rad lokalne samouprave najviše su zainteresovani građani koji inkliniraju partijama u vlasti, visoko obrazovani i koji žive u gradskim područjima. U ovom slučaju je posebno interesantno što nema povezanosti sa poverenjem u medije, odnosno to da li građani veruju provladinim ili kritičkim medijima nije povezano s njihovim interesovanjem za lokalnu samoupravu. Na kraju, za programe političkih partija najveće interesovanje postoji kod građana koji veruju kritičkim medijima, inkliniraju opozicionim partijama, i kod starijih od 65 godina.

Između muškaraca i žena ne postoje razlike u pogledu interesovanja za različite političke teme, što je bio slučaj i 2020. godine. U tabeli 6 sažeto su prikazani rezultati ukrštanja sa socio-demografskim karakteristikama populacije.

Tabela 6.

Zainteresovanost za političke teme u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Pol. inklinacija	Uzrast	Obraz.	Region	Tip naselja
Politika	Kritički	Vlast i opoz.	65+	VO		
Rad skupštine	Provladini	Vlast	65+	OŠ		
Lokal. samouprava		Vlast	18-34	VO		
Programi partija	Kritički	Opozicija	65+			Rural
BG-Priština	Provladini	Vlast	65+	OŠ		
EU pregovori	Kritički	Opozicija		VO	Š. i Z.	
Rad NVO	Kritički	Opozicija	18-34	VO	BG	Grad

Napomena br. 1: U tabeli su prikazane one grupe koje su najviše zainteresovane za određene političke teme, tj. značajno više zainteresovane nego grupe koje se ne nalaze u tabeli

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

Percepcija nevladinih organizacija u Srbiji uglavnom je pozitivna – polovina građana misli da one štite javni interes i bore se za promene u društvu, dok trećina građana negativno percipira NVO. Ova trećina misli ili da one zastupaju interese stranih država uz pomoć finansija iz inostranstva (23%) ili da zastupaju interese domaćih moćnika i rade protiv države (12%). Pozitivan stav prema NVO u najvećoj meri imaju građani koji veruju kritičkim medijima, koji inkliniraju opozicionim partijama, koji imaju između 18 i 34 godina, koji su više obrazovani i koji žive u gradskim područjima.

Polovina građana misli da u politiku uvek treba da budu aktivno uključeni svi građani, dok druga polovina veruje da građani ne treba da imaju toliko aktivnu ulogu u društvu. Konkretnije, među drugom polovinom 28% misli da politikom treba da se bave samo političari, a ne obični građani, dok 20% misli da je dovoljno da građani glasaju na izborima. Da građani treba da budu uvek aktivni učesnici političkog života u najvećoj meri misle građani koji veruju kritičkim medijima, koji inkliniraju opozicionim partijama, najmlađi, više obrazovani, koji žive u Beogradu i gradsko stanovništvo.

Tabela 7.

Percepcija NVO i politike u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Pol. inklinacija	Uzrast	Obraz.	Region	Tip naselja
Percepcija NVO	Kritički	Opozicija	18-34	VO		Grad
Učešće u politici	Kritički	Opozicija	18-34	VO	BG	Grad

Napomena br. 1: U tabeli su prikazane one grupe koje ili imaju pozitivan stav prema NVO ili misle da građani treba da budu aktivni učesnici u društvu

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

Učešće građana u demokratskim procesima

U 2021. značajno veći broj građana (44%) navodi da u njihovom mestu postoji neko ko rešava probleme građana nego godinu dana ranije, kada je trećina građana to istakla (32%). Građani koji veruju isključivo provladinim medijima i oni koji inkliniraju nekim partijama u najvećoj meri ističu da u njihovom mestu postoji neko ko rešava probleme građana. U nešto većoj meri to takođe ističu građani koji su ženskog pola, najmanje obrazovani, i koji žive van Beograda.

Među građanima koji misle da postoji neko ko rešava probleme, najveći broj njih ističe da je opština, tj. lokalna samouprava (67%) ta koja radi na tome. U odnosu na 2020. godinu, u istraživanju 2021. je nešto manji broj onih koji ističu da su to političke stranke, organizovani građani ili pojedinci. Najmanji broj ispitanika misli da na rešavanju problema rade nevladine organizacije (11%).

U isto vreme, nešto više od jedne trećine (38%) građana ističe da ne postoji niko ko radi na rešavanju problema građana. To pogotovo navode građani koji ne veruju primarno provladinim medijima i koji ne inkliniraju strankama u vlasti, kao i muškarci, najviše obrazovani, oni koji žive u Beogradu i ruralno stanovništvo. Među ovim socio-demografskim grupama, skoro polovina ističe da ne postoji niko ko radi na rešavanju problema građana.

Kada se razmotre načini za koje građani veruju da mogu da utiču na promene u društvu, glasanje na izborima je zadržalo vodeću poziciju. Oko polovine građana misli da može da utiče na promenu tako što će glasati na republičkim, odnosno lokalnim izborima. Stav da se može uticati na promene skretanjem pažnje medija na probleme ima deset odsto više građana nego godinu dana ranije, ukupno oko 40%. Uz to, u periodu od godinu dana došlo je do blagog povećanja pozitivnog stava prema mogućnosti da se utiče na promene organizovanjem akcija putem interneta – oko 30% građana ima poverenje u ovaj način angažovanja. S druge strane, građani nemaju puno poverenja da će im ostali načini uključivanja u demokratski proces omogućiti da utiču na promene u svojoj zemlji. Konkretnije, većina građana (preko 50%) misli da ne može uticati na promenu stvari putem aktivnosti kao što su učlanjenje u političku partiju, učestvovanje u demonstracijama, kontaktiranje poslanika u skupštini ili putem povezivanja sa nevladinim organizacijama.

Ukrštanje sa poverenjem u medije i političkom inklinacijom pokazuje određene pravilnosti u tome kojim grupama su bliski koji načini angažovanja, tj. učešća u demokratskim procesima. Građani koji veruju isključivo provladinim medijima, koji inkliniraju partijama u vlasti, koji su stariji od 65 godina i najmanje obrazovani najviše veruju u ostvarivanje promene korišćenjem svog prava glasa. Ujedno, građani koji veruju isključivo provladinim medijima i koji inkliniraju partijama u vlasti su takođe privrženi i ostalim institucionalnim načinima učešća u demokratskim procesima, poput članstva u političkoj partiji ili korišćenjem mogućnosti kontaktiranja poslanika. Dodatno je

zanimljivo i vredi istaći da najmlađi građani (18-34 god) više vrednuju članstvo u partiji kao vid uticanja na promene nego stariji građani.

S druge strane, građani koji prevashodno veruju kritičkim medijima, koji inkliniraju partijama u opoziciji, visokoobrazovani i oni koji žive u gradovima u većoj meri se oslanjaju na vaninstitucionalne načine učešća u demokratskim procesima. Konkretnije, oni u značajno većoj meri misle da mogu da utiču na promene skretanjem pažnje medija na problem, organizovanjem akcija na internetu i putem društvenih mreža, učestvovanjem u protestima i kontaktiranjem poslanika.

Generalno gledano, kao najznačajnije varijable ističu se poverenje u medije i politička inklinacija, kao i uzrast i obrazovanje, a u nešto manjoj meri tip naselja. Region i pol uglavnom nisu važne u ovom kontekstu. Najveća razlika ogleđa se u tome što se najmlađi građani u velikoj meri razlikuju od najstarijih (65+) prema stavu o organizovanju akcija na internetu i kontaktiranju NVO. Takođe su potpuno oprečni stavovi građana koji su različite političke inklinacije i koji veruju različitim medijskim grupama po pitanju protesta i mogućnosti da se promene stvari na ovaj način.

Tabela 8.

Mogućnost uticanja na promene u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Politička inklinacija	Pol	Uzrast	Obraz.	Region	Tip naselja
Republički izbori	Provladini	Vlast		65+	OŠ		
Lokalni izbori	Provladini	Vlast		65+	OŠ		Grad
Preko medija	Kritički	Opozicija		18-34	VO		Grad
Org. na internetu	Kritički	Opozicija		18-34	VO		Grad
Članstvo u partiji	Provladini	Vlast		18-34	SŠ		Rural
Protesti	Kritički	Opozicija	M	18-64	VO	BG	Grad
Kontakt poslanika	Provladini	Vlast			OŠ		
Kontakt NVO	Kritički	Opozicija	Ž	18-34	VO		Grad

Napomena br. 1: U tabeli su prikazane one grupe koje u većoj meri misle da mogu da utiču na promene, tj. značajno više nego grupe koje se ne nalaze u tabeli

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

Kada je reč o učešću u inicijativama, oko tri četvrtine građana u proteklih godinu dana nije učestvovalo ni u jednoj akciji ili inicijativi kako bi rešili neki problem u lokalnoj zajednici. Među građanima koji nisu učestvovali, najveći broj navodi da je razlog za to što nemaju vremena za takav vid angažovanja (24%) i jer ne veruju da se time može nešto postići (19%). Oko 15% građana ističe da ih ne zanima takvo angažovanje, dok 13% ne zna kako bi to uradilo.

Nešto manje od petine je učestvovalo (18%), a osam odsto je pokrenulo neku akciju, što je manje nego u istraživanju godinu dana ranije (20% učestvovalo, 11% pokrenulo). Duplo aktivniji su građani koji veruju kritičkim medijima (39%) nego oni koji veruju provladinim (20%), a nešto aktivniji su i oni koji inkliniraju opozicionim partijama (33%) u odnosu na one koji inkliniraju strankama u vlasti (24%). Muškarci, visoko obrazovani i mlađi od 65 godina su takođe značajno aktivniji nego žene, manje obrazovani i stariji od 65 godina.

Politički stavovi

Nešto više od polovine stanovništva (54%) misli da je demokratija najbolji politički sistem za našu zemlju, to jest navodi da se uglavnom ili potpuno slaže sa tom tvrdnjom, što predstavlja rast pozitivnog stava prema ovom pitanju u odnosu na prethodna istraživanja. Ovaj rast ide uz blagi pad neodlučnih (20%), dok je procenat građana koji se uglavnom ili uopšte ne slaže ostao isti (nešto manje od četvrtine). Građani takođe imaju nešto pozitivniji stav prema jakom lideru u odnosu na godinu dana pre, konkretnije, 55% se slaže s time da je za našu zemlju najbolje da ima jednog jakog lidera koga bi svi slušali. Trećina građana se uglavnom ili uopšte ne slaže s tim, dok je 10% neodlučno. U odnosu na pitanje o demokratiji gde je čak 22% neodlučnih, stav o jakom lideru je znatno polarizovaniji među stanovništvom.

Demokratski sistem, odnosno „čvrstu ruku“ podržavaju dve različite grupe građana. Naime, demokratiju više podržavaju građani koji veruju kritičkim medijima, koji inkliniraju partijama u opoziciji, koji imaju završenu višu školu ili fakultet i oni koji žive u Beogradu. Jakog lidera više podržavaju oni koji veruju prevashodno provladinim medijima, oni koji inkliniraju partijama u vlasti, građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu, stanovništvo koje živi van Beograda i građani koji žive u ruralnim sredinama. Najstariji građani (65+) podržavaju i demokratiju i „čvrstu ruku“ značajno više nego mlađi, pri čemu ipak veći broj najstarijih građana podržava jakog lidera.

Kada su u pitanju spoljnopolitički stavovi, oko 40% građana bi se obradovalo ako bi Srbija pristupila Evropskoj uniji, a isto toliko je onih koji bi se obradovali ukoliko bi Srbija odustala od EU i formirala savez sa Rusijom ili Kinom. U odnosu na godinu dana ranije, čak 14% više građana bi se obradovalo pridruživanju EU, a 7% više bi se obradovali odustajanju od EU i formiranju saveza sa Rusijom ili Kinom. Ujedno, građani su manje ravnodušni nego pre godinu dana kada je isto oko 40% bilo ravnodušno oko pristupanja EU, odnosno formiranja saveza sa Rusijom ili Kinom. Procenat građana koji imaju negativan stav prema ovim pitanjima ostao je nepromenjen – nešto manje od četvrtine bi bilo zabrinuto ukoliko bi došlo do pristupanja EU, odnosno formiranja saveza sa Rusijom ili Kinom. U odnosu na 2020. godinu još više građana bi bilo zabrinuto ukoliko bi došlo do priznanja nezavisnosti Kosova od strane Srbije – sada oko tri četvrtine građana (74%), a pre godinu dana 68% građana bi se zabrinulo. Broj onih koji bi se obradovali ostao je vrlo nizak i nepromenjen za ovih godinu dana.

Pristupanje Evropskoj uniji najviše bi obradovalo i u isto vreme najmanje zabrinulo građane koji inkliniraju partijama u opoziciji, ali i one koji veruju kritičkim medijima, visokoobrazovane i muškarce. Ukoliko bi se, s druge strane, odustalo od EU i formirao savez sa Rusijom ili Kinom, to bi najviše obradovalo građane koji inkliniraju strankama u vlasti, koji veruju provladinim medijima, kao i najmanje obrazovane građane i one starije od 65 godina.

Kada je u pitanju stav prema potencijalnom priznanju nezavisnosti Kosova, nešto više bi se obradovali građani koji veruju kritičkim medijima i oni koji inkliniraju partijama u opoziciji. Najveća razlika između građana različitih socio-demografskih karakteristika je u pogledu toga koliko bi bili zabrinuti i ravnodušni. Građani koji imaju više od 65 godina bi se značajno više zabrinuli nego mlađi ispitanici. Takođe bi se značajno više zabrinuli muškarci i manje obrazovani, tj. oni koji imaju najviše završenu osnovnu ili srednju školu.

Tabela 9.

Politički stavovi u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Politička inklinacija	Pol	Uzrast	Obraz	Region	Tip naselja
Demokratija	Kritički	Opozicija		65+	VO	BG	
„Čvrsta ruka“	Provladini	Vlast		65+	OŠ	Van BG	Rural
Pristupanje EU	Kritički	Opozicija	M		VO		
Savez sa Rus/Kin	Provladini	Vlast		65+	OŠ		Rural
Nezavis. Kosova	Kritički	Opozicija	Ž	18-34	VO		

Napomena br. 1: U tabeli su prikazane one grupe koje imaju pozitivnije stavove prema navedenim temama, tj. značajno pozitivnije nego grupe koje se ne nalaze u tabeli

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

Zadovoljstvo radom Vlade i skupštine

Građani su blago zadovoljniji radom Vlade Srbije nego što su bili godinu dana ranije, dok u zadovoljstvu radom skupštine nema promena. Nešto više od trećine građana (36%) nije zadovoljno radom Vlade, dok je 41% zadovoljno. Iako nema promene u broju građana koji su (ne)zadovoljni radom Narodne skupštine, ipak je nešto manji broj građana istakao da je u potpunosti zadovoljavan (10% u odnosu na 14% 2020. godine). Radom Vlade i skupštine značajno više su zadovoljni građani koji veruju provladinim medijima, koji inkliniraju partijama u vlasti, žene, građani stariji od 65 godina, kao i oni koji imaju najviše završenu osnovnu školu, ruralno stanovništvo i stanovništvo van Beograda i Vojvodine.

Po pitanju specifičnih aktivnosti i uloga skupštine i poslanika, građani su izuzetno kritički nastrojeni. Naime, 43% građana ne misli da skupština efikasno nadzire rad Vlade

niti da Vlada vodi odgovornu politiku za dobro svih građana, i po ovom pitanju nema promene u odnosu na 2020. godinu. Građani još negativnije ocenjuju rad poslanika. Skoro tri četvrtine građana (72%) se uglavnom ili potpuno slaže s tim da poslanici više brinu o interesima svojih političkih stranaka nego o interesima građana, što je više u odnosu na 67% od prošle godine. Uz to, 58% njih misli da poslanici svojim ponašanjem urušavaju ugled skupštine, u čemu nema promene u odnosu na prethodnu godinu. Pored toga, samo 16% građana se uglavnom ili potpuno slaže s tim da su poslanici dostupni građanima koji žele da ih kontaktiraju.

Građani kojima su bliže stranke u vlasti, oni koji veruju provladinim medijima, koji imaju najviše završenu osnovnu školu, kao i ruralno stanovništvo, najstariji (65+) i žene znatno pozitivnije ocenjuju rad skupštine i poslanika. Neopredeljeni građani, kojima nisu bliske ni stranke u opoziciji ni stranke u vlasti, kao i oni koji veruju i jednim i drugim medijima imaju stavove koji su bliži opoziciono nastrojenim građanima, tj. kritičniji su prema radu skupštine i narodnih poslanika.

Tabela 10.

Ocena rada Vlade i skupštine u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Polit. Inklin.	Pol	Uzrast	Obraz	Region	Tip nas.
Rad Vlade	Provladini	Vlast	Ž	65+	OŠ	Van BG i V	Rural
Rad skupštine	Provladini	Vlast	Ž	65+	OŠ	Van BG i V	Rural
Nadziranje Vlade	Provladini	Vlast	Ž	65+	OŠ	Van BG	Rural
Dostupnost	Provladini	Vlast		65+	OŠ		Rural
Briga o interesima			Ž	65+	OŠ		Rural
Urušavanje ugleda	Provladini	Vlast	Ž	65+	OŠ		Rural

Napomena br. 1: U tabeli su prikazane one grupe koje značajno pozitivnije ocenjuju rad Vlade i skupštine nego grupe koje se ne nalaze u tabeli

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

Izbori

Tri četvrtine građana (74%) ističe da bi sigurno izašlo da glasa na izborima da se oni održavaju te nedelje, znatno više nego godinu dana ranije (67%). Uz to, 16% građana sigurno ne bi glasalo, za šest procenata manje nego prethodne godine. Najveću nameru da glasaju pokazuju građani koji inkliniraju partijama u vlasti (94%), oni najmanje obrazovani (94%), oni koji veruju provladinim medijima (84%) i stariji od 65 godina (81%).

Kao najčešći motiv za izlazak na izbore, građani navode osećanje dužnosti (44%), trećina navodi želju da utiče na politiku koja će se sprovesti u Srbiji, dok je najređi razlog davanje podrške partiji koja im je bliska i njenom lideru (15%).

Građani koji veruju kritičkim medijima, oni koji inkliniraju partijama u opoziciji, mlađi od 65, visokoobrazovani, građani iz Beograda i Vojvodine, kao i gradsko stanovništvo znatno češće navode kao motiv želju da utiču na politiku koja će se sprovesti. S druge strane, najstariji građani (65+), oni koji veruju provladinim medijima odnosno građani koji inkliniraju partijama u vlasti, kao i najmanje obrazovani znatno češće glasaju iz osećanja građanske dužnosti ili zbog toga što žele da daju podršku partiji koja im je bliska.

Kao najčešći razlog za neizlazak na izbore, građani navode da nemaju poverenja u to da će bilo koja stranka ispuniti predizborna obećanja (28%). Drugi najčešći razlog je to što ne postoji politička opcija s kojom se slažu – oko četvrtine građana navodi to, u odnosu na 15% godinu dana ranije. Pored toga, duplo manje građana (sada 7%) ističe da je glavni razlog to što izborni uslovi nisu jednaki za sve učesnike u izborima.

Građani koji inkliniraju strankama u vlasti, navode kao glavni razlog da nemaju poverenje da će stranka ispuniti obećanja (42%), i to navode znatno češće nego oni koji inkliniraju partijama u opoziciji (7%). S druge strane, građani koji inkliniraju partijama u opoziciji češće nego ostali navode kao razlog to što misle da njihov glas neće ništa promeniti. Takođe, najmanje obrazovani, ali i građani iz Vojvodine i Šumadije ili Zapada, kao i ruralno stanovništvo, češće navode da nemaju poverenje da će stranke ispuniti obećanja. Najstariji građani (65+) češće nego mlađi ističu da misle da njihov glas neće ništa promeniti, kao što to češće ističu oni koji su završili najviše srednju školu, i stanovništvo van Beograd i Vojvodine.

Mediji

Kako bi se informisali o političkim i društvenim temama, najveći broj građana koristi televiziju i radio (65%), zatim internet portale (47%). U ovom istraživanju, manji broj ljudi nego godinu dana ranije je naveo da se informiše putem razgovora sa porodicom i prijateljima (35%) i da koristi društvene mreže za ovu svrhu (33%). Uz to, četvrtina građana se informiše čitajući novine (26%), a 15% koristi radio.

Televiziju za informisanje znatno češće koriste građani koji veruju provladinim medijima, koji inkliniraju partijama u vlasti, građani stariji od 65, žene i najmanje obrazovani. S druge strane, internet portale znatno češće koriste građani koji veruju kritičkim medijima, oni koji inkliniraju partijama u opoziciji, najmlađi građani, visokoobrazovani, Beograđani i gradsko stanovništvo.

Nešto više od trećine građana ima najviše poverenja u RTS, dok oko četvrtine najviše veruje televizijama Prva, Pink i N1. Oko 15% veruje televizijama Nova S i Happy, a najmanji broj građana veruje televiziji B92 (11%).

Među građanima koji veruju provladinim medijima, više od polovine (56%) inklinira partijama u vlasti, a svega 2% inklinira partijama u opoziciji. Situacija je obratna među građanima koji veruju kritičkim medijima – 39% inklinira opozionim strankama, dok svega 1% inklinira vladajućim.

Oko polovine građana misli da su mediji u Srbiji pod značajnim političkim uticajem (52%), što je više nego godinu dana ranije. Četvrtina smatra da postoje povremeni pritisci na medije, ali da sloboda medija nije ugrožena (25%), dok 17% građana veruje da su mediji u Srbiji slobodni i nezavisni od političkih uticaja, još manje nego prethodne godine (21%). Da su mediji slobodni i nezavisni u većoj meri misle građani koji inkliniraju partijama u vlasti, oni koji veruju provladinim medijima, žene, najstariji građani (65+), najmanje obrazovani i ruralno stanovništvo. Beograđani znatno češće navode da mediji nisu slobodni i nezavisni.

Tabela 11.

Ocena slobode medija u odnosu na političke i socio-dem. karakteristike

	Poverenje u medije	Polit. Inklin.	Pol	Uzrast	Obraz	Region	Tip naselja
Sloboda medija	Provladini	Vlast	Ž	65+	OŠ	BG	Rural

Napomena br. 1: Prikazane su one grupe koje znatno pozitivnije ocenjuju slobodu medija

Napomena br. 2: **Žutom bojom** označene su slabe korelacije (V ispod 0,12), **zelenom bojom** su označene osrednje korelacije (V između 0,12 i 0,20), **plavom bojom** označene su jake korelacije (V preko 0,20)

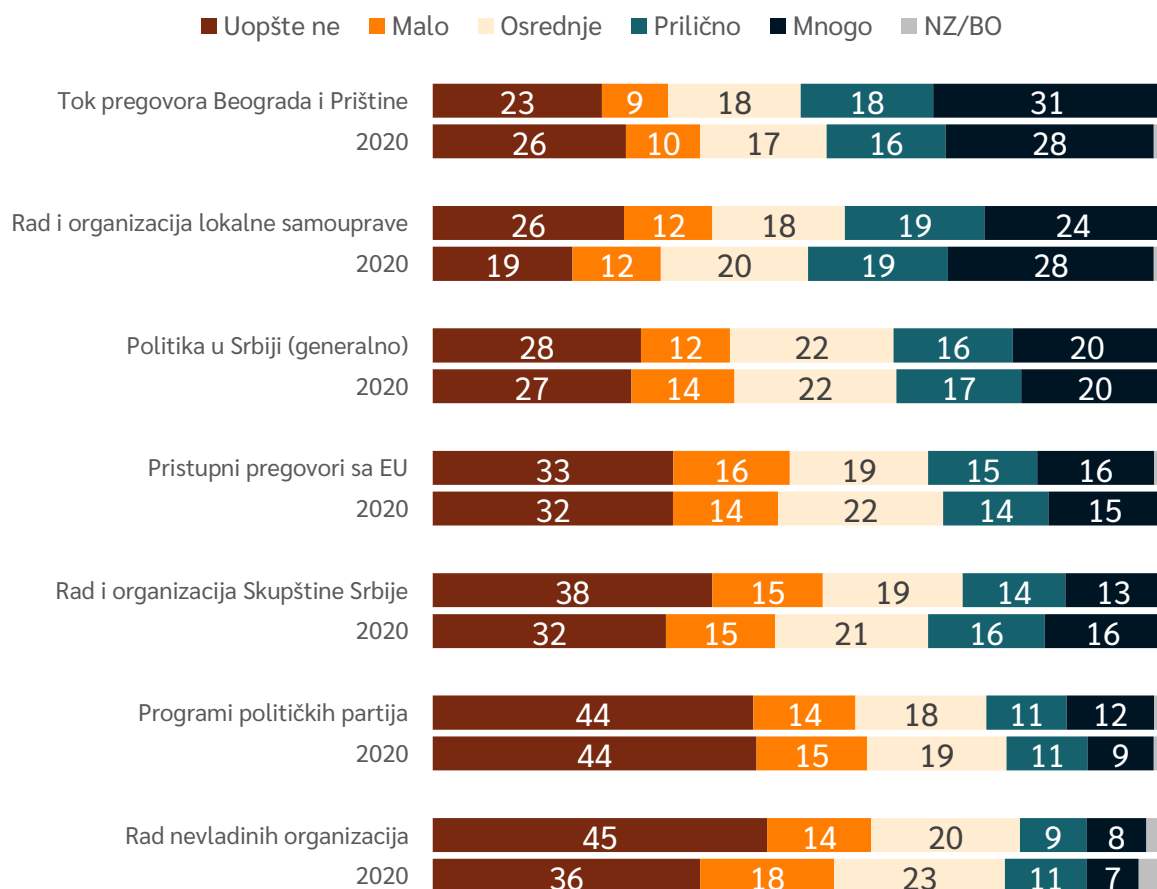
Rezultati istraživanja

1. Zainteresovanost za političke teme i percepcija politike

U periodu od 2020. do 2021. godine, došlo je do promena u zainteresovanosti građana Srbije za određene političke teme, iako nije registrovana promena interesovanja za politiku generalno. Građani su postali nešto više zainteresovani za tok pregovora Beograda i Prištine, dok su postali manje zainteresovani za rad lokalne samouprave, Narodne skupštine Srbije i nevladinih organizacija.

Tema koja najviše interesuje građane je tok pregovora Beograda i Prištine, za koju je prilično ili mnogo zainteresovano oko polovine građana (49%). Rad nevladinih organizacija, kao i programi političkih partija su i dalje teme koja najmanje interesuju građane – čak oko 45% ističe da ih ove dve teme uopšte ne interesuju. Rad i organizacija lokalne samouprave značajno više interesuje građane (43%) nego rad i organizacija republičke skupštine (27%), dok je interesovanje za pristupne pregovore sa Evropskom unijom ostalo nepromenjeno u odnosu na 2020. godinu.

Koliko su zainteresovani za...

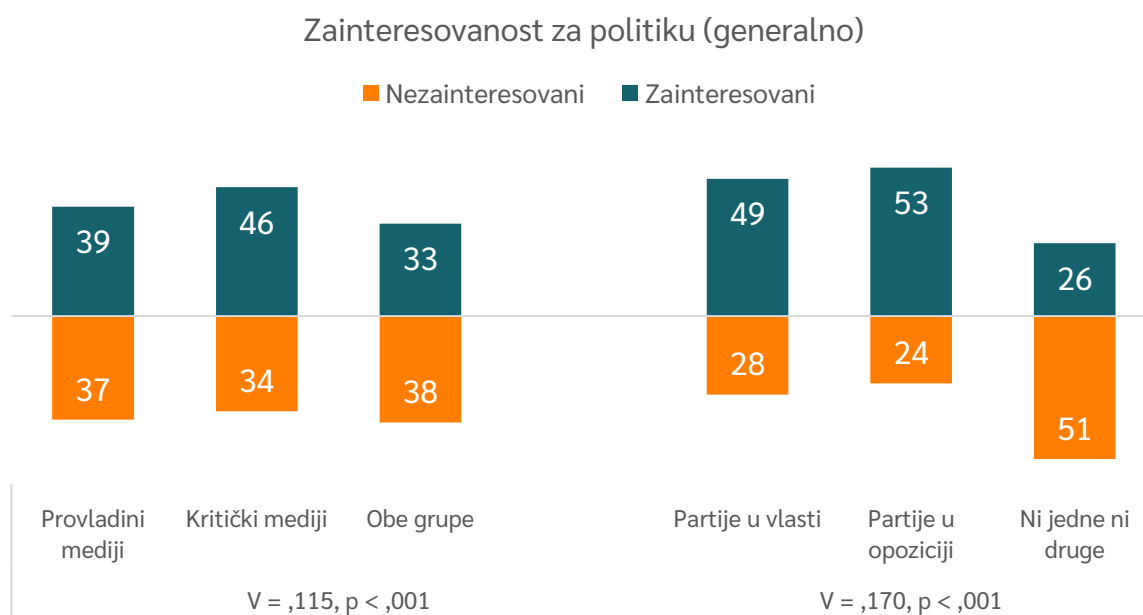
Grafikon 1. Zainteresovanost za političke teme

Interesovanje za politiku u Srbiji

Zainteresovanost za politiku značajno je povezana sa poverenjem u medije i političkom inklinacijom građana.

Za politiku generalno značajno više su zainteresovani građani koji veruju isključivo kritičkim medijima (N1 ili Nova S) nego oni koji veruju isključivo provladinim medijima (RTS, Happy, Prva, B92 ili Pink) ili oni koji veruju i jednim i drugim (npr. Pink i Nova S). Naime, 46% građana koji veruju kritičkim medijima su zainteresovani za politiku, u odnosu na 39% onih koji veruju provladinim medijima. Najmanje su zainteresovani građani koji veruju obema medijskim grupama (33%).

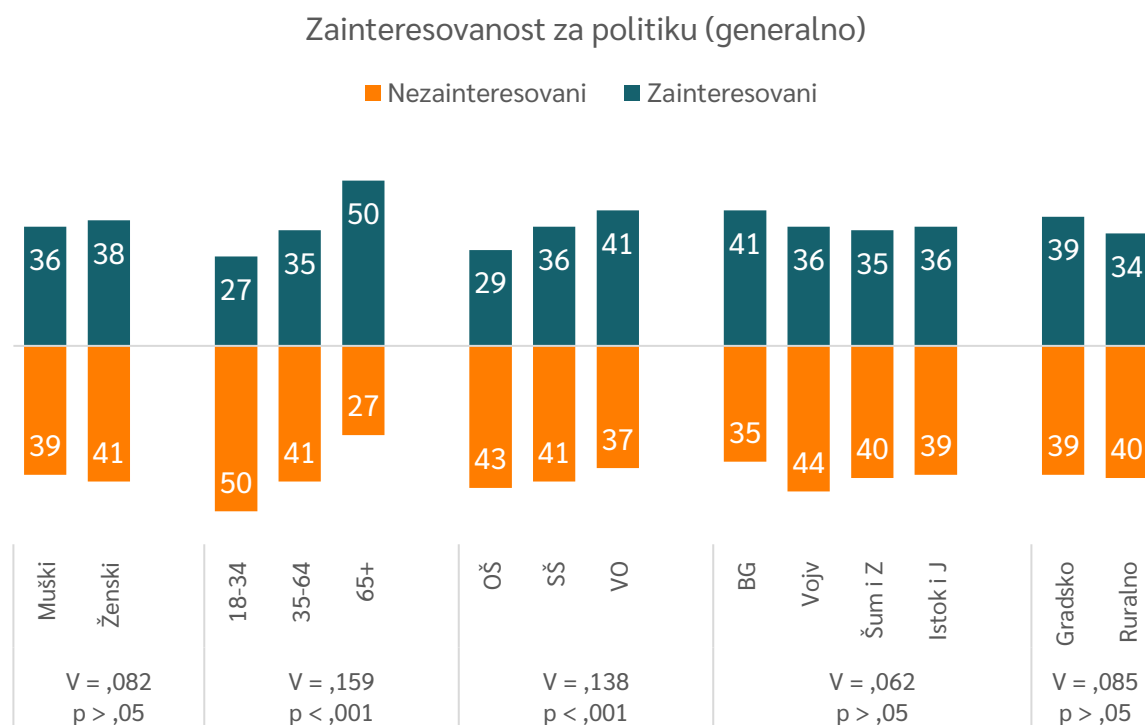
Kada je reč o političkoj inklinaciji, građani koji inkliniraju partijama u opoziciji nešto više su zainteresovani za politiku u odnosu na one koji inkliniraju strankama u vlasti, međutim ta razlika je svega 4%. Značajno veća razlika je vidljiva kada se ove dve grupe uporede sa onima koji ne inkliniraju ni jednim ni drugim partijama, među kojima je samo četvrtina zainteresovana za politiku – dakle, duplo manje nego u grupama građana koji imaju političku inklinaciju prema nekoj od stranaka.

Grafikon 2. Zainteresovanost za politiku u odnosu na poverenje u medije i pol. inklinaciju

Kada su u pitanju socio-demografske karakteristike (grafikon 3), zainteresovanost za politiku značajno je povezana sa uzrastom i obrazovanjem. Konkretnije, starije građane više interesuje politika nego mlađe – čak polovina građana starijih od 65 je zainteresovana za politiku, u odnosu na 35% sredovečnih i 27% najmlađih građana. Obrazovaniji građani su takođe više zainteresovani, s obzirom na to da je 41% visoko obrazovanih zainteresovano za politiku, a 36% onih koji su završili najviše srednju školu i 29% građana koji imaju najviše završenu osnovnu školu.

Iako povezanost nije statistički značajna, postoji nešto veće interesovanje za politiku u Beogradu (41%) u odnosu na ostatak Srbije (oko 36%), odnosno u gradskim područjima (39%) u poređenju sa ruralnim (34%).

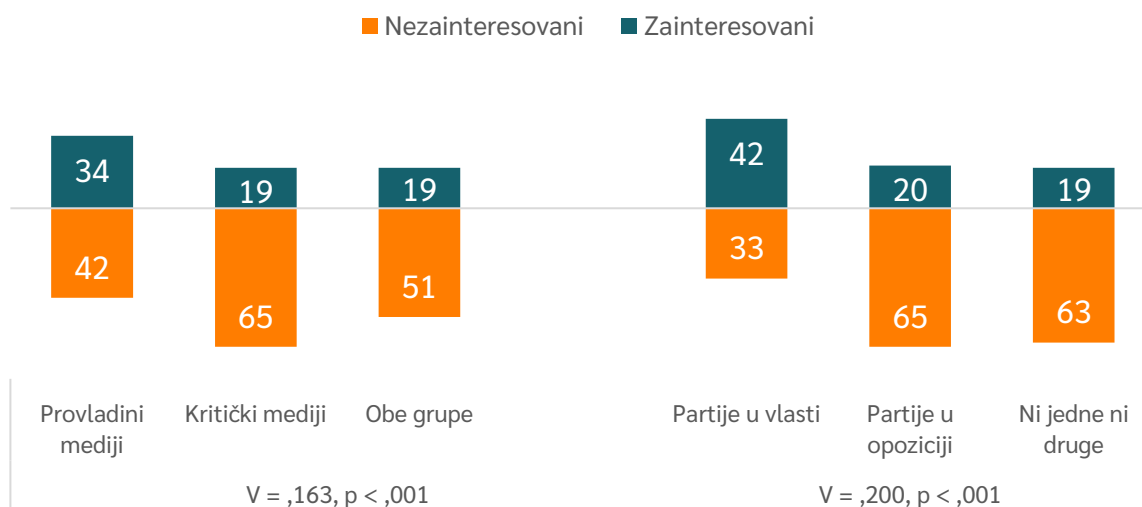
Grafikon 3. Zainteresovanost za politiku u odnosu na socio-demografske varijable

Interesovanje za rad i organizaciju Narodne skupštine Republike Srbije

Građani koji veruju isključivo provladinim medijima su značajno više zainteresovani za rad Narodne skupštine (34%) nego građani koji veruju kritičkim medijima ili oni koji veruju i jednim i drugim (19%). Dodatno, među građanima koji veruju kritičkim medijima značajno je više onih koji nisu zainteresovani za ovu temu nego među građanima koji veruju provladinim ili i jednim i drugim medijskim grupama.

Pored toga, među građanima koji inkliniraju strankama u vlasti dvostruko je više onih koji su zainteresovani za rad Narodne skupštine Srbije (42%) nego među građanima koji inkliniraju partijama u opoziciji (20%) ili ni jednim ni drugim (19%).

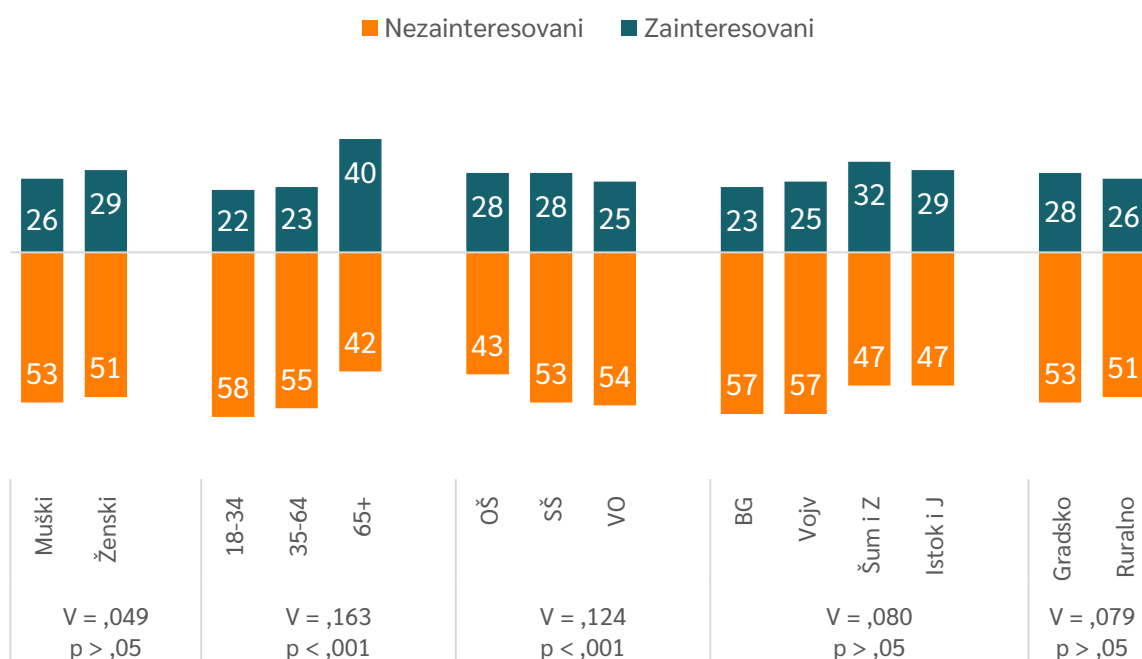
Zainteresovanost za rad Skupštine Srbije

Grafikon 4. Zainteresovanost za skupštinu u odnosu na poverenje u medije i pol. inklinaciju

Zainteresovanost za ovu temu najveća je kod građana koji imaju više od 65 godina, među kojima je 40%, u odnosu na oko 22% zainteresovanih u dve mlađe grupe. Statistički značajna povezanost postoji i kada je reč o obrazovanju, gde su najmanje obrazovani više zainteresovani. Međutim, ova razlika nije velika i ispravnije je tumačiti da i ne postoji neka bitna razlika. S druge strane, iako region nije statistički značajno povezan sa zainteresovanošću za Narodnu skupštinu, građani iz Beograda i Vojvodine su značajno manje zainteresovani za ovu temu nego građani iz ostalih regiona.

Zainteresovanost za rad Skupštine Srbije

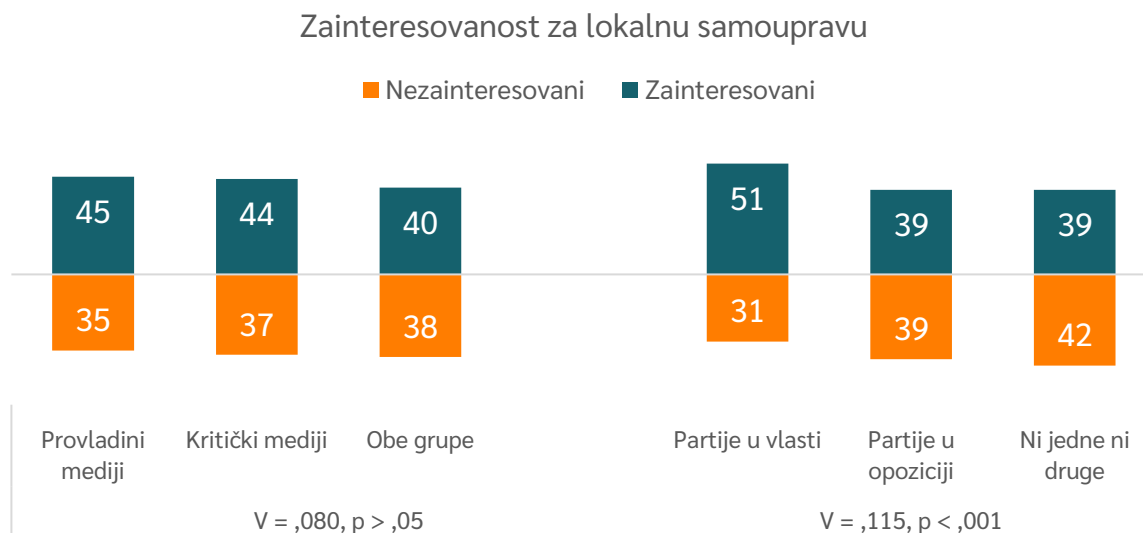

Grafikon 5. Zainteresovanost za skupštinu u odnosu na socio-demografske varijable

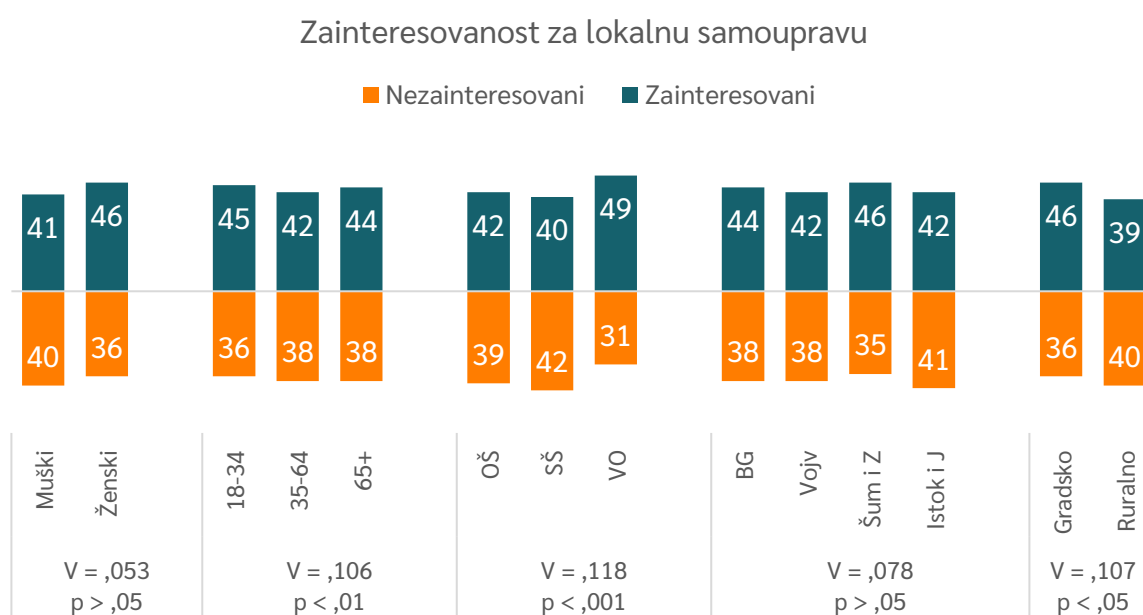
Interesovanje za rad i organizaciju lokalne samouprave

Građani koji veruju različitim medijskim grupama ne razlikuju se značajno kada je u pitanju zainteresovanost za lokalnu samoupravu. S druge strane, građani koji inkliniraju partijama u vlasti se značajno više interesuju za lokalnu samoupravu nego oni koji inkliniraju strankama u opoziciji ili ni jednim ni drugim (39%).

Grafikon 6. Zainteresovanost za lokalnu samoupravu u odnosu na poverenje u medije i pol. Inklinaciju

Za lokalnu samoupravu značajno više su zainteresovani građani koji su završili višu školu ili fakultet (49%) nego oni koji imaju najviše završenu srednju školu (40%) ili osnovnu školu (42%). Građani koji žive u gradskim područjima su takođe značajno više zainteresovani (46%) nego ruralno stanovništvo (39%). Razlike postoje i u pogledu uzrast, međutim one su vrlo male, iako statistički značajne.

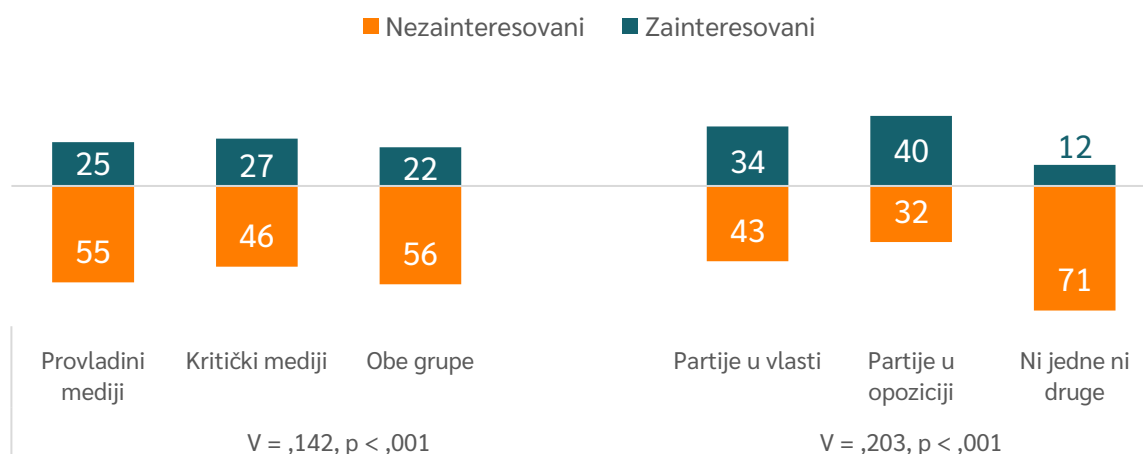

Grafikon 7. Zainteresovanost za lokalnu samoupravu u odnosu na socio-demografske varijable

Interesovanje za programe političkih partija

Postoji nešto veća zainteresovanost za programe političkih partija kod građana koji veruju kritičkim medijima (27%) nego kod onih koji veruju provladinim (25%) ili i jednim i drugim (22%). Takođe, oni koji inkliniraju partijama u opoziciji su znatno više zainteresovani za ovu temu (40%) nego oni koji inkliniraju strankama u vlasti (34%). Među onima koji ne inkliniraju ni jednoj opciji, samo 12% interesuju programi partija.

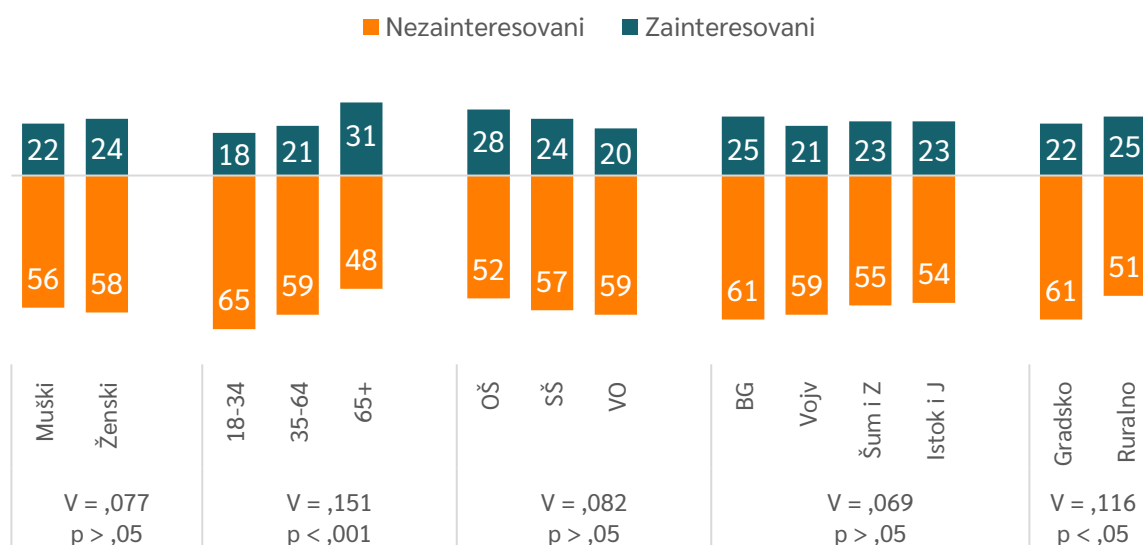
Zainteresovanost za programe političkih partija

Grafikon 8. Zainteresovanost za programe političkih partija u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Za programe političkih partija najviše su zainteresovani stariji od 65 godina (31%), značajno više nego sredovečni (21%) i najmlađi građani (18%). Nešto veće interesovanje za programe političkih partija takođe pokazuju građani iz ruralnih krajeva (25%) u odnosu na gradsko stanovništvo (22%). Ova razlika je još više izražena kada se pogleda procenat nezainteresovanih, koji je za 10% veći kod gradske populacije.

Zainteresovanost za programe političkih partija

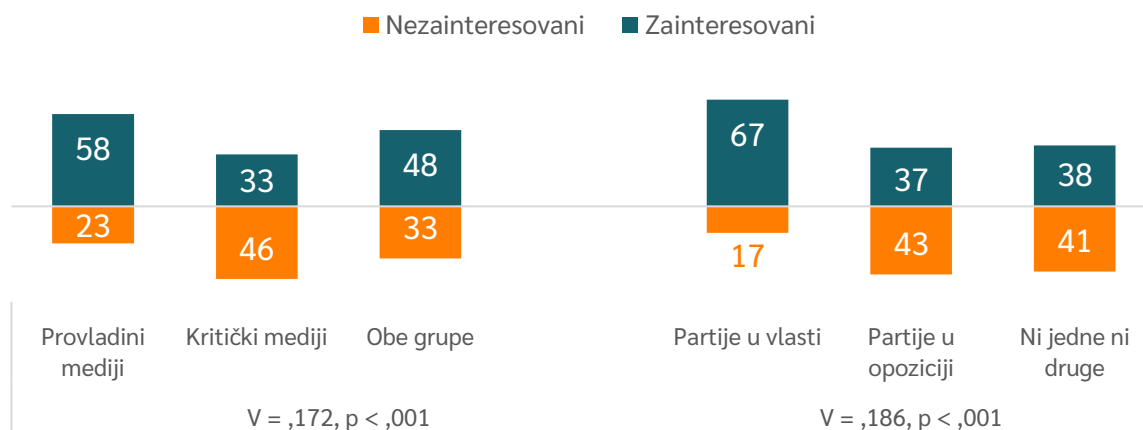

Grafikon 9. Zainteresovanost za programe političkih partija u odnosu na socio-demografske varijable

Interesovanje za tok pregovora Beograda i Prištine

Postoji velika razlika u zainteresovanosti za pregovore Beograda i Prištine u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju. Znatno više su zainteresovani građani koji veruju provladinim medijima (58%) i građani koji inkliniraju partijama u vlasti (67%) nego oni koji veruju kritičkim medijima (33%) i oni građani koji inkliniraju strankama u opoziciji (37%). Takođe, građani koji veruju i jednoj i drugoj grupi medija po zainteresovanosti bliži (48%) grupi koja veruje isključivo provladinim medijima.

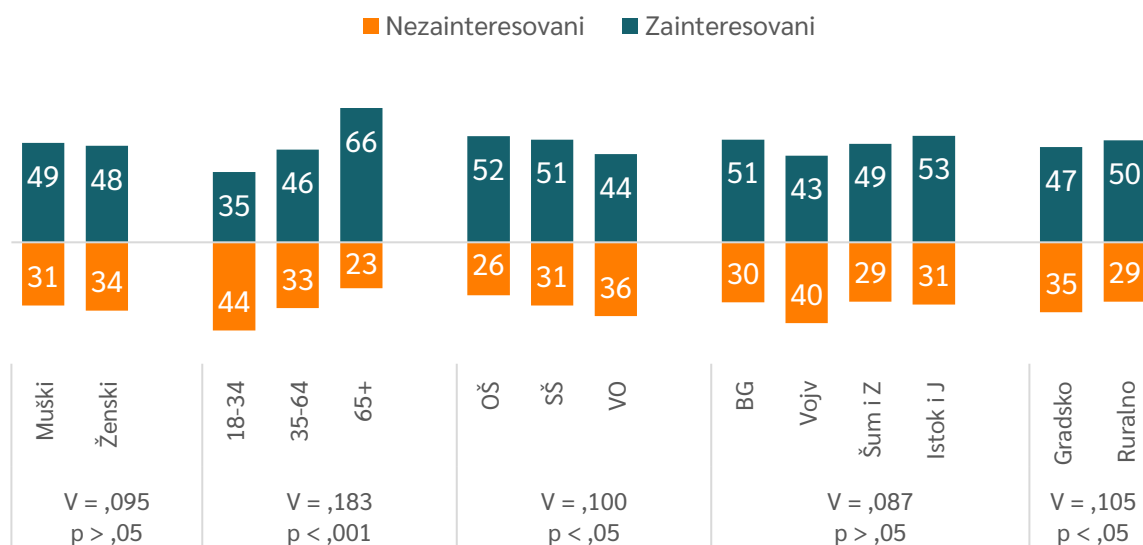
Zainteresovanost za pregovore Beograda i Prištine

Grafikon 10. Zainteresovanost za pregovore BG i Prištine u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Ubedljivo najveće interesovanje za pregovore Beograda i Prištine pokazuju građani stariji od 65 godina, među kojima čak dve trećine interesuje ova tema. S druge strane, skoro duplo manje ljudi iz najmlađe grupe se interesuje za ove pregovore (35%). Manje obrazovane građane takođe više interesuje ova tema (oko 50%) nego građane koji su završili višu školu ili fakultet (44%).

Zainteresovanost za pregovore Beograda i Prištine

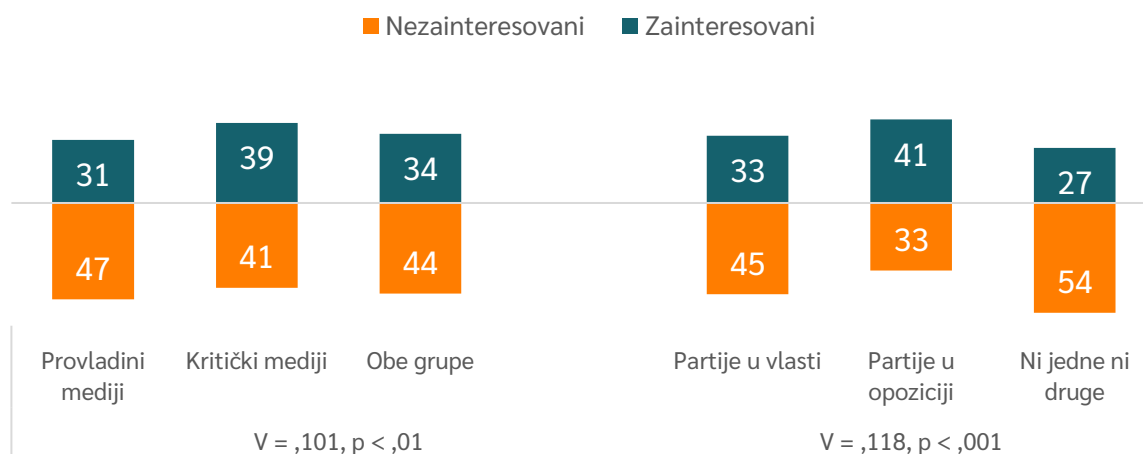

Grafikon 11. Zainteresovanost za pregovore BG i Prištine u odnosu na socio-demografske varijable

Interesovanje za pristupne pregovore sa Evropskom unijom

Građani koji veruju isključivo kritičkim medijima su znatno zainteresovaniji za pristupne pregovore sa Evropskom unijom nego oni koji veruju provladinim (31%) medijima ili veruju i jednim i drugim (34%). Politička inklinacija je takođe povezana s ovom temom, odnosno građani koji inkliniraju opozicionim partijama (41%) su više zainteresovani nego oni koji inkliniraju vladajućim (33%). Najmanju zainteresovanost pokazuju građani koji ne inkliniraju ni jednim ni drugim strankama (27%).

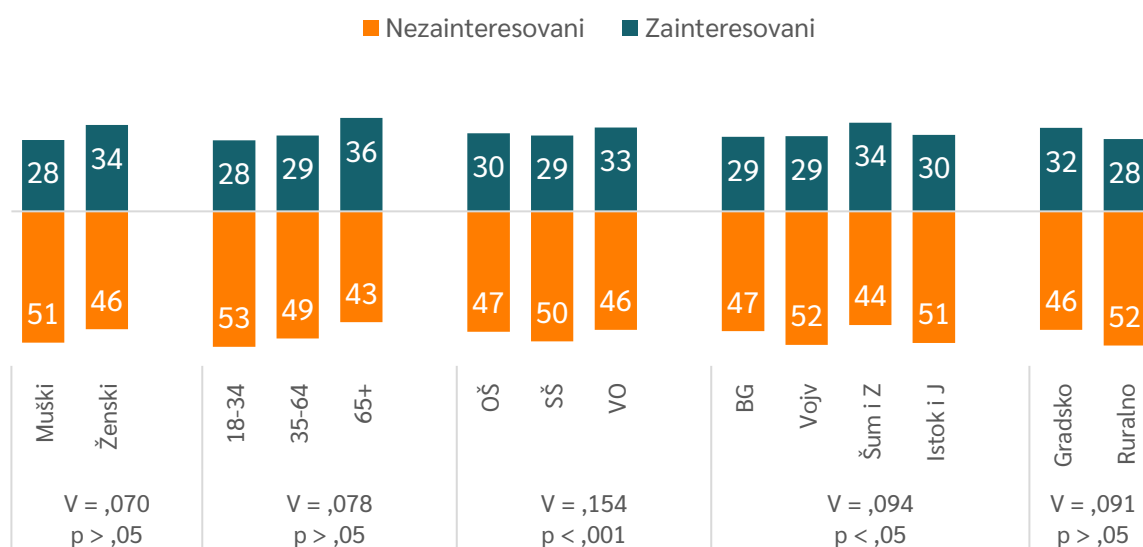
Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU

Grafikon 12. Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Iako razlika nije statistički značajna, građani stariji od 65 godina, ali i žene, su nešto više zainteresovani za pristupne pregovore sa EU nego mlađe grupe. Pored toga, građani koji su završili višu školu ili fakultet su nešto više zainteresovani od manje obrazovanih, a takođe je i više zainteresovanih u regionu Šumadije i Zapada (34%) nego iz ostalih krajeva (oko 30%). Ipak, sve navedene razlike nisu velike.

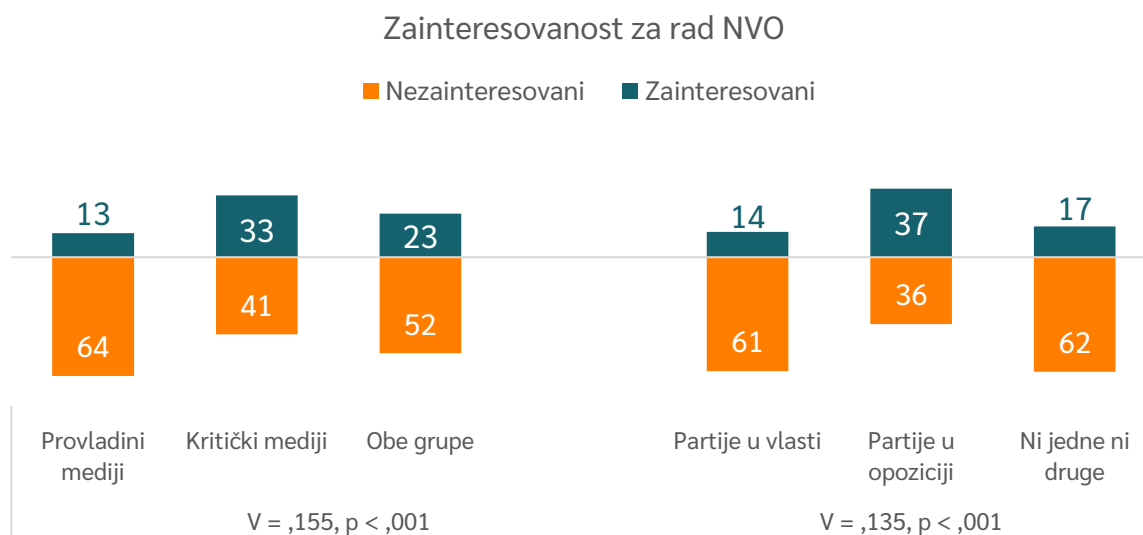
Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU

Grafikon 13. Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU u odnosu na socio-demografske varijable

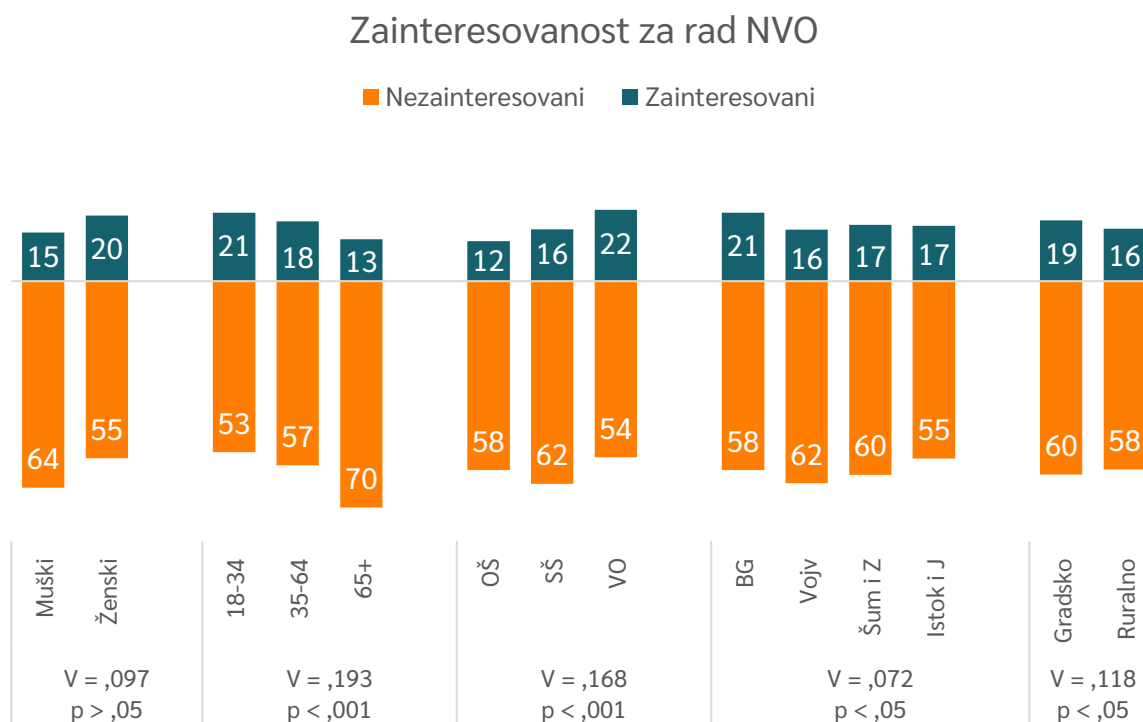
Interesovanje za rad nevladinih organizacija

Značajno veće interesovanje za rad nevladinih organizacija postoji kod građana koji veruju kritičkim medijima (33%) i kod onih koji inkliniraju opoziciji (37%) nego kod građana koji veruju provladinim medijima (13%) ili inkliniraju partijama u vlasti (14%).

Grafikon 14. Zainteresovanost za rad NVO u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

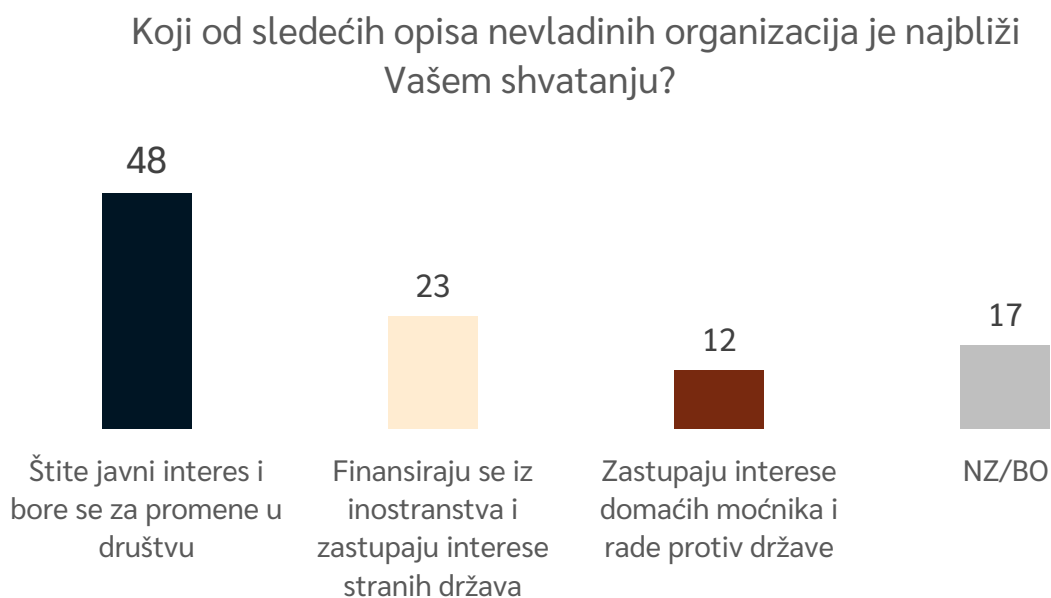
Iako je interesovanje za rad NVO generalno niska, ipak je u nekim socio-demografskim grupama ona viša nego u nekim drugim. Konkretnije, visokoobrazovani, punoletni građani koji imaju manje od 34 godine, oni koji žive u Beogradu i u gradskim područjima su najviše zainteresovani za ovu temu.

Grafikon 15. Zainteresovanost za rad NVO u odnosu na socio-demografske varijable

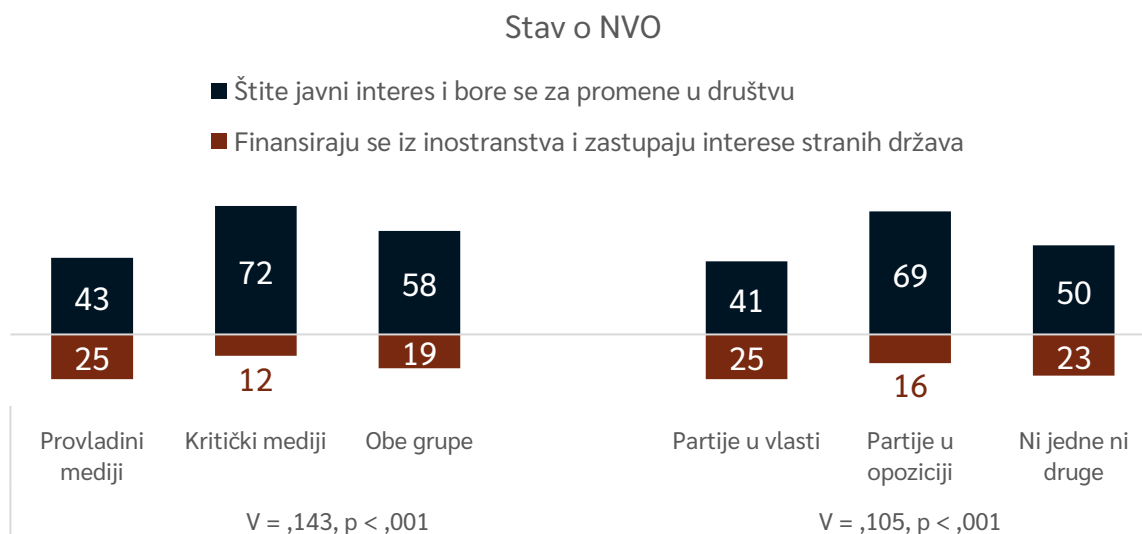
Stav o NVO

Oko polovine građana gleda na nevladine organizacije kao one koje štite javni interes i bore se za promene u društvu. Četvrtina misli da se NVO finansiraju iz inostranstva i da zastupaju interese stranih država, dok najmanji broj građana (12%) misli da zastupaju interese domaćih moćnika i rade protiv države.

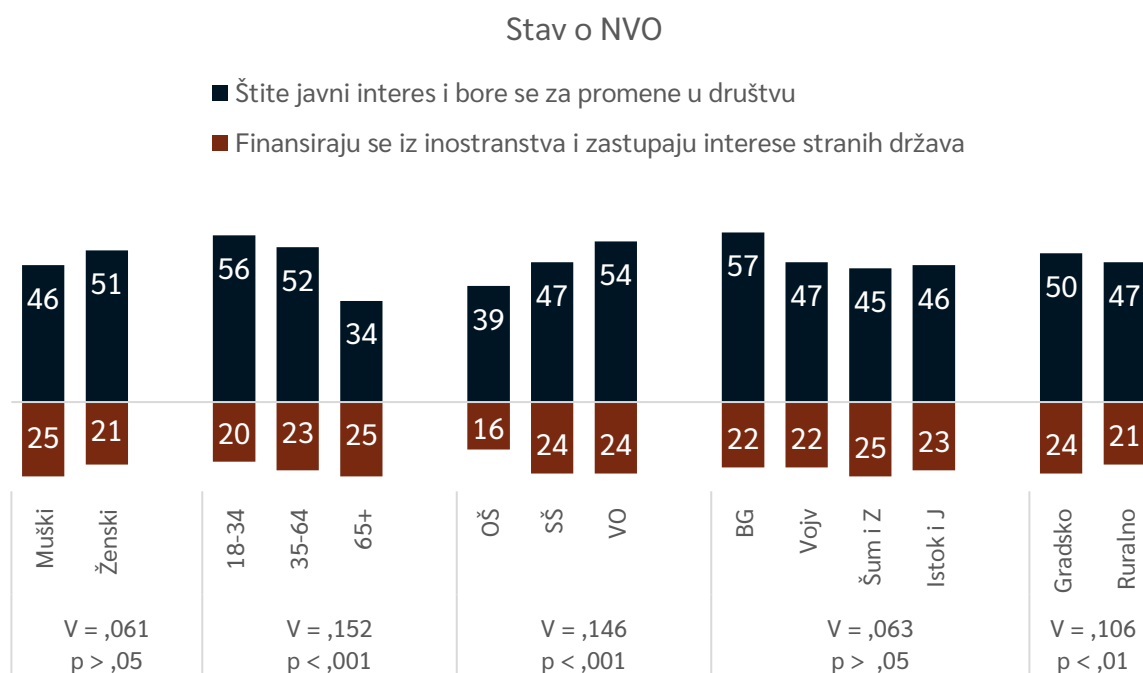
Grafikon 16. Stav o NVO

Postoji značajna razlika između građana koji veruju kritičkim medijima i onih koji inkliniraju partijama u opoziciji, koji u najvećoj meri (preko 2/3) misle da NVO štite javni interes i bore se za promene i građana koji veruju provladinim medijima i onih koji inkliniraju strankama u vlasti, koji to misle u znatno manjoj meri. Potonje grupe, ujedno, u većoj meri misle da se finansiraju iz inostranstva i zastupaju interese stranih država.

Grafikon 17. Stav o NVO u odnosu na poverenje u medje i političku inklinaciju

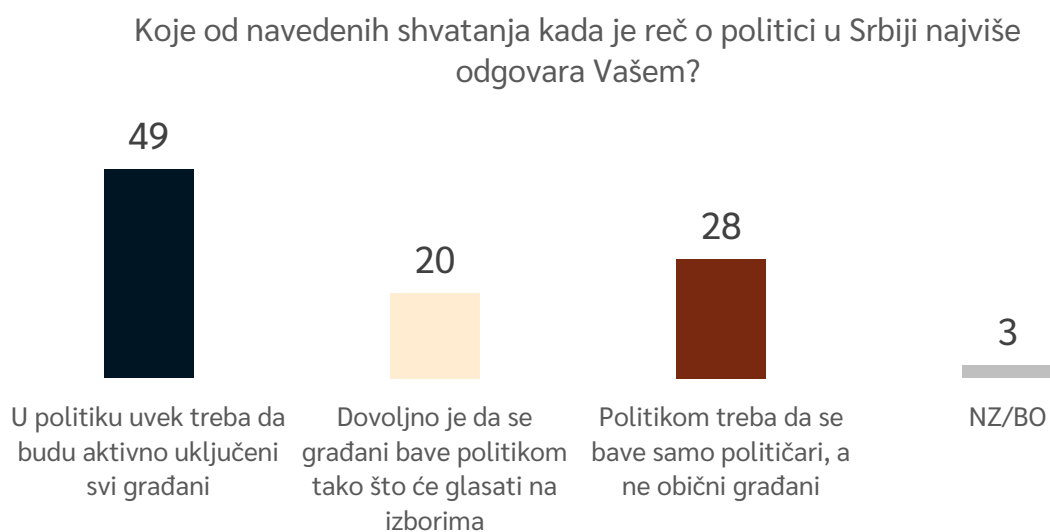
Da NVO štite javni interes u znatno većoj meri misle najmlađi građani, visokoobrazovani i oni iz gradskih područja. Takođe u nešto većoj meri misle Beograđani i žene, međutim te razlike nisu statistički značajne.

Grafikon 18. Stav o NVO u odnosu na socio-demografske varijable

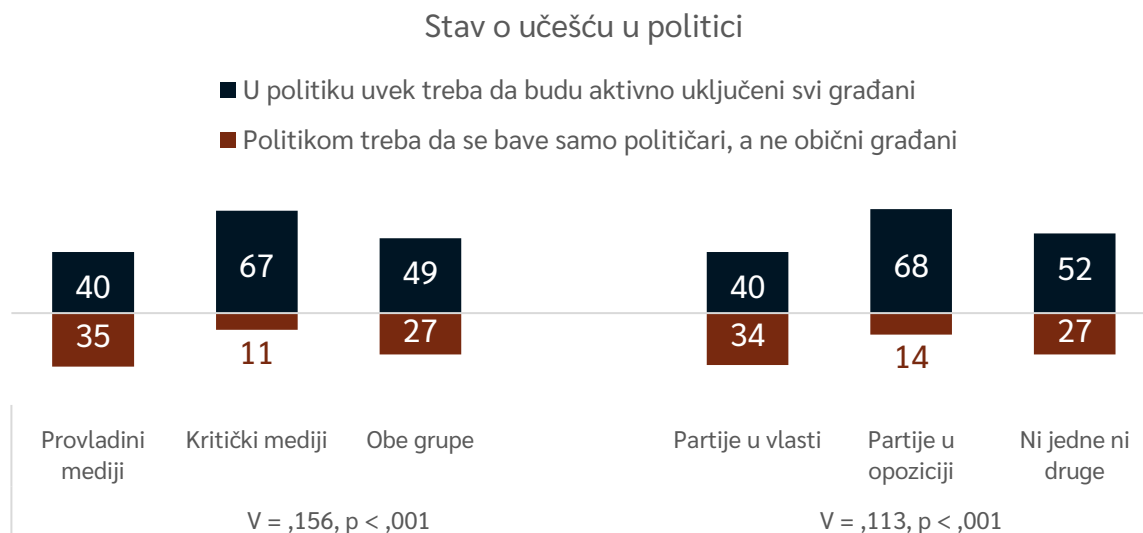
Stav o učešću u politici

Oko polovine građana Srbije (49%) smatra da u politiku uvek treba da aktivno budu uključeni svi građani. Nešto manje od trećine (28%) misli da politikom treba da se bave samo političari, dok petina veruje (20%) da je dovoljno da građani glasaju na izborima.

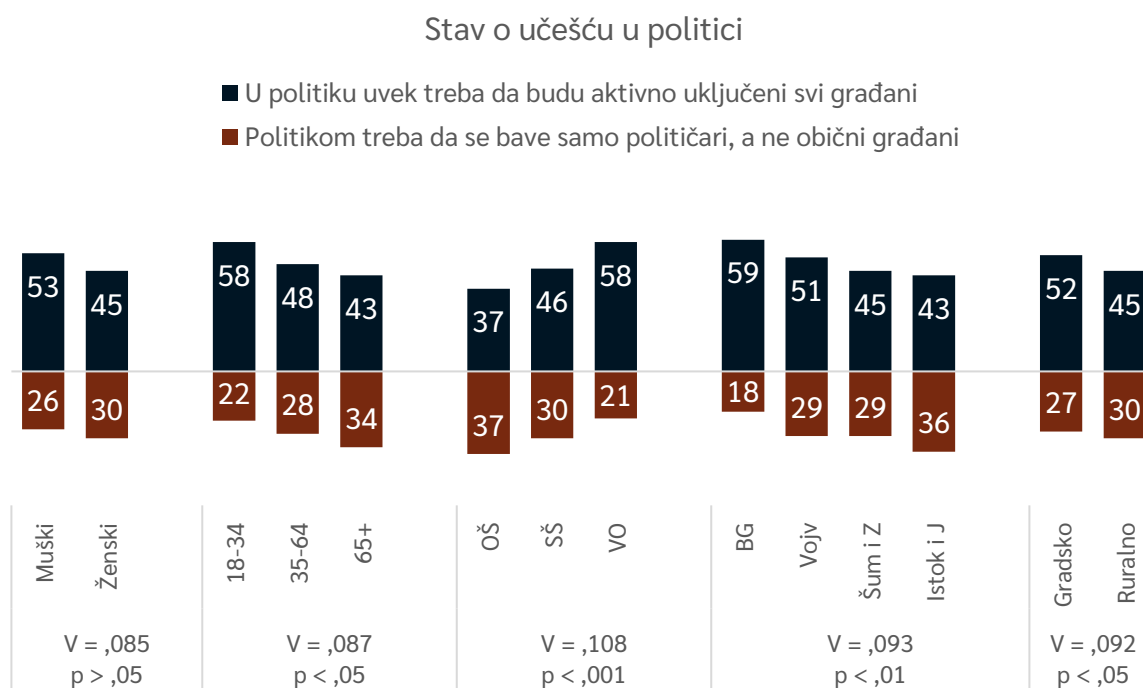
Grafikon 19. Stav o učešću u politici

I u ovom slučaju se značajno razlikuju oni koji veruju kritičkim medijima i koji inkliniraju partijama u opoziciji od onih koji veruju provladinim medijima i koji inkliniraju strankama u vlasti. Prve dve grupe u znatno većoj meri misle da u politiku uvek treba da budu aktivno uključeni svi građani.

Grafikon 20. Stav o učešću u politici u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Da svi građani treba da budu aktivno uključeni u politiku u najvećoj meri misle najmlađi, visoko obrazovani, građani iz Beograda i koji žive u gradu, među kojima nešto više od polovine to smatra.

Grafikon 21. Stav o učešću u politici u odnosu na socio-demografske varijable

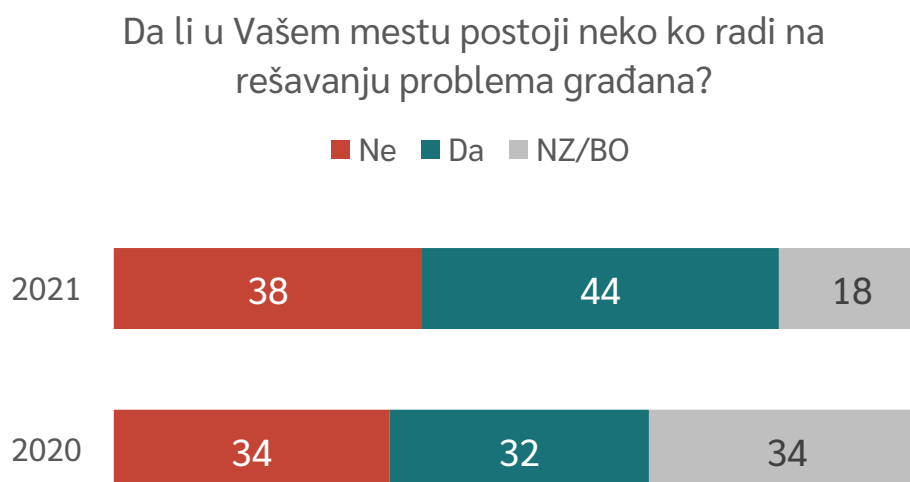

2. Učešće u demokratskim procesima

Učešće građana u demokratskim procesima ispitano je nizom pitanja u vezi sa percepcijom rešavanja problema u lokalnoj zajednici. Ispitanici su odgovarali i na pitanja o učestvovanju ili pokretanju inicijativa na lokalnu, kao i o tome na koje načine mogu lično da utiču na promene. Oni koji nisu pokrenuli ili učestvovali u inicijativama takođe su naveli razlog za to.

Rešavanje problema građana

U odnosu na 2020. godinu kada je trećina građana izvestila da u njihovom mestu postoji neko ko radi na rešavanju problema građana, godinu dana kasnije značajno više građana to ističe (44%). U isto vreme, procenat građana koji kažu da ne postoji niko ko radi na rešavanju problema se nije značajno promenio. Najveća razlika je u broju onih koji nisu odgovorili na pitanje. Naime, čak 16% građana više je odgovorilo na ovo pitanje 2021. godine nego godinu dana ranije.

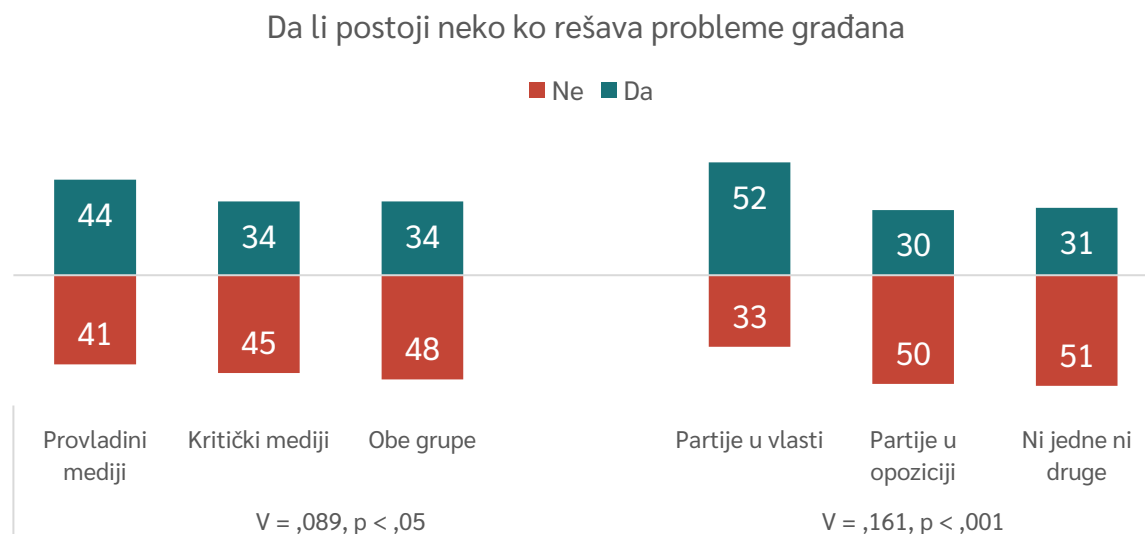

Grafikon 22. Da li postoji neko ko radi na rešavanju problema građana

Građani koji veruju isključivo provladinim medijima (RTS, Happy, Prva, B92 ili Pink) u značajno većoj meri ističu da postoji neko ko rešava probleme u njihovom mestu (44%), nego oni koji veruju kritičkim medijima (N1 ili Nova S) ili oni koji veruju i jednim i drugim (npr. RTS i N1), među kojima trećina (34%) ističe da postoji neko ko rešava probleme.

Slični rezultati dobijeni su i prilikom poređenja sa političkom inklinacijom, s tim što je razlika između onih koji inkliniraju partijama u vlasti i ostalih izraženija. Oko 50% građana koji imaju inklinaciju prema strankama koje su u vlasti ističe da postoji neko ko

rešava probleme građana u njihovom mestu u odnosu na nešto manje od trećine onih koji inkliniraju partijama u opoziciji, odnosno onih koji ne inkliniraju ni jednim ni drugim.

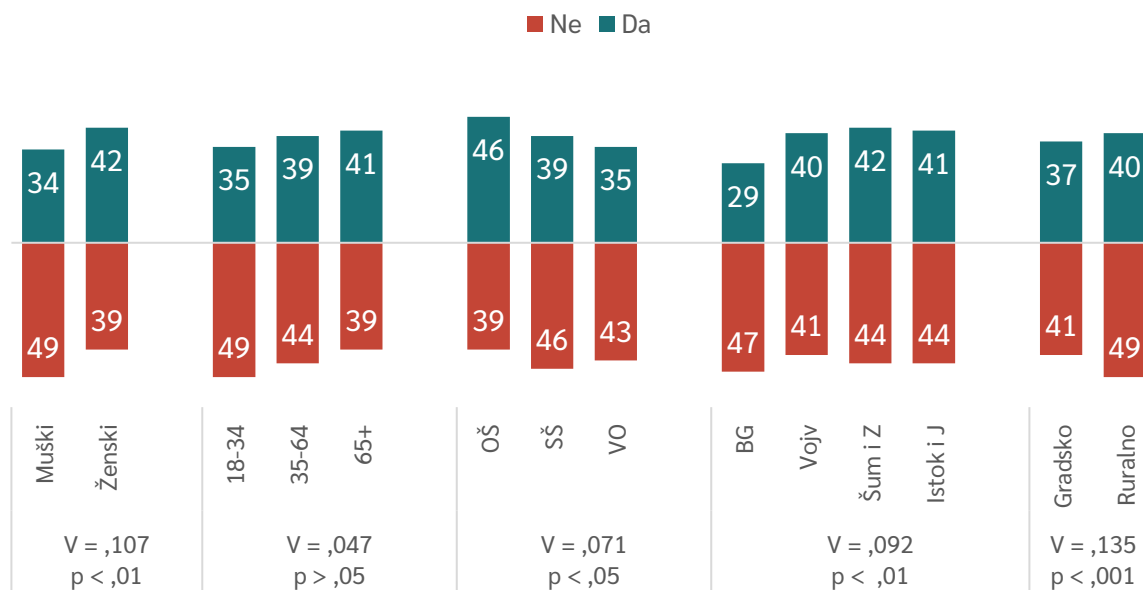

Grafikon 23. Da li postoji neko ko rešava probleme građana u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Da postoji neko ko rešava probleme građana u većoj meri ističu žene, građani najnižeg obrazovnog profila, i oni koji žive van Beograda. Ruralno stanovništvo u isto vreme u nešto većoj meri navodi odgovor „da“, ali među ovom grupom je takođe i znatno učestaliji odgovor „ne“ nego među gradskim stanovništvom. Posebno se ističu građani koji su najviše završili osnovnu školu, među kojima skoro polovina (46%) navodi da postoji neko ko rešava probleme građana u njihovom mestu. Iako se mogu primetiti razlike u mišljenju kod građana koji pripadaju različitim uzrasnim kategorijama, one ipak nisu statistički značajne.

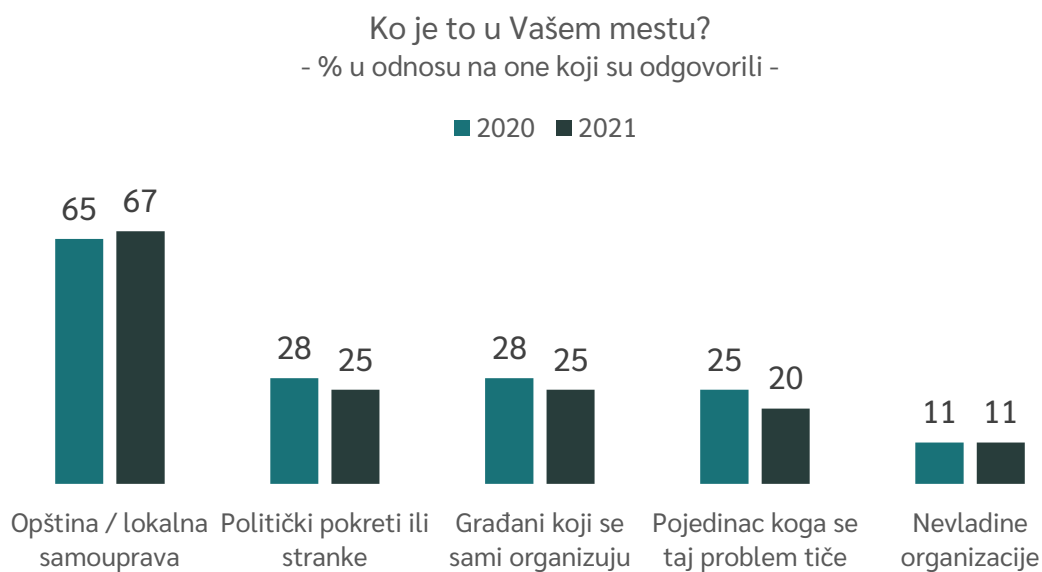
S druge strane, skoro polovina građana koji ne veruju primarno provladinim medijima i koji ne inkliniraju strankama u vlasti, kao i polovina muškaraca, više obrazovanih, onih koji žive u Beogradu i u ruralnim krajevima ističe da ne postoji niko ko radi na rešavanju problema građana.

Da li postoji neko ko rešava probleme građana

Grafikon 24. Da li postoji neko ko rešava probleme građana u odnosu na socio-demografske varijable

Odgovori građana na pitanje ko to u njihovom mestu rešava probleme samo se blago razlikuju u odnosu na njihove odgovore od pre godinu dana. I dalje najveći broj građana, dve trećine, ističe da je lokalna samouprava ta koja rešava probleme građana. Uz to, par procenata manje navodi da su to političke stranke ili građani koji se sami organizuju. Da probleme rešava pojedinac koga se taj problem lično tiče ističe 5% manje ljudi nego 2020. godine, odnosno ukupno 20% građana. Da nevladine organizacije rešavaju probleme u lokalnoj zajednici smatra samo 11% građana, što je nepromenjeno u odnosu na godinu dan ranije.

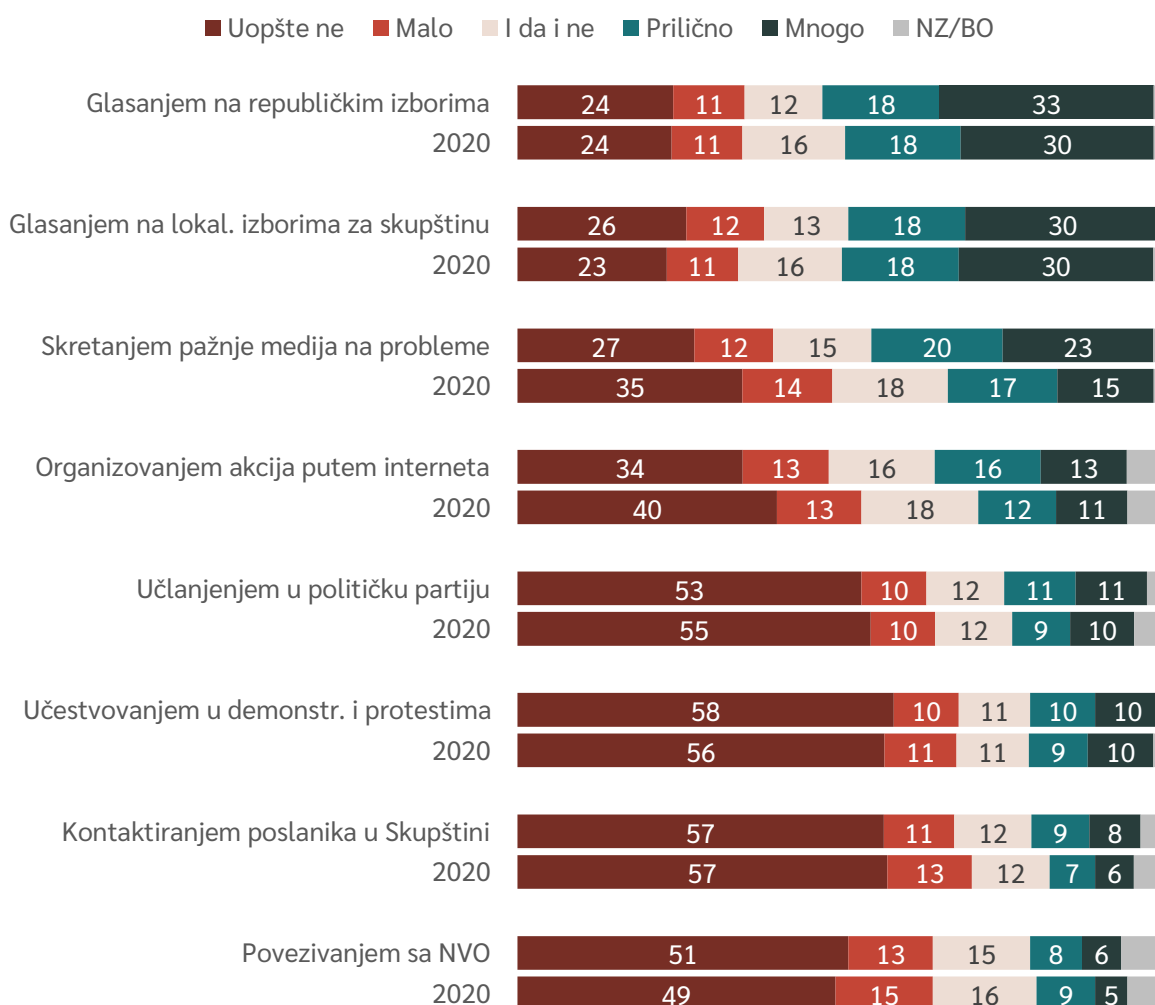
Grafikon 25. Ko radi na rešavanju problema građana

Mogućnost uticanja na promene

Glasanje na izborima, bilo republičkim ili lokalnim, ostao je vid uticanja na promenu kojem su građani najprivrženiji. Drugim rečima, kao i godinu dana ranije, oko polovine građana veruje da može da utiče na promenu stvari u svojoj zemlji tako što će glasati na izborima.

U odnosu na prethodnu godinu, znatno je više ljudi koji misli da može da utiče na promenu skretanjem pažnje medija na probleme građana i organizovanjem akcija putem interneta i mreža. Konkretnije, 2020. je trećina građana verovala u mogućnost promene putem skretanja pažnje medija, dok godinu dana kasnije u to veruje čak deset odsto više građana - 43%. Da može uticati na promenu putem organizovanja akcija na internetu sada misli 29% građana, u odnosu na 23% pre godinu dana. Kada su u pitanju učlanjenje u političku partiju, učestvovanje u protestima, kontaktiranje poslanika i povezivanje sa NVO, odgovori građana su nepromenjeni u odnosu na 2020. godinu, odnosno većina građana misli da ne može da utiče na promenu na te načine.

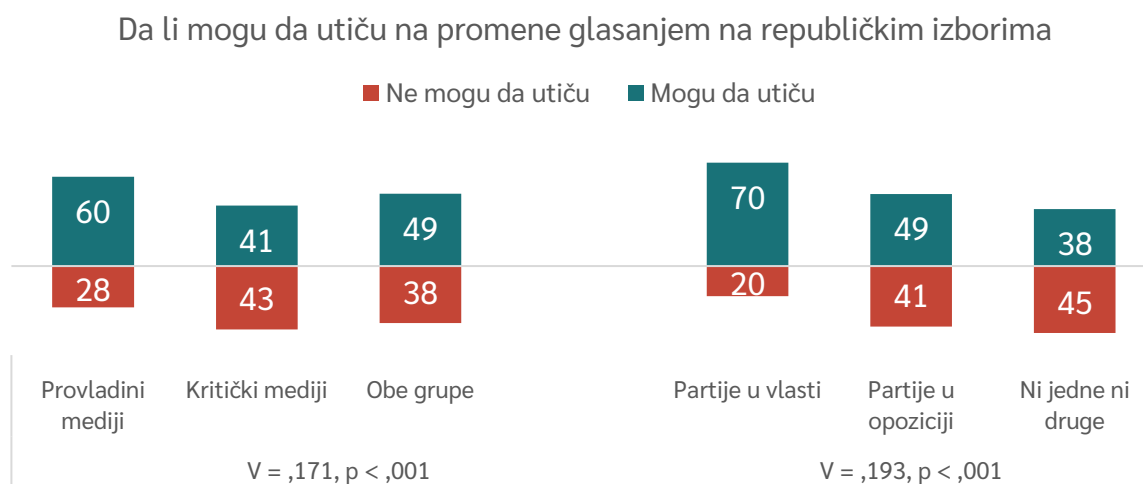
Koliko mislite da možete da utičete na promenu stvari u državi...

Grafikon 26. Mogućnost uticanja na promene različitim aktivnostima

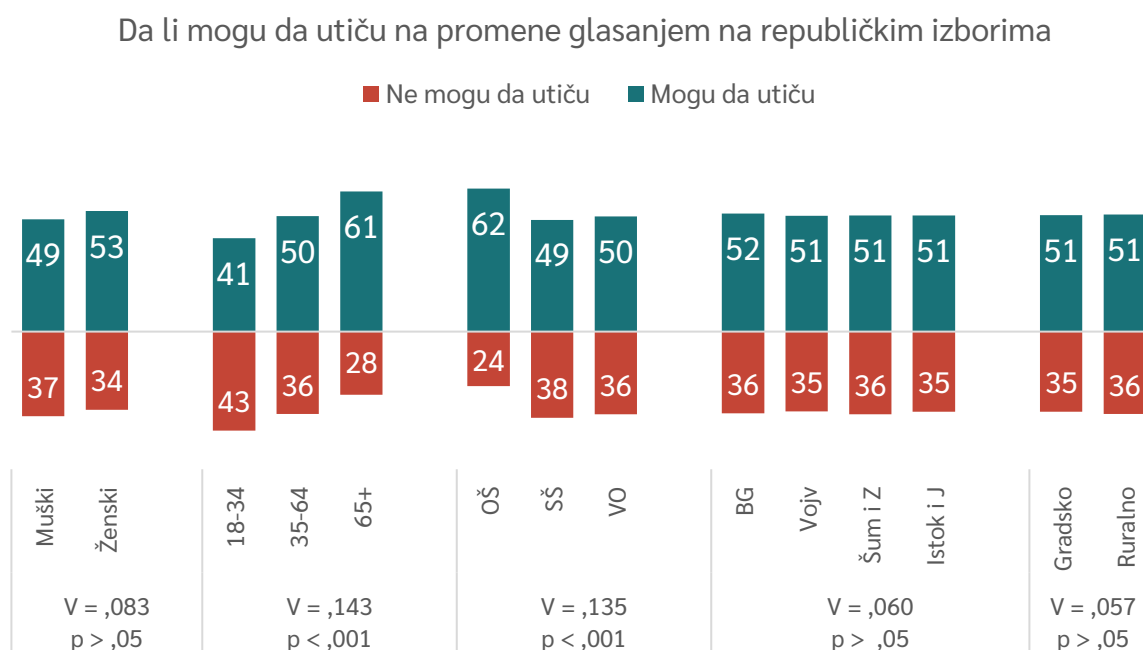
Mogućnost uticanja na promene glasanjem na republičkim izborima

Medijske navike i politička inklinacija građana povezane su sa time da li misle da mogu da utiču na promene glasanjem na republičkim izborima. Konkretnije, 60% građana koji primarno veruje provladinim medijima misli da može da utiče na promenu izlaskom na izbore, dok isto misli 41% građana koji veruju kritičkim medijima. Pored toga, 70% građana koji inkliniraju partijama u vlasti veruju u mogućnost promene na ovaj način, u odnosu na polovinu građana koji inkliniraju strankama u opoziciji.

Grafikon 27. Uticanje na promene glasanjem na rep. izborima u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.

Kada je u pitanju soc-demografija, samo uzrast i obrazovanje povezani su sa time da li misle da mogu da utiču na promene glasanjem na republičkim izborima. Najstariji građani i oni koji imaju najviše završenu osnovnu školu značajno više misle da mogu da utiču na promene na ovaj način (oko 60%) nego mlađi i više obrazovani (50% ili manje).

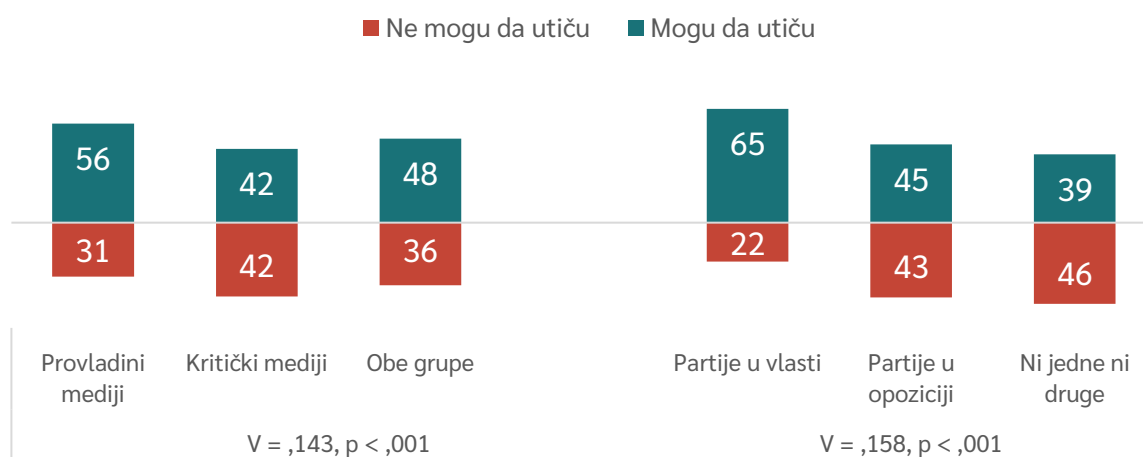

Grafikon 28. Uticanje na promene glasanjem na rep. izborima u odnosu na socio-dem. varijable

Mogućnost uticanja na promene glasanjem na lokalnim izborima

Kada je u pitanju glasanje na lokalnim izborima za skupštinu, rezultati su slični prethodnim – glasanjem na izborima za Narodnu skupštinu – građani koji veruju provladinim medijima i građani koji inkliniraju strankama u vlasti više veruju da mogu da utiču ovim putem na promene nego građani koji veruju kritičkim medijima, ili veruju i jednim i drugim, i znatno više nego građani koji inkliniraju partijama u opoziciji ili oni koji ne inkliniraju ni jednim ni drugim.

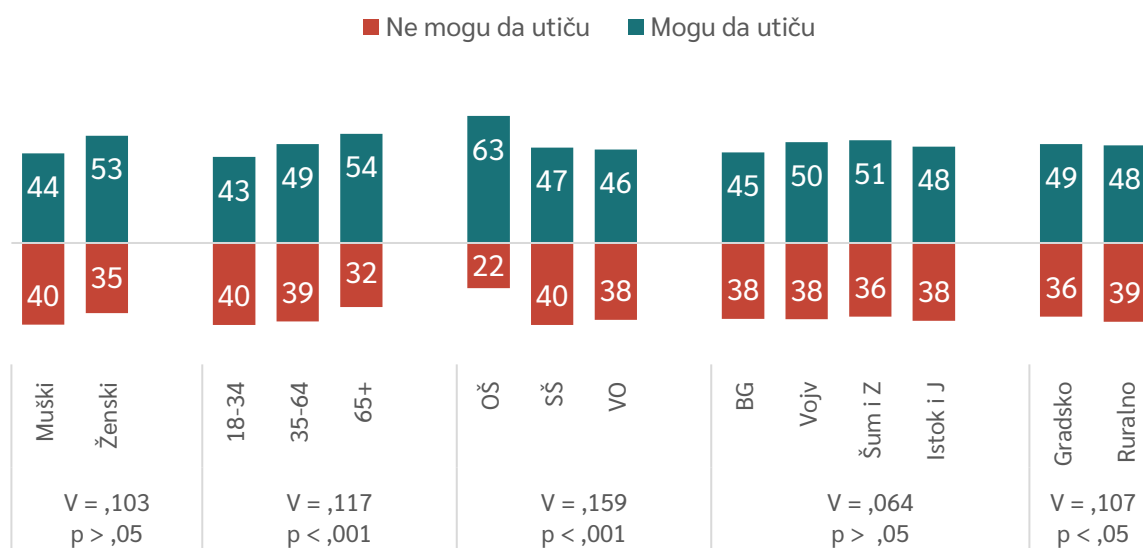
Da li mogu da utiču na promene glasanjem na lokalnim izborima

Grafikon 29. Uticanje na promene glasanjem na lok. izborima u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.

I u ovom slučaju građani koji su najslabije obrazovani u najvećoj meri misle da mogu da utiču glasanjem na izborima, kao i građani koji imaju više od 65 godina. Najmlađi, koji imaju između 18 i 34 godina u najmanjoj meri veruju da mogu da utiču na promenu na ovaj način.

Da li mogu da utiču na promene glasanjem na lokalnim izborima

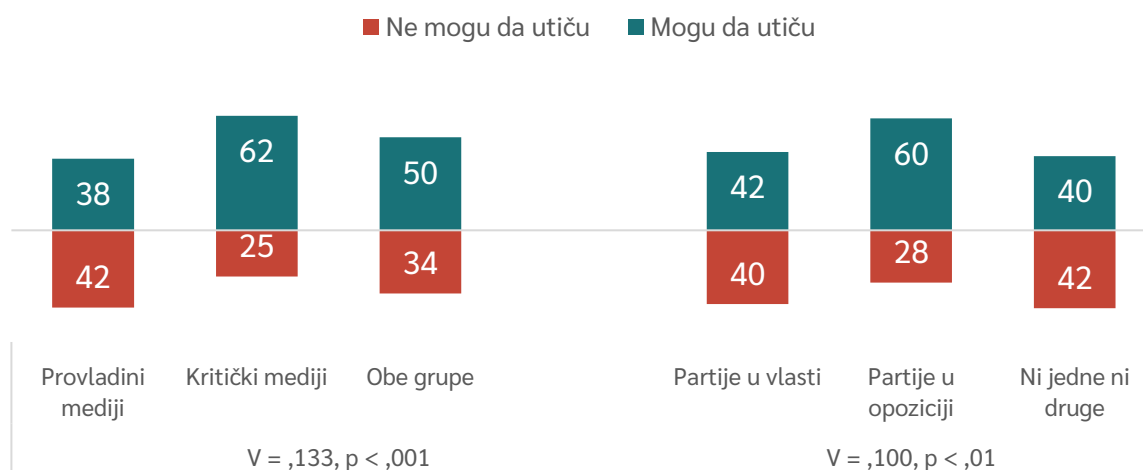

Grafikon 30. Uticanje na promene glasanjem na lokalnim izborima u odnosu na socio-dem. varijable

Mogućnost uticanja na promene skretanjem pažnje medija

Za razliku od glasanja, u vaninstitucionalni vid promene putem skretanja pažnje medija više veruju građani koji prate kritičke medije (62%) i koji inkliniraju partijama u opoziciji (60%). Oni koji veruju provladinim medijima u znatno manjoj meri, koji inkliniraju partijama u vlasti ili nemaju političku inklinaciju u znatno manjoj meri veruju u ovaj način da se promene stvari (oko 40%).

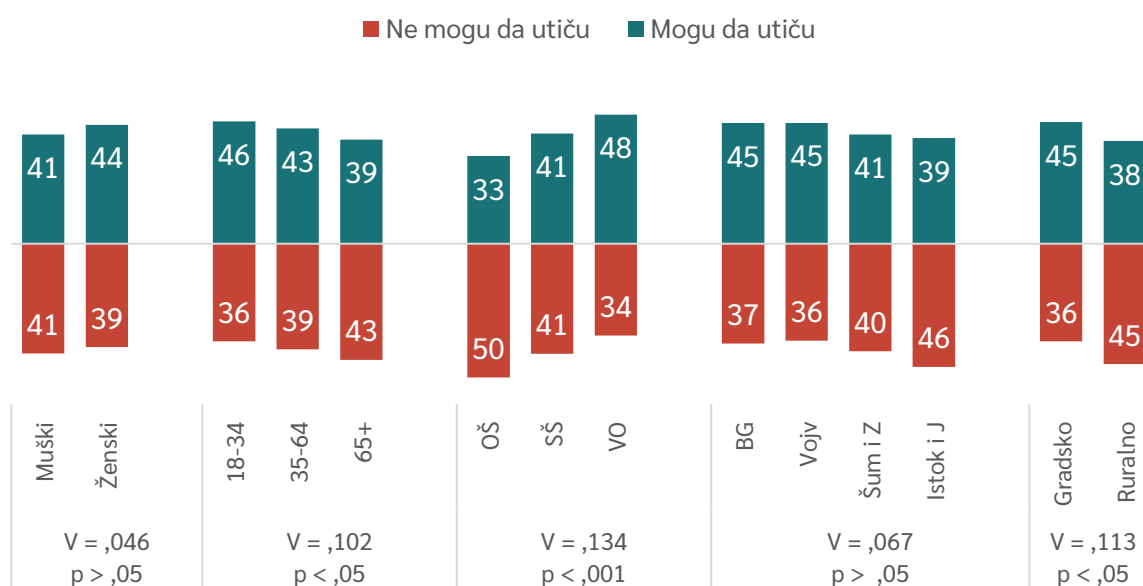
Da li misle da mogu da utiču na promene skretanjem pažnje medija

Grafikon 31. Uticanje na promene skretanjem pažnje medija u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Najmlađi građani, najviše obrazovani i oni koji žive u gradovima u najvećoj meri misle da mogu da utiču na promene skretanjem pažnje medija na probleme, značajno više nego stariji, manje obrazovani i ruralno stanovništvo. Značajnih razlika između polova i regiona nema.

Da li misle da mogu da utiču na promene skretanjem pažnje medija

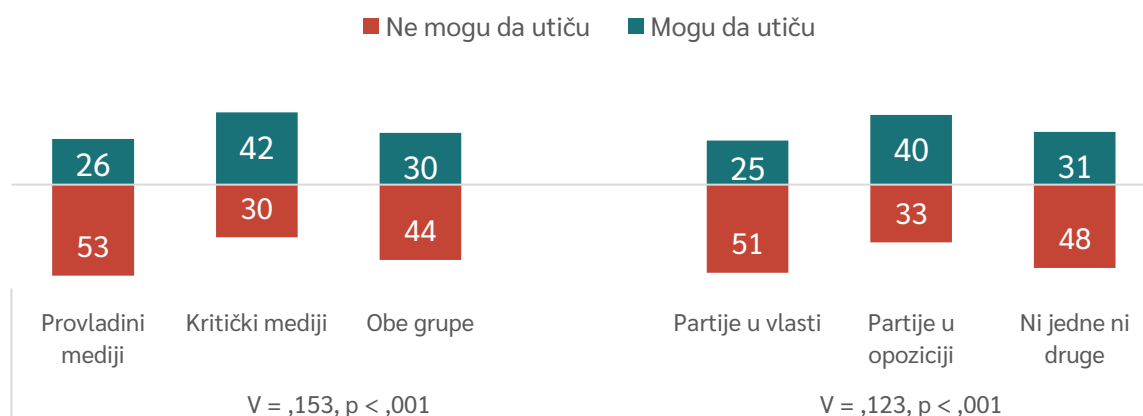

Grafikon 32. Uticanje na promenu skretanjem pažnje medija u odnosu na socio-demografske varijable

Mogućnost uticanja na promene organizovanjem akcija putem interneta

Kao što je slučaj i sa skretanjem pažnje medija, u organizovanje akcija putem interneta kao način da se nešto promeni značajno više veruju građani koji prate kritičke medije i koji inkliniraju partijama u opoziciji (oko 40%) nego oni koji inkliniraju strankama u vlasti i koji veruju provladinim medijima (oko 25%). Između su građani koji veruju i provladinim i kritičkim medijima, kao i građani koji ne inkliniraju ni jednoj političkoj strani.

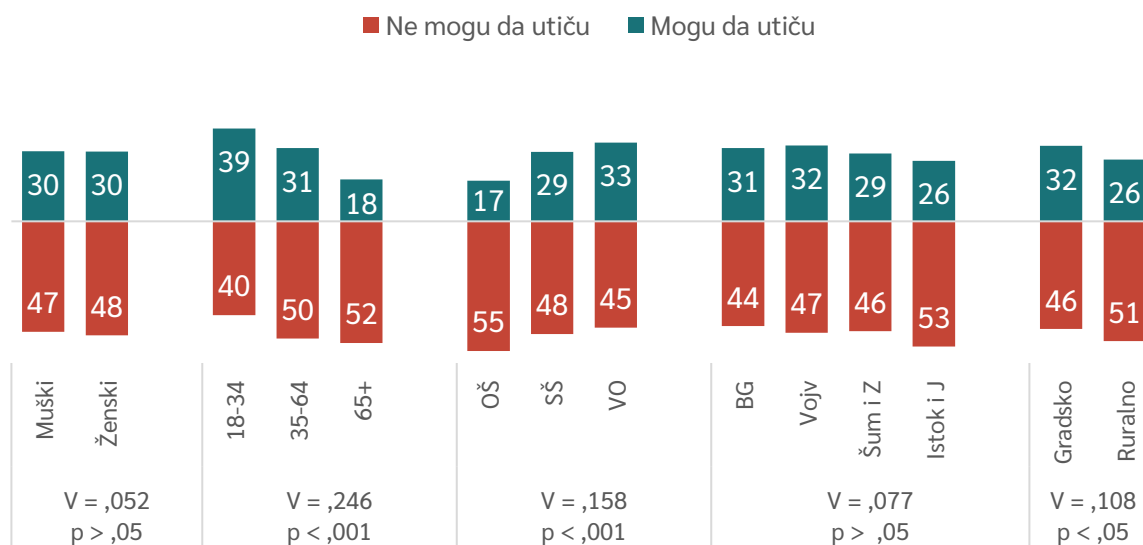
Da mogu da utiču na promene organizov. akcija putem interneta

Grafikon 33. Uticanje na promene putem interneta u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Sociodemografska grupa koja značajno više misli da može da utiču na promene organizovanjem akcija putem interneta su pre svega najmlađi (18-34 god). Čak oko 20% više najmlađih veruje u ovaj način angažovanja u odnosu na najstarije (65+). Pored toga, najviše obrazovani građani se takođe značajno razlikuju u odnosu na one koji su završili najviše osnovnu školu, a postoji i razlika između gradskog i ruralnog stanovništva – oni koji žive u gradu više veruju da je moguće promeniti stvari putem interneta.

Da li mogu da utiču na promene organizov. akcija putem interneta

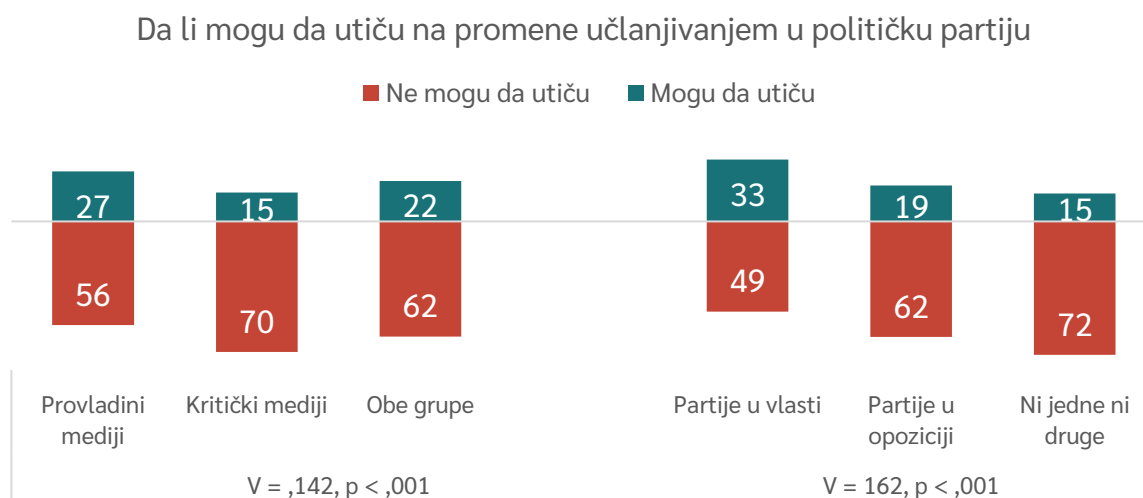

Grafikon 34. Uticanje na promene putem interneta u odnosu na socio-dem. varijable

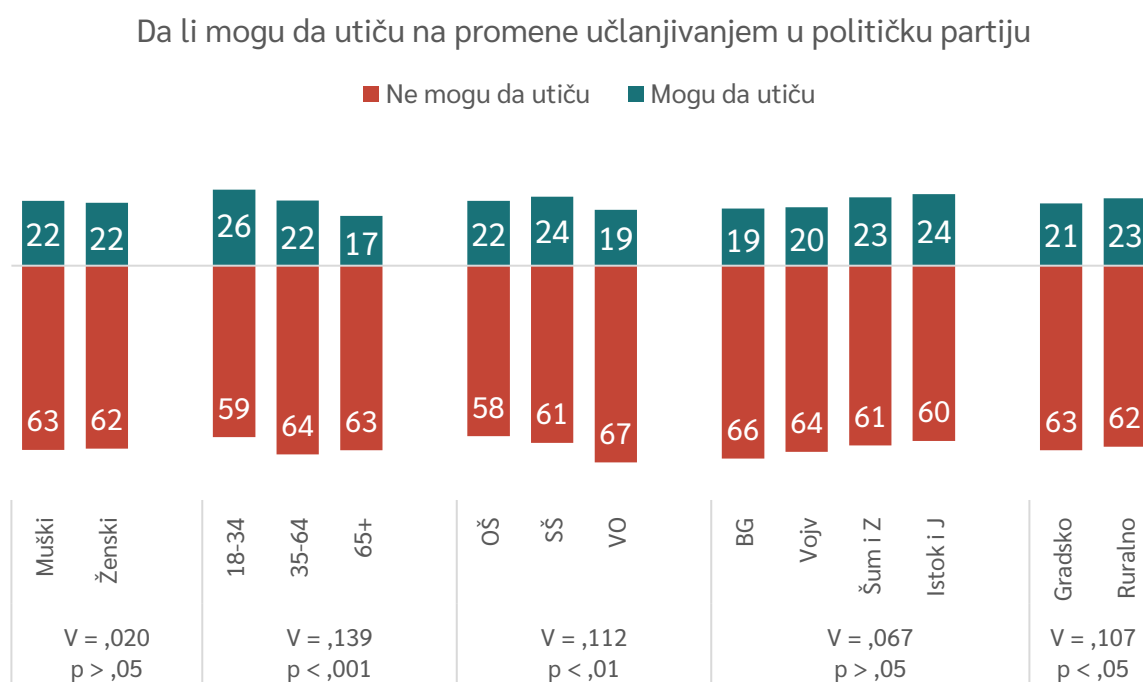
Mogućnost uticanja na promene učlanjenjem u političku partiju

Iako generalno gledano mali broj građana veruje u mogućnost da utiče na promene učlanjenjem u političku partiju, ipak u većoj meri to misle građani koji veruju provladinim medijima (27%) i koji inkliniraju strankama u vlasti (33%) nego građani koji veruju kritičkim medijima (15%) i inkliniraju partijama u opoziciji (19%).

Grafikon 35. Uticanje na promene učlanjenjem u pol. partiju u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Mlađi građani, do 34 godine, u većoj meri misle da mogu da utiču na promene učlanjivanjem u političku partiju nego stariji građani. Takođe građani koji su završili najviše srednju školu u nešto većoj meri nego visokoobrazovani veruju u mogućnost promene putem ovog načina. Između ruralnog i gradskog stanovništva postoji statistička razlika, ali ova razlika je malog obima.

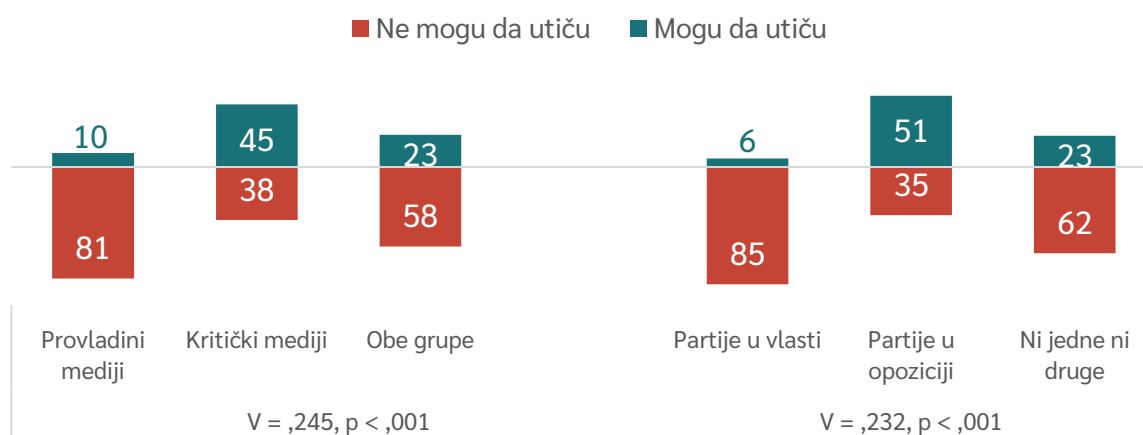

Grafikon 36. Uticanje na promene učlanjenjem u pol. partiju u odnosu na socio-demografske varijable

Mogućnost uticanja na promene učestvovanjem u demonstracijama i protestima

Vrlo mali broj građana koji veruju provladinim medijima (10%) i koji inkliniraju partijama u vlasti (6%) misli da može da utiče na promene učestvovanjem u protestima, za razliku od građana koji veruju kritičkim medijima (45%) i koji inkliniraju strankama u opoziciji (51%). Pored toga, oko četvrtina građana koji prate i provladine i kritičke medije, kao i četvrtina građana koji ne inkliniraju ni partijama u vlasti ni partijama u opoziciji veruje da može da utiče na promene učestvovanjem u protestima.

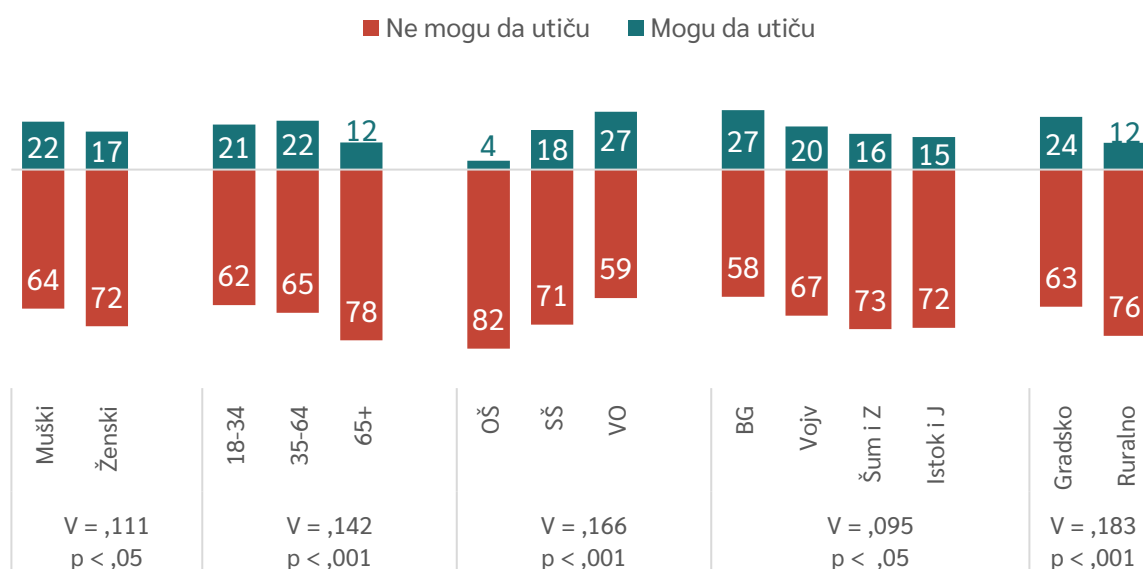
Da li mogu da utiču na promene učestvovanjem u protestima

Grafikon 37. Uticanje na promene učestvovanjem u protest. u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Da mogu da utiču na promene učestvovanjem u protestima u većoj meri misle visokoobrazovani i oni koji žive u Beogradu, gradsko stanovništvo, mlađi od 65 godina i muškarci. U proteste u vrlo maloj meri veruju građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu, građani stariji od 65 godina i ruralno stanovništvo.

Da li mogu da utiču na promene učestvovanjem u protestima

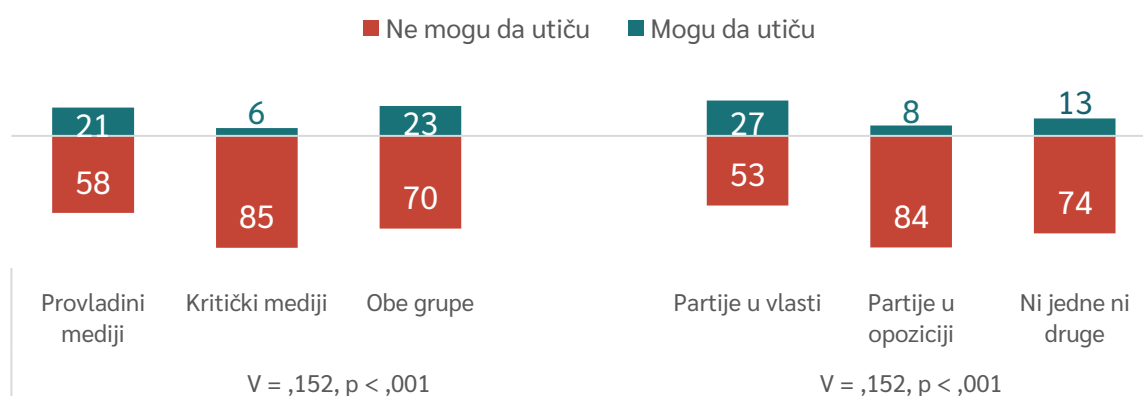

Grafikon 38. Uticanje na promene učestvovanjem u protestima u odnosu na socio-demografske varijable

Mogućnost uticanja na promene kontaktiranjem poslanika

Pretežna većina građana koja veruje kritičkim medijima, odnosno građana koja inklinira partijama u opoziciji misli da ne može da utiče na promene kontaktiranjem poslanika, za razliku od građana koji inkliniraju strankama u vlasti (27%) i onih koji veruju provladinim medijima (21%), među kojima znatno veći broj veruje u ovaj način menjanja stvari. Ipak, može se reći da i između onih koji veruju provladinim medijima i onih koji veruju i obema grupama postoji razlika, koja se pre svega ogleda u znatno manjem broju građana koji veruju provladinim medijima koji misle da ne mogu da utiču na promene.

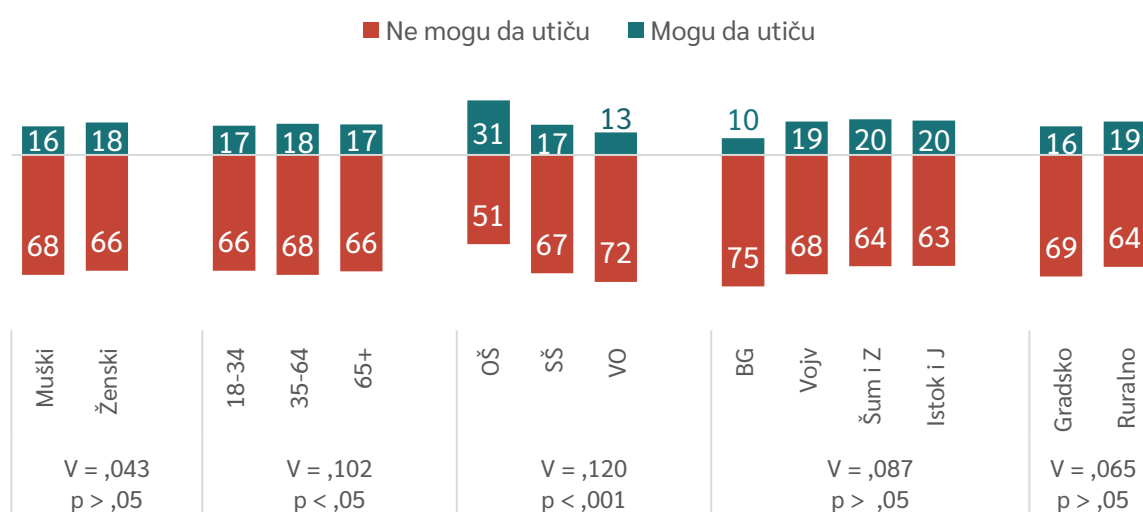
Da li mogu da utiču na promene kontakt. poslanika u skupštini

Grafikon 39. Uticanje na promene kontaktiranjem poslanika u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.

Iako postoji statistički značajna uzrasna razlika, između različitih uzrasnih grupa je ona mala i zanemarljiva. Jedina razlika u pogledu socio-demografskih karakteristika po ovom pitanju se ogleda u tome da građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu u većoj meri veruju da mogu da utiču na promene kontaktiranjem poslanika u skupštini. Skoro trećina njih to misli, u odnosu na manje od 20% više obrazovanih.

Da li mogu da utiču na promene kontakt. poslanika u skupštini

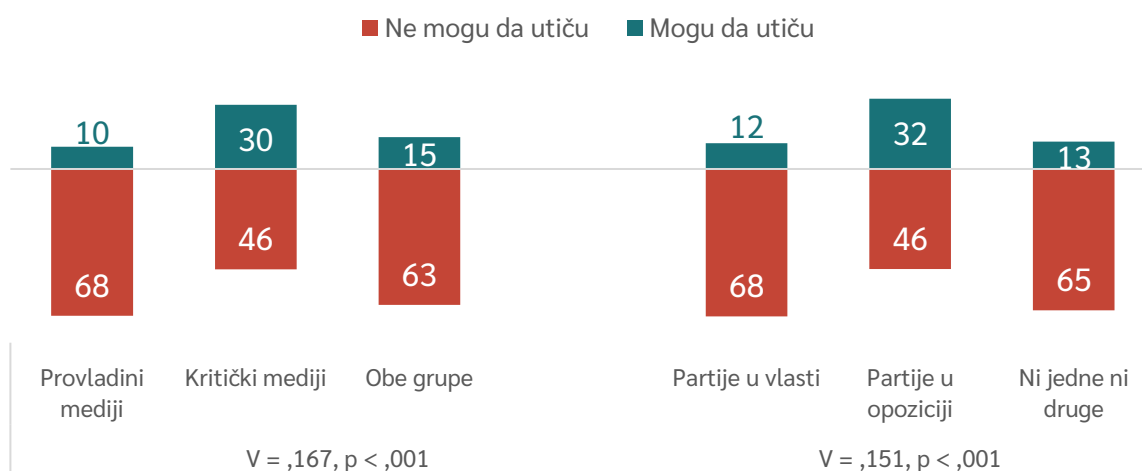

Grafikon 40. Uticanje na promene kontaktiranjem poslanika u odnosu na socio-demografske varijable

Mogućnost uticanja na promene povezivanjem sa nevladinim organizacijama

Oko trećine građana koji svoje poverenje daju primarno kritičkim medijima i koji inkliniraju partijama u opoziciji misli da može da utiče na promene povezivanjem sa NVO, značajno više nego što to misle na primer građani koji veruju provladinim medijima (10%) i koji inkliniraju partijama u vlasti (12%).

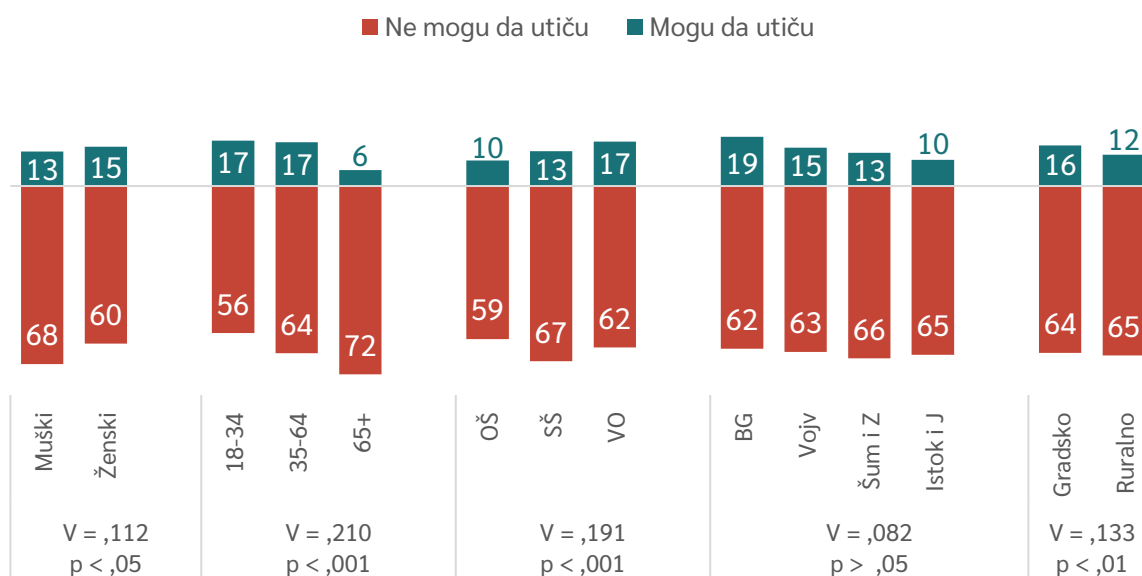
Da li misle da mogu da utiču na promene povezivanjem sa NVO

Grafikon 41. Uticanje na promene povezivanjem sa NVO u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.

Najveća razlika po ovom pitanju može se primetiti kada je u pitanju uzrast građana, gde najmlađi građani značajno više misle da mogu da utiču na promene povezivanjem sa NVO nego najstariji građani, a takođe to misle i najviše obrazovani, gradsko stanovništvo, a takođe i žene, u odnosu na manje obrazovane, ruralno stanovništvo i muškarce.

Da li mogu da utiču na promene povezivanjem sa NVO

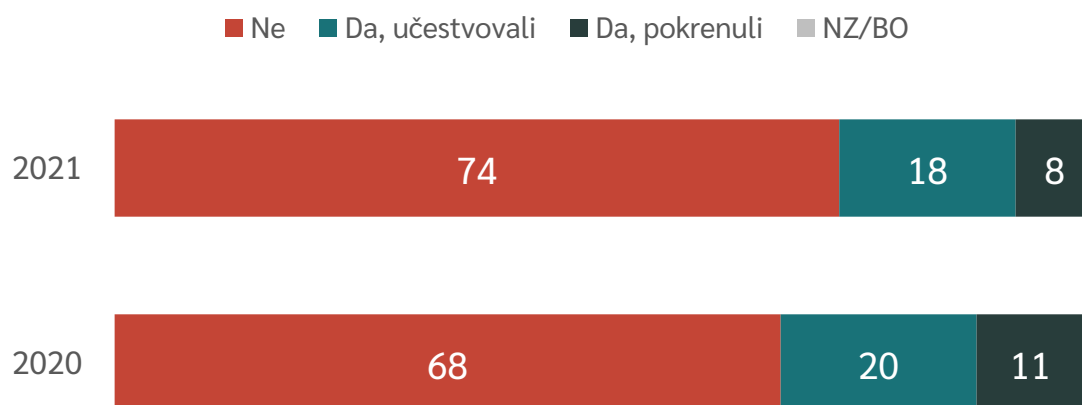

Grafikon 42. Uticanje na promene povezivanjem sa NVO u odnosu na socio-demografske varijable

Učešće u akcijama u lokalnoj zajednici

Uočava se pad angažovanosti građana kako bi rešili problem u lokalnoj zajednici. Pre godinu dana 31% građana je ili učestvovalo ili pokrenulo neku akciju, dok u istraživanju iz 2021. godine 26% to navodi.

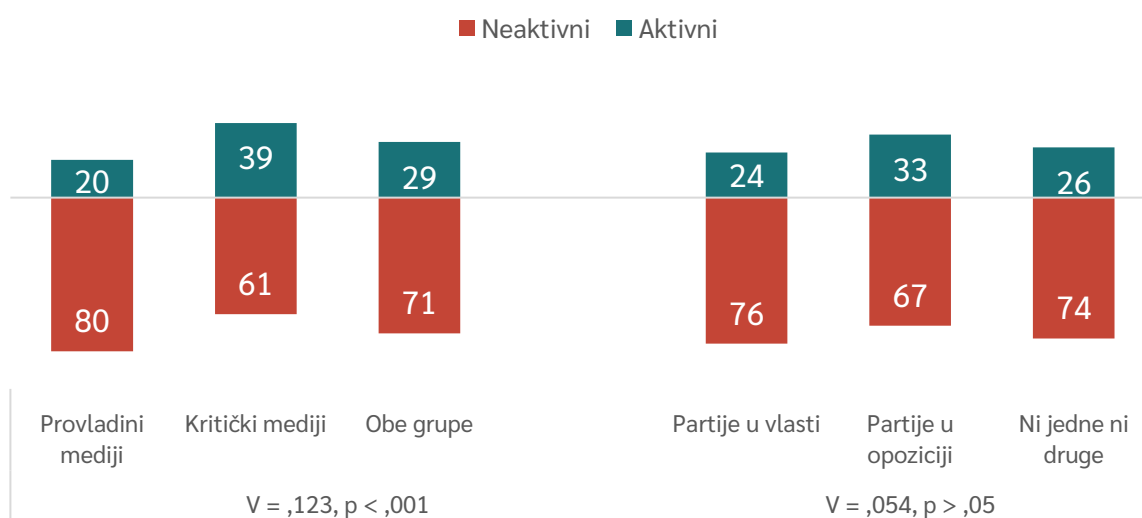
Da li ste u poslednjih godinu dana sami preduzeli ili aktivno učestvovali u bilo kakvoj akciji ili inicijativi kako biste rešili neki problem u Vašoj lokalnoj zajednici?

Grafikon 43. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici

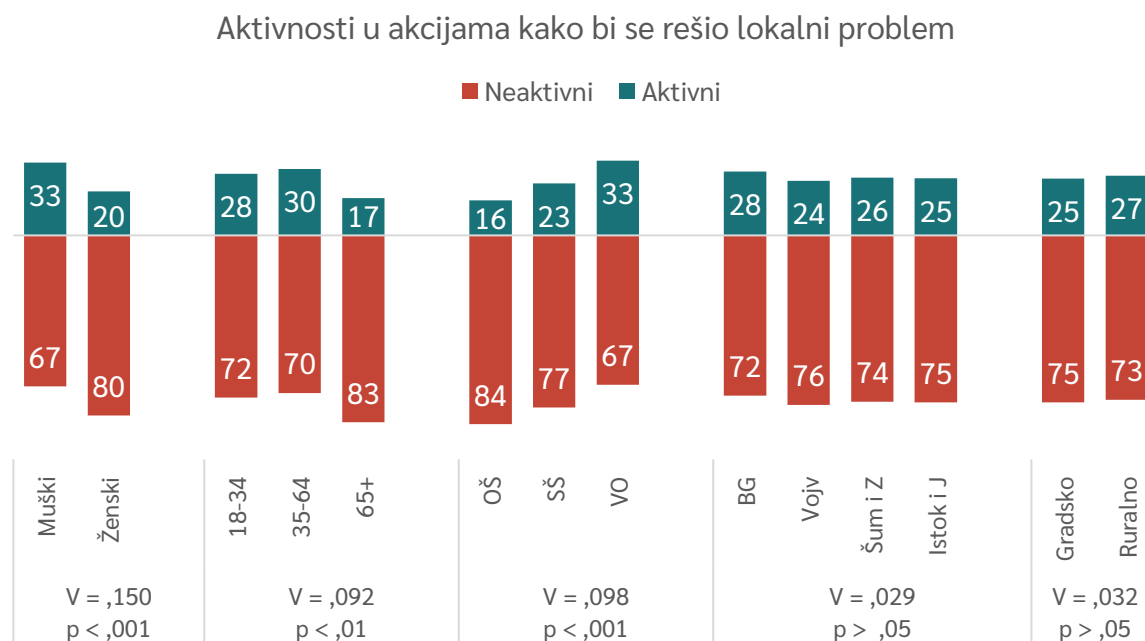
Veću aktivnost pokazuju građani koji su naklonjeni kritičkim medijima (29%) i koji inkliniraju partijama u opoziciji (33%), dok su najmanje aktivni učesnici rešavanja problema građani koji veruju provladinim medijima (20%) i partijama u vlasti (24%).

Aktivnost u akcijama kako bi se rešio lokalni problem

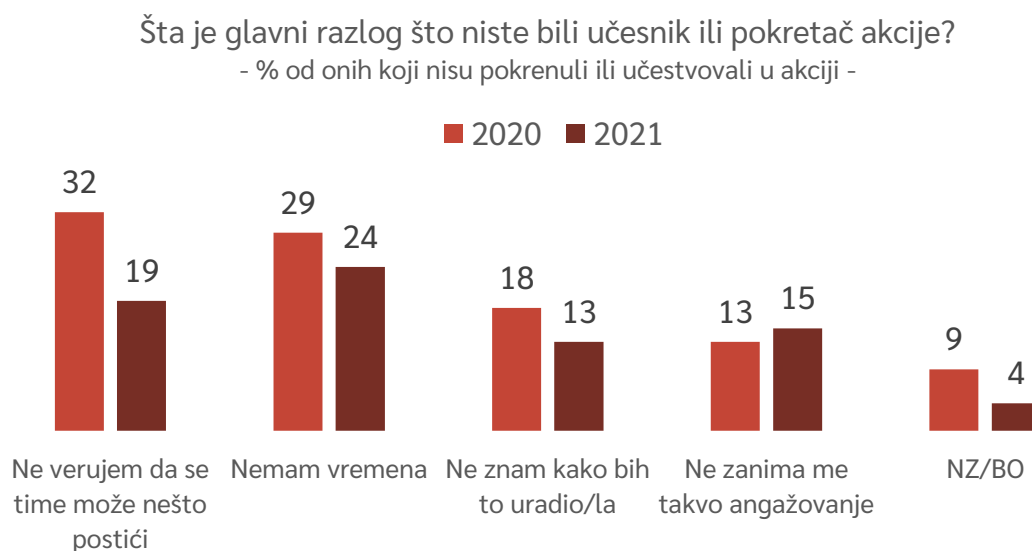
Grafikon 44. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Najaktivniji su muškarci, građani mlađi od 65 godina i visokoobrazovani, među kojima je trećina građana aktivno. Najmanje su aktivne žene, stariji od 65 godina i oni koji su završili najviše osnovnu školu, među kojima je manje od 20% izvestilo da je učestvovalo u nekoj akciji kako bi rešili problem u lokalnoj zajednici. Region i tip naselja nisu povezani sa građanskim angažovanjem.

Grafikon 45. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici u odnosu na socio-demografske varijable

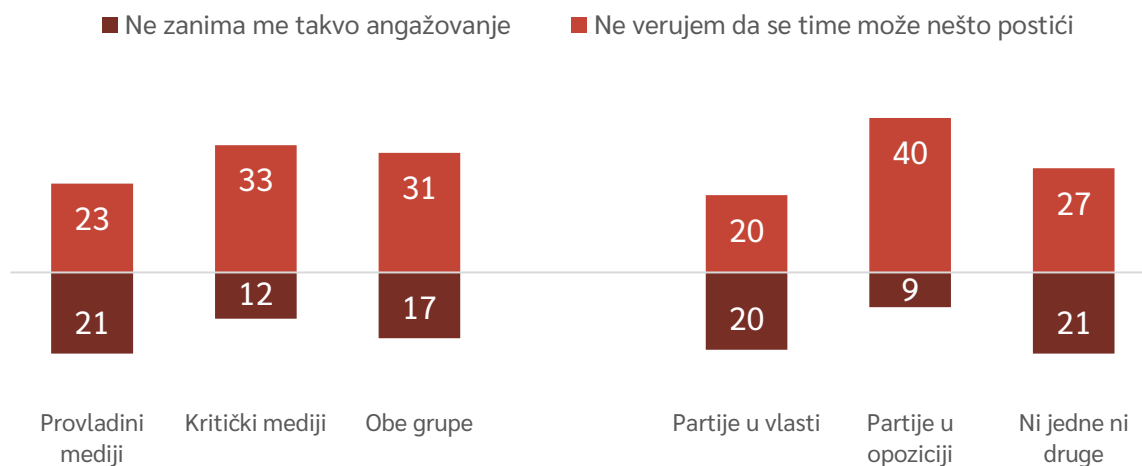
Neaktivni građani uglavnom ističu da nemaju vremena da se bave problemima u lokalnoj zajednici (24%), kao i da ne veruju da se time može nešto postići (19%). Čak 13% manje građana navodi potonji razlog nego prošle godine, kada je trećina građana isticala da ne veruje da se time može nešto promeniti. Takođe 13%, odnosno pet odsto manje nego prošle godine navode da ne zna kako bi to uradili.

Grafikon 46. Glavni uzrok neučestvovanja

Kada se uporede dva odgovora – da ne veruju da se time može nešto postići i da ih ne zanima takvo angažovanje, može se videti da se različite socio-demografske grupe razlikuju. Pre svega, građani koji veruju najviše kritičkim medijima i oni koji inkliniraju partijama u opoziciji u znatno većoj meri nego ostali ističu kao razlog to da ne veruju da se time može nešto postići. S druge strane, građani opredeljeni ka vlasti u većoj meri nego ostali navode da ih ne zanima takvo angažovanje.

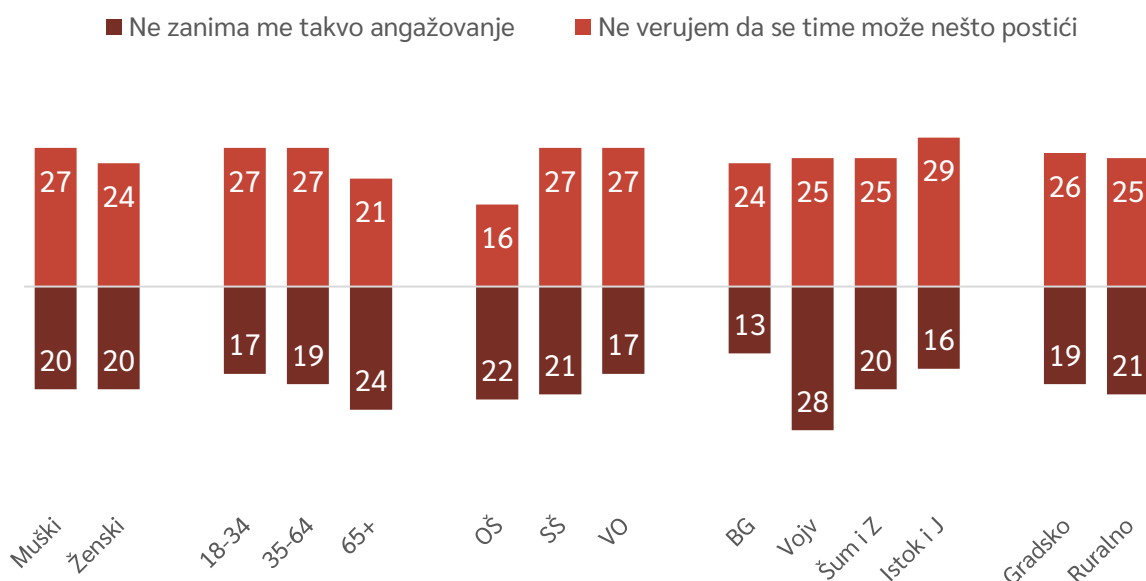
Glavni razlog zašto nisu učestvovali u nekoj akciji

Grafikon 47. Glavni razlog neučestvovanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Neučestovanje u akcijama jer ne veruju da se time može nešto postići navode u nešto većoj meri muškarci, građani mlađi od 65 godina, oni koji su završili makar srednju školu, i oni koji žive u južnoj ili istočnoj Srbiji. Najstariji građani, najslabije obrazovani i Vojvođani u većoj meri ističu da ih ne zanima takvo angažovanje.

Glavni razlog zašto nisu učestvovali u nekoj akciji

Grafikon 48. Glavni razlog neučestvovanja u odnosu na socio-demografske varijable

3. Politički stavovi

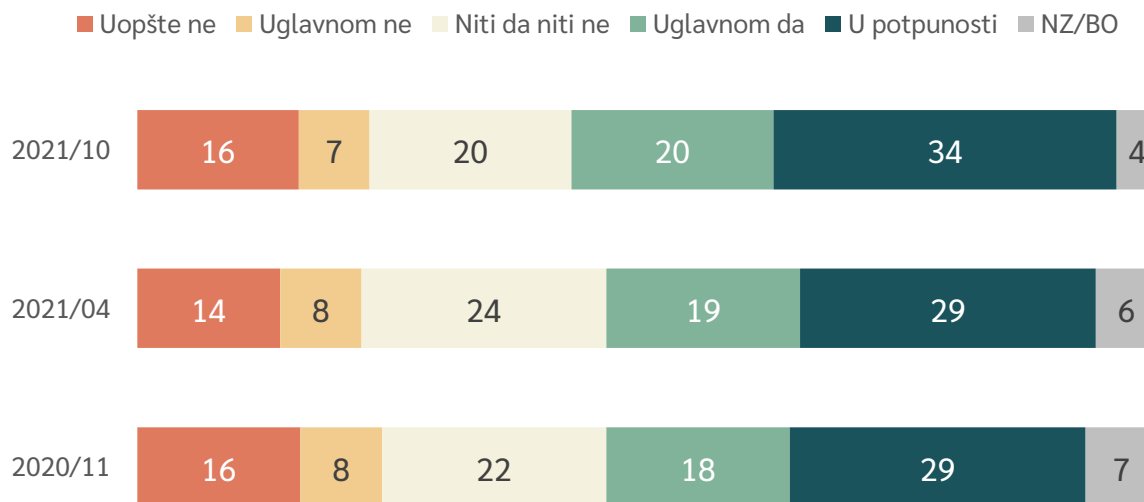
U ovom delu istraživanja ispitivali smo stavove građana o političkom uređenju Srbije, kao i o određenim spoljnopolitičkim temama.

Stav o demokratiji

Stav građana Srbije o demokratskom sistemu možemo porediti u tri vremenske tačke. Prva je novembar 2020. godine, druga april 2021. godine u okviru istraživanja Crte o korupciji, i treća, poslednja čini istraživanje koje je predstavljeno u ovom izveštaju, iz oktobra 2021. godine.

U periodu novembar 2020 – april 2021. nije bilo promene stava građana po ovom pitanju. Do promene je ipak došlo u periodu april – oktobar 2021. godine i kao što se može videti na grafiku 48, promena se ogleda u manjem broju neodlučnih građana, a većem broju onih koji podržavaju demokratski sistem za Srbiju. Naime, 54% građana se uglavnom ili u potpunosti slaže sa tvrdnjom da je demokratija najbolji politički sistem za našu zemlju, u odnosu na nešto manje od polovine njih koji su se slagali s time u aprilu 2021. i novembru 2020. godine. Procenat građana koji ne podržava demokratski sistem konstantan je u ovom periodu i iznosi u sve tri vremenske tačke nešto ispod četvrtine.

Koliko se slažete sa tvrdnjom da je, bez obzira na sve teškoće, demokratija najbolji politički sistem za našu zemlju?

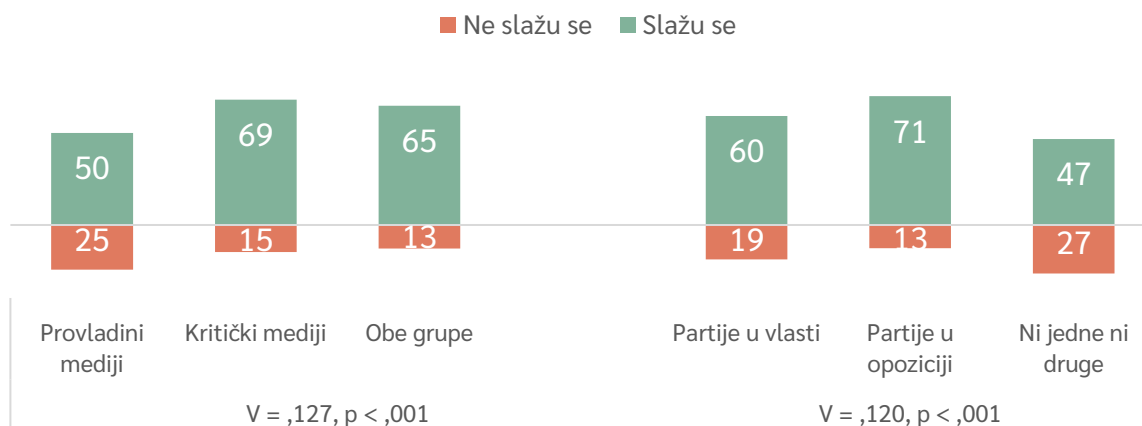

Grafikon 49. Stav o demokratiji

Pozitivan stav prema demokratiji u značajno većoj meri imaju građani koji veruju kritičkim medijima (69%) ili koji veruju i jednim i drugim (65%), nego oni koji veruju provladinim medijima (50%). Uz to, oko 70% građana koji inkliniraju partijama u opoziciji imaju pozitivan stav prema demokratiji, u odnosu na 60% građana koji inkliniraju strankama u vlasti. Građani koji ne inkliniraju ni jednoj ni drugoj opciji najmanje podržavaju demokratiju (47%).

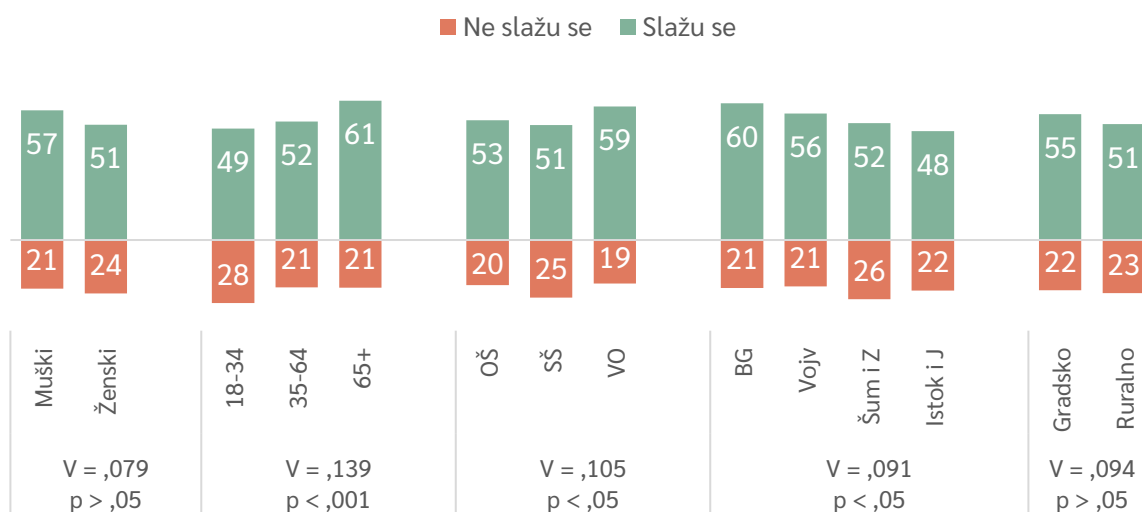
Da li se slažu sa tvrdnjom da je, bez obzira na sve teškoće, demokratija najbolji politički sistem za našu zemlju

Grafikon 50. Stav o demokratiji u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Stav o demokratiji značajno je povezan s uzrastom, obrazovanjem i regionom u kom žive građani. Najstarija grupa građana (65+), visokoobrazovani i građani koji žive u Beogradu značajno više podržavaju demokratski sistem nego mlađi od 65, manje obrazovani i građani koji žive van Beograda. Manje obrazovani, najmlađi (18-34 god) i oni koji žive u južnoj ili istočnoj Srbiji najmanje podržavaju ovaj sistem (nešto ispod 50%).

Da li se slažu sa tvrdnjom da je, bez obzira na sve teškoće, demokratija najbolji politički sistem za našu zemlju

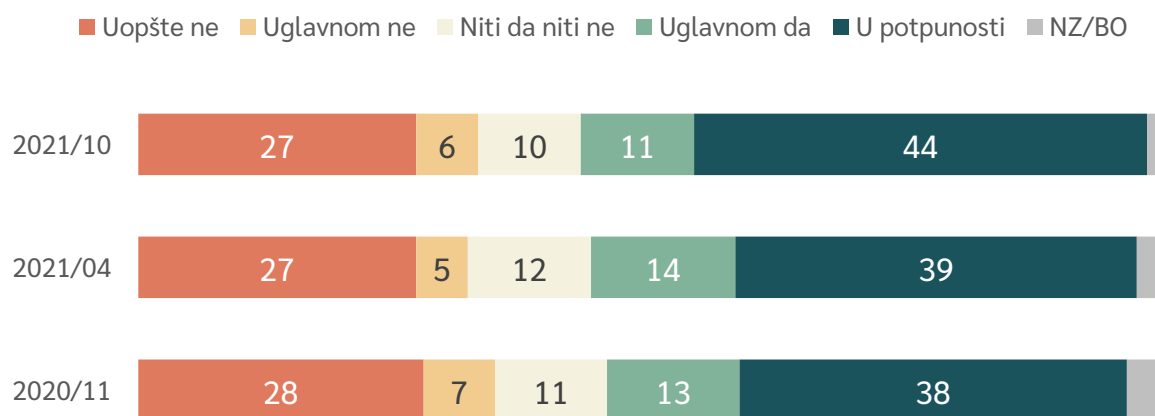

Grafikon 51. Stav o demokratiji u odnosu na socio-demografske varijable

Stav o jakom lideru

Kada je u pitanju stav prema jakom lideru, takođe je došlo do blagog pomerjenja ka pozitivnijem stavu. Generalno gledano, nekoliko procenata građana koji su bili neodlučni ili su se samo uglavnom slagali s ovom tvrdnjom su pojačali svoj stav. Sa druge strane i dalje se trećina građana uglavnom ili uopšte ne slaže sa time da je našoj zemlji u ovom trenutku potreban jak lider i čvrsta ruka.

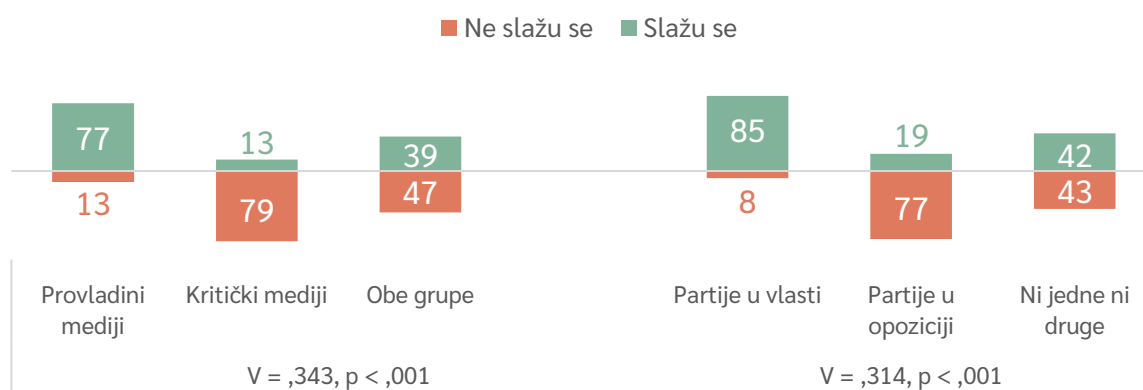
Da li se slažete sa tvrdnjom da je za našu zemlju u ovom trenutku najbolje da ima jednog jakog lidera koga bi svi slušali, jer samo čvrsta ruka može da nas izvede iz krize?

Grafikon 52. Stav o jakom lideru

Građani koji imaju različitu političku inklinaciju i koji veruju različitim medijima se potpuno razlikuju u svom stavu prema jakom lideru. Čak 85% građana koji inkliniraju partijama u vlasti se slaže s ovom tvrdnjom, u odnosu na 19% građana koji inkliniraju strankama u opoziciji. Ista razlika može se primetiti i kada se uporede građani koji veruju provladinim (77%), odnosno kritičkim medijima (13%).

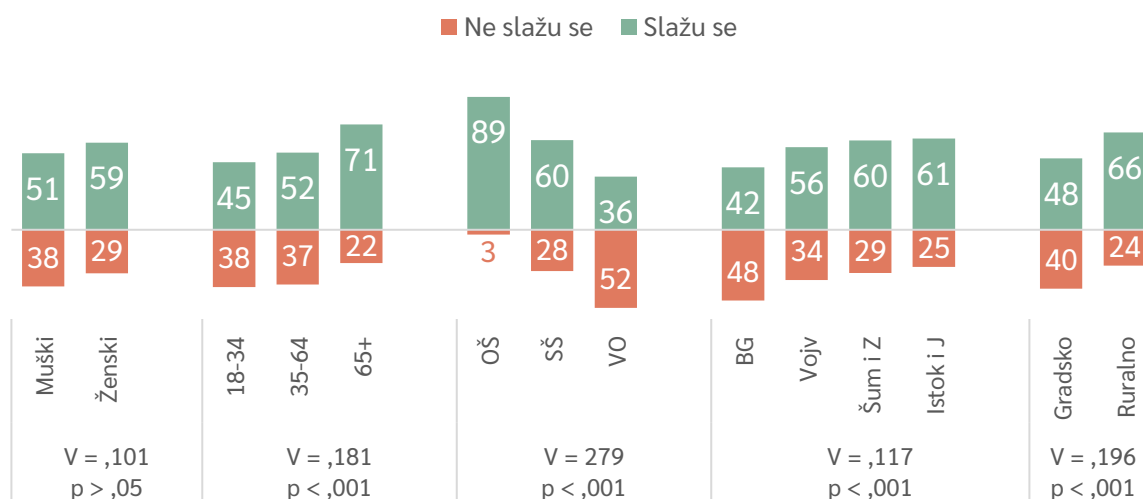
Da li se slažu sa tvrdnjom da je za našu zemlju u ovom trenutku najbolje da ima jednog jakog lidera koga bi svi slušali, jer samo čvrsta ruka može da nas izvede iz krize

Grafikon 53. Stav o jakom lideru u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Stav o jakom lideru umnogome se razlikuje kod građana koji pripadaju različitim socio-demografskim grupama. Čak 89% građana koji imaju najviše završenu osnovnu školu se slažu sa ovom tvrdnjom, u odnosu na 60% građana koji imaju završenu srednju školu i 36% onih koji imaju završenu višu školu ili fakultet. Više od dve trećine najstarije grupe građana (65+) takođe podržava jakog lidera i čvrstu ruku, značajno više nego građani koji imaju između 35 i 64 godine (52%) i najmlađi (45%). Takođe, dve trećine ruralnog stanovništva misli da bi u ovom trenutku bilo najbolje da naša zemlja ima jednog jakog lidera, dok isto misli nešto manje od polovine gradskog stanovništva. Građani koji žive van Beograda u znatno većoj meri misle da je našoj zemlji potreban jak lider.

Da li se slažu sa tvrdnjom da je za našu zemlju u ovom trenutku najbolje da ima jednog jakog lidera koga bi svi slušali, jer samo čvrsta ruka može da nas izvede iz krize

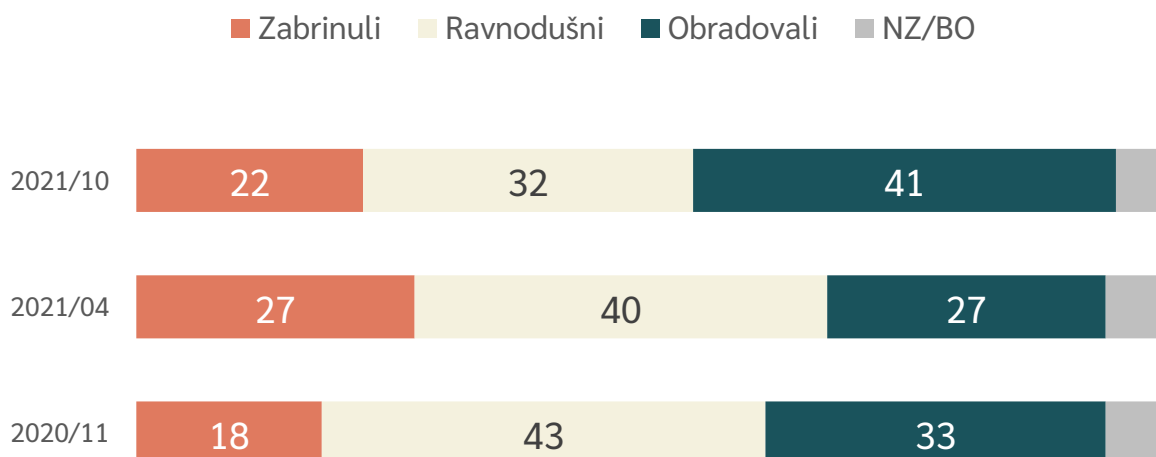

Grafikon 54. Stav o jakom lideru u odnosu na socio-demografske varijable

Stav o pristupanju Evropskoj uniji

Iako je u periodu od novembra 2020. godine do aprila 2021. pao broj ljudi koji bi se obradovali pristupanju EU, došlo je do još većeg skoka u zainteresovanosti u periodu od aprila do oktobra 2021. godine. Naime, 41% građana bi se obradovao ukoliko bi došlo do pristupanja, u odnosu na 33% godinu dana ranije. Takođe, procenat onih koji bi bili ravnodušni je znatno opao za godinu dana, sa 43% na 32%.

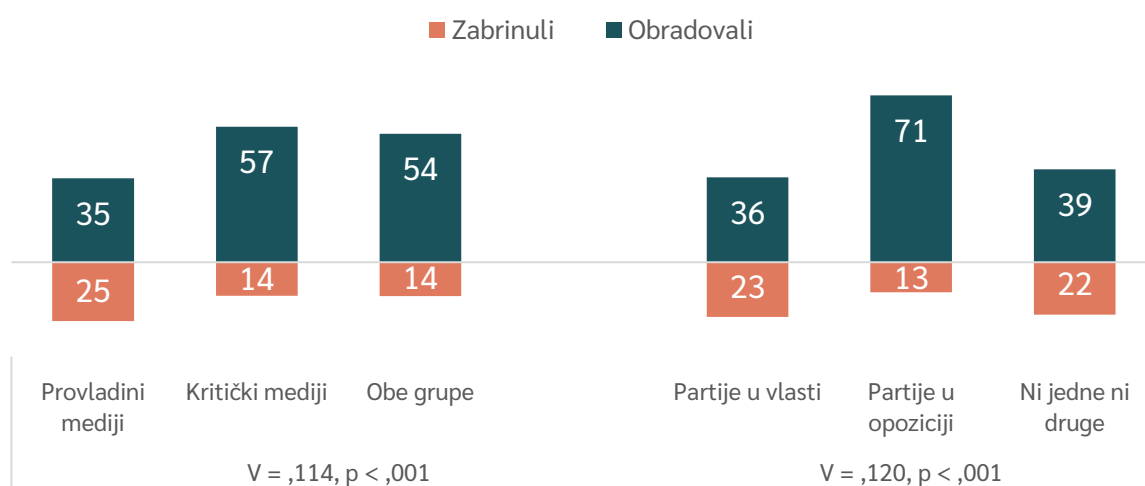
Da li bi Vas zabrinulo, obradovalo ili biste bili ravnodušni ako bi došlo do pristupanja Srbije Evropskoj uniji?

Grafikon 55. Stav o pristupanju Evropskoj uniji

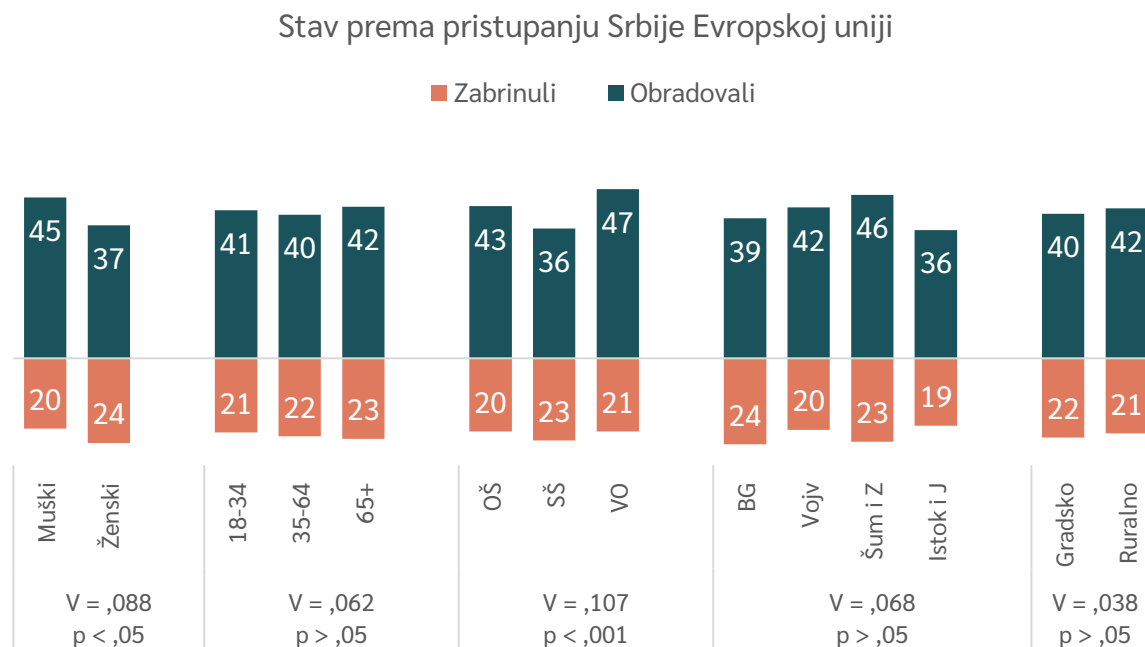
Pristupanju Evropskoj uniji značajno više bi se obradovali građani koji veruju kritičkim medijima (57%) i građani koji veruju i provladinim i kritičkim (54%), nego oni koji veruju isključivo provladinim medijima (35%). Uz to, više od dve trećine građana koji inkliniraju partijama u opoziciji (71%) imaju pozitivan stav prema pristupanju EU, duplo više nego oni koji inkliniraju strankama u vlasti (36%) ili oni koji ne naginju ni jednim ni drugim (39%).

Stav prema pristupanju Srbije Evropskoj uniji

Grafikon 56. Stav o pristupanju Evropskoj uniji u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Pristupanju EU bi se takođe znatno više obradovali muškarci nego žene, kao i oni koji su završili višu školu ili fakultet u odnosu na one koji imaju završenu najviše srednju školu. Zanimljivo je takođe da bi se najmanje obrazovani obradovali više nego oni koji su završili srednju školu.

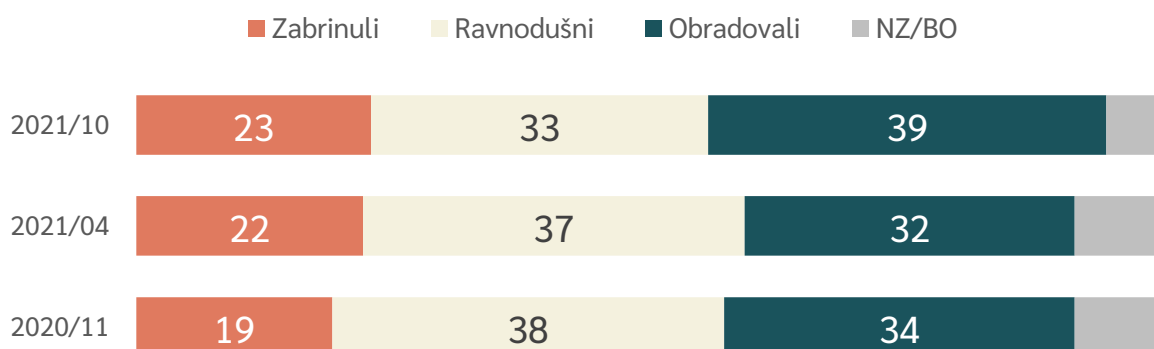

Grafikon 57. Stav o pristupanju Evropskoj uniji u odnosu na socio-demografske varijable

Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom

Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom se kod građana promenio na sličan način kao stav prema EU. Naime, nešto je manje građana koji su ravnodušni, a više građana koji bi se obradovali ovom savezu. U odnosu na 2020. godinu takođe postoji blago povećanje (od 4%) u broju građana koji bi se zabrinuli.

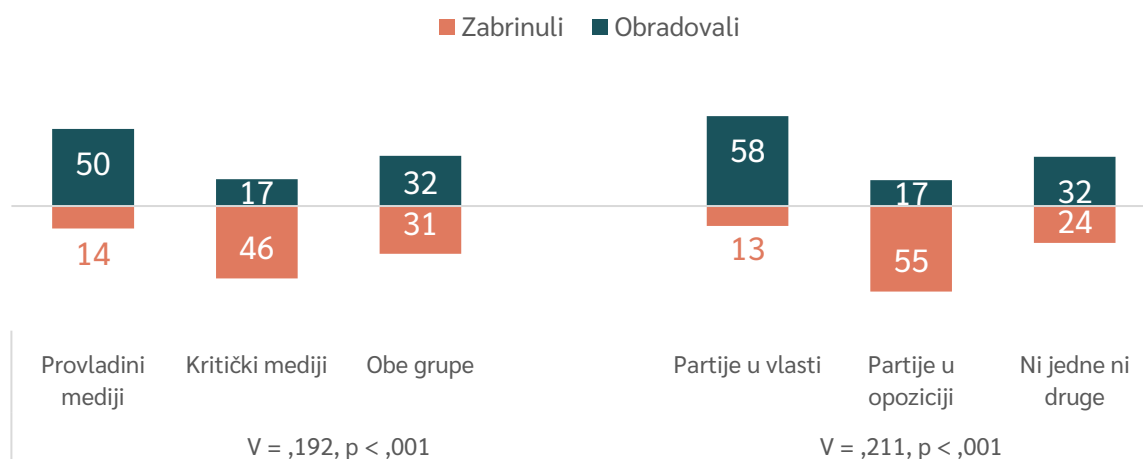
Da li bi Vas zabrinulo, obradovalo ili biste bili ravnodušni ako bi došlo do odustajanja od EU i formiranja saveza sa Rusijom ili Kinom?

Grafikon 58. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom

Polovina građana koji veruju provladinim medijima bi se obradovala kada bi Srbija odustala od EU i formirala savez sa Rusijom ili Kinom, što je tri puta veći procenat u odnosu na građane koji veruju kritičkim medijima (17%). Oni koji veruju i jednim i drugim se nalaze između ove dve grupe (32%). Kada je u pitanju inklinacija, procenti su skoro identični, s tim što je još pozitivniji stav kod onih koji inkliniraju partijama u vlasti (58%).

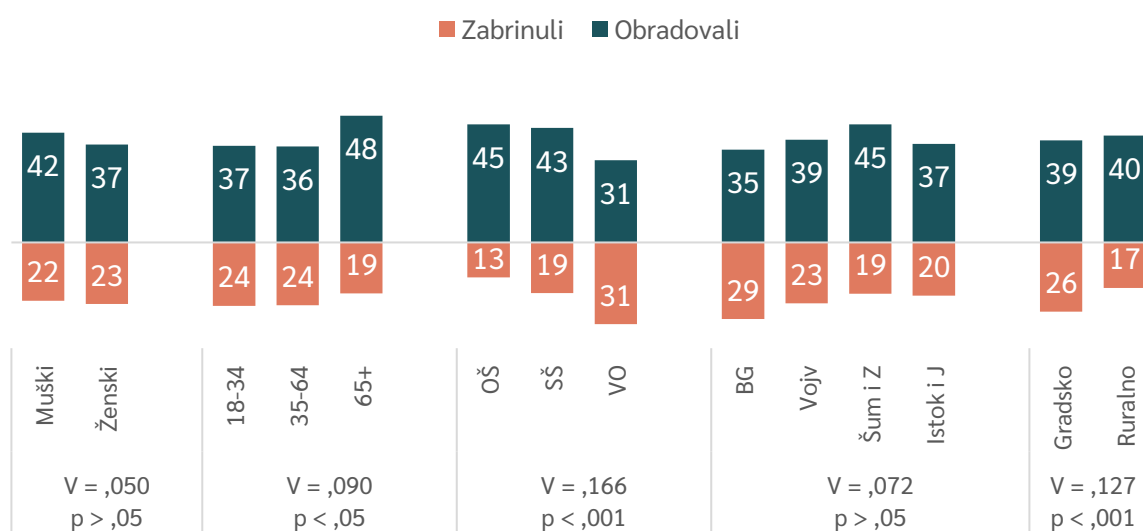
Stav prema odustajanju od EU i formiranju saveza sa Rusijom ili Kinom

Grafikon 59. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Najstariji građani (65+) su znatno pozitivnije opredeljeni prema formiranju saveza sa Rusijom ili Kinom nego mlađi građani. Građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu ili srednju školu bi se takođe više obradovali takvom savezu nego visokoobrazovani. Ruralno i gradsko stanovništvo bi se u podjednako meri obradovali, ali je znatno manje onih koji bi bili zabrinuti ukoliko bi došlo do ovoga među ruralnim.

Stav prema odustajanju od EU i formiranju saveza sa Rusijom ili Kinom

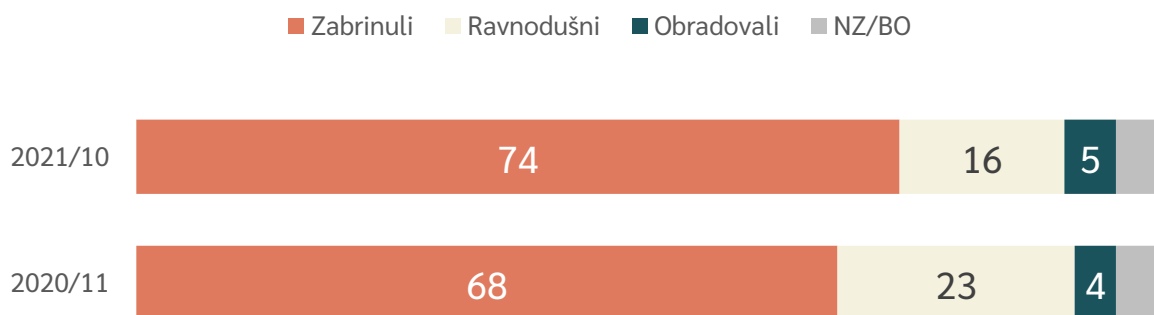

Grafikon 60. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom u odnosu na socio-demografske varijable

Stav o priznanju nezavisnosti Kosova

Iako za godinu dana nema razlika u broju građana koji bi se obradovao ukoliko bi došlo do priznanja nezavisnosti Kosova od strane Srbije, i u ovom slučaju imamo manji broj ravnodušnih građana, a samim tim i porast onih koje bi ovo zabrinulo.

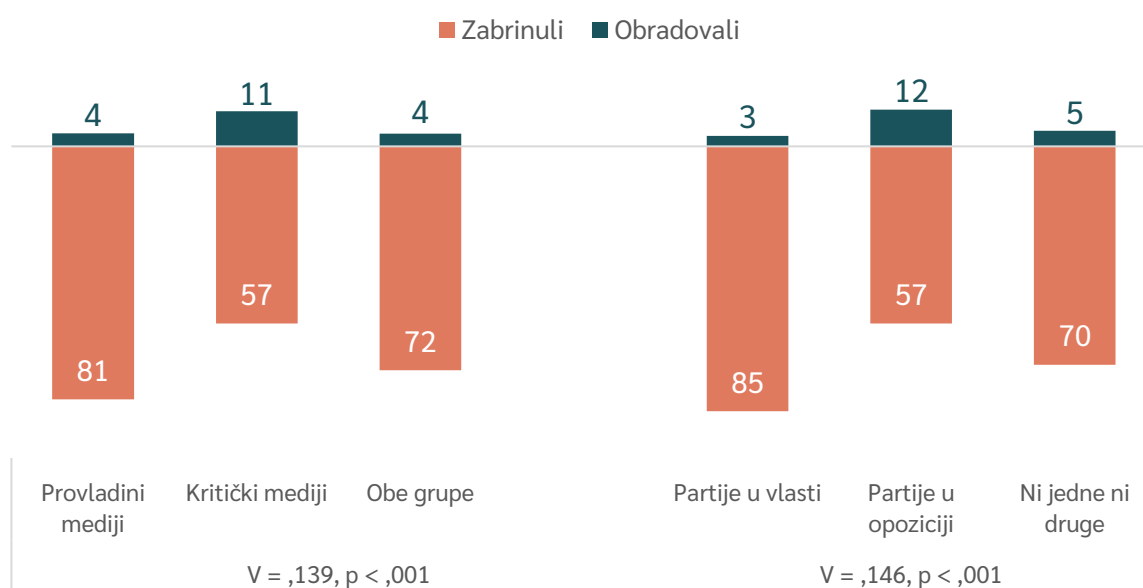
Da li bi Vas zabrinulo, obradovalo ili biste bili ravnodušni ako bi došlo do priznanja nezavisnosti Kosova od strane Srbije?

Grafikon 61. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova

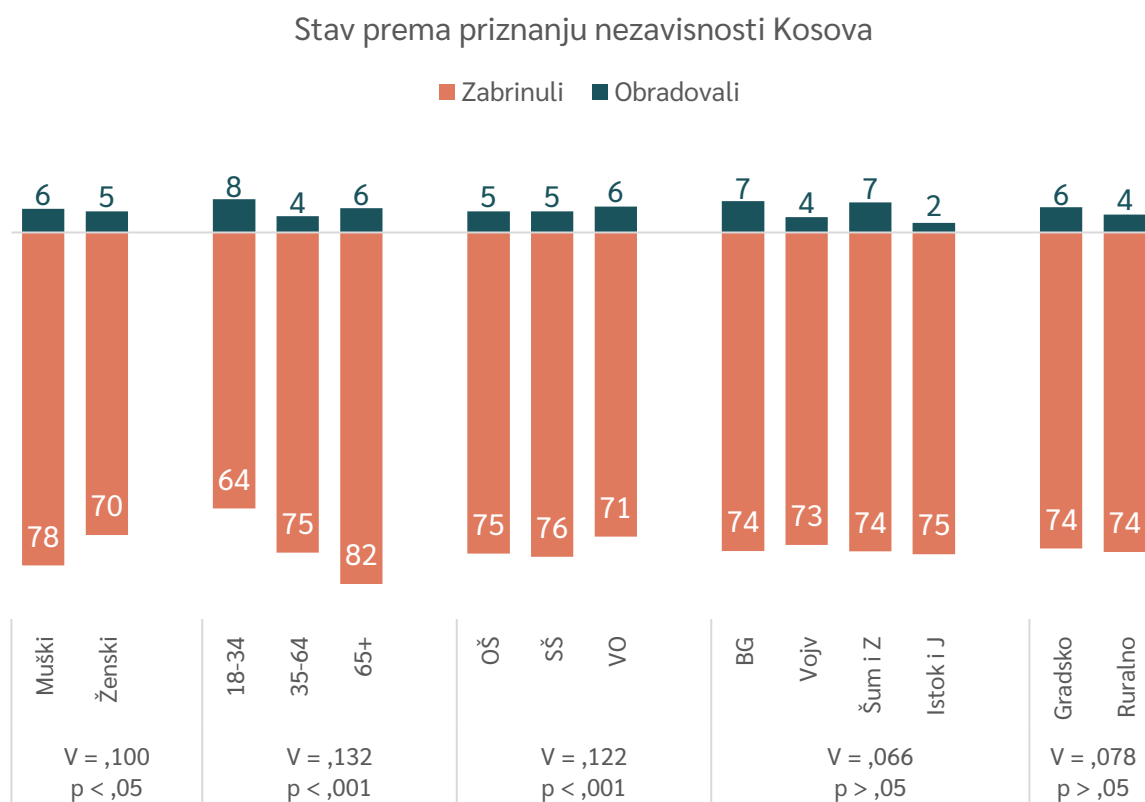
Značajno manje bi bili zabrinuti građani koji veruju kritičkim medijima i koji inkliniraju partijama u opoziciji ukoliko bi Srbija priznala nezavisnost Kosova. Među njima je i više onih koji bi se obradovali nego u ostalim grupama. Građani koji veruju i provladinim i kritičkim medijima, kao i oni koji ne inkliniraju ni partijama u vlasti ni strankama u opoziciji se nalaze negde između.

Stav prema priznanju nezavisnosti Kosova

Grafikon 62. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Kada se uporede različite socio-demografske grupe, može se videti da mlađi imaju nešto pozitivniji stav prema priznavanju nezavisnosti Kosova, kao i visokoobrazovani, u odnosu na starije i manje obrazovane.

Grafikon 63. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova u odnosu na socio-demografske varijable

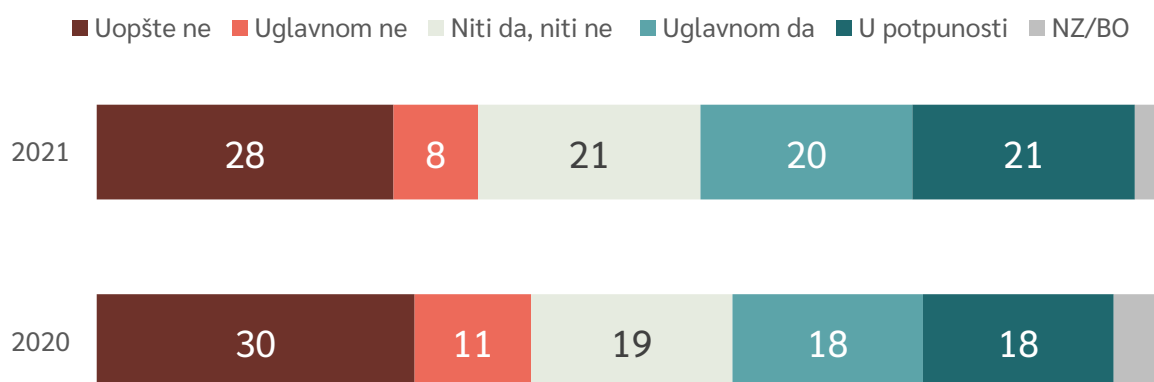

4. Zadovoljstvo radom Vlade i skupštine

Zadovoljstvo radom Vlade

U odnosu na 2020. godinu, došlo je do blagog povećanja zadovoljstva radom Vlade Srbije. Naime, 41% građana je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno radom Vlade, u odnosu na 36% prethodne godine. Uz to, nešto više od trećine (36%) uglavnom nije ili uopšte nije zadovoljno. Dakle, iako je pre godinu dana bilo nešto više građana koji nisu zadovoljni radom, ove godine je situacija obrnuta i nešto više je onih građana koji jesu zadovoljni.

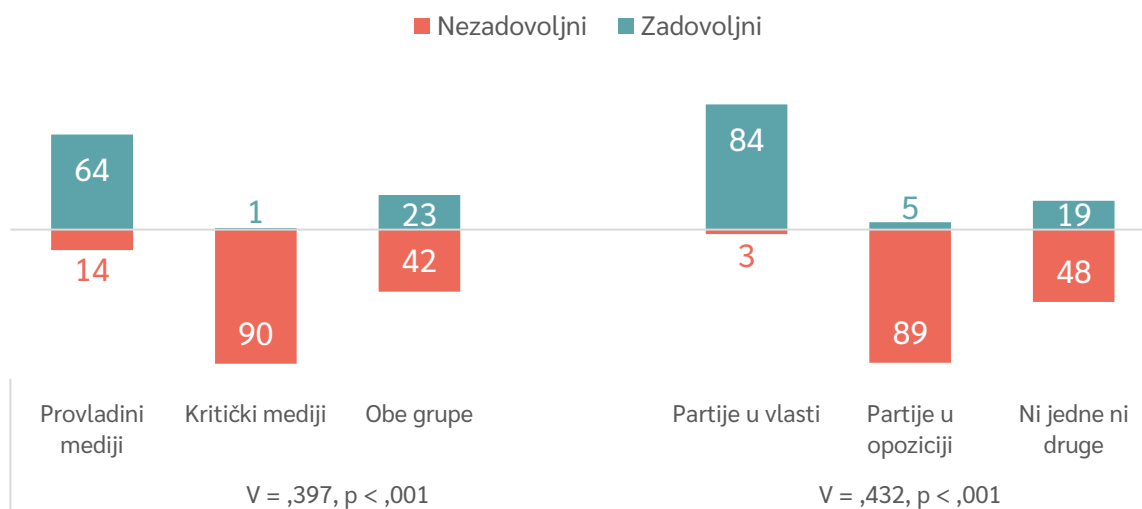
Koliko ste zadovoljni radom Vlade Srbije?

Grafikon 64. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije

Zadovoljstvo radom Vlade je visoko povezano sa time kojim medijima građani veruju i kojim strankama inkliniraju. Dve trećine građana koji veruju provladinim medijima su zadovoljni radom Vlade, u odnosu na samo 1% građana koji veruju kritičkim medijima. Zadovoljstvo građana koji veruju i jednim i drugim medijima je približnije onim građanima koji veruju kritičkim medijima, nego onim koji veruju provladnim. Naime, među njima, četvrtina je zadovoljna radom Vlade. Razlika je još veća kada se pogleda politička inklinacija – 84% građana koji inkliniraju partijama u vlasti je zadovoljno radom Vlade, u odnosu na 5% onih koji inkliniraju strankama u opoziciji.

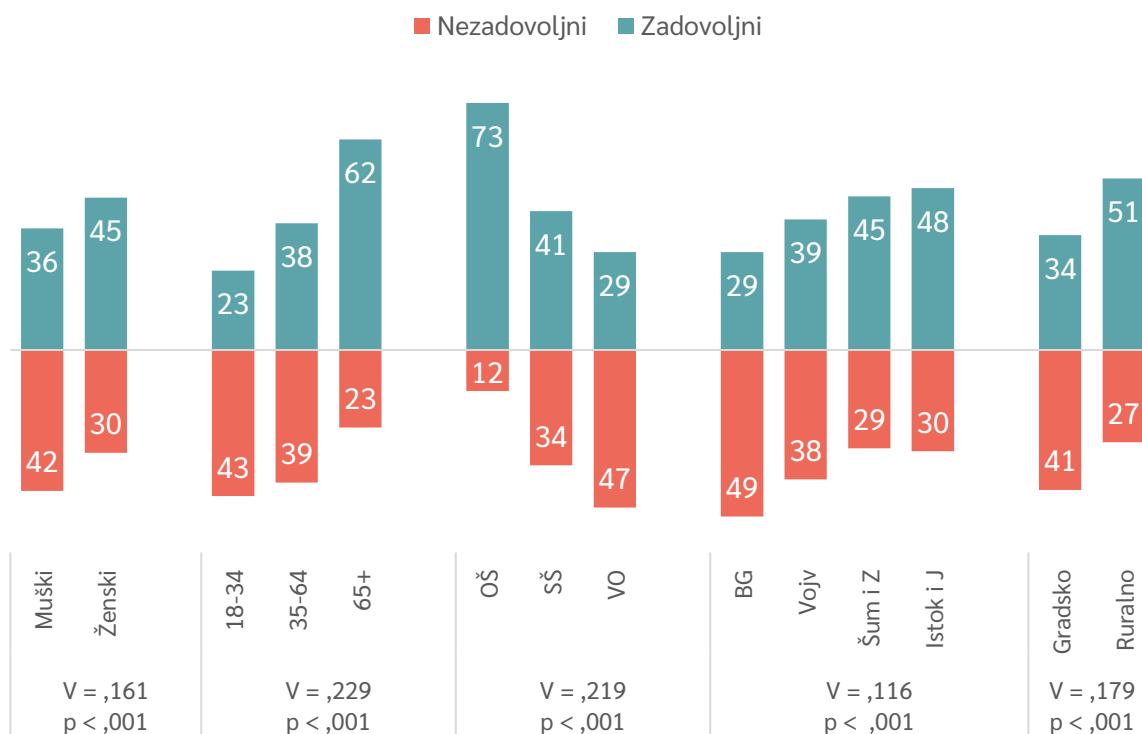
Zadovoljstvo radom Vlade Srbije

Grafikon 65. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Najzadovoljniji radom Vlade su građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu, među kojima tri četvrtine ističe da je zadovoljno, kao i građani stariji od 65 godina, među kojima je nešto manje od dve trećine zadovoljno. Takođe su žene više zadovoljne nego muškarci, ruralno stanovništvo je zadovoljnije od gradskog, a postoji razlika i po regionu – u Beogradu je znatno manje zadovoljnih radom Vlade Srbije nego u Vojvodini, a razlika je još veća između Beograda i ostalih regiona Srbije.

Zadovoljstvo radom Vlade Srbije

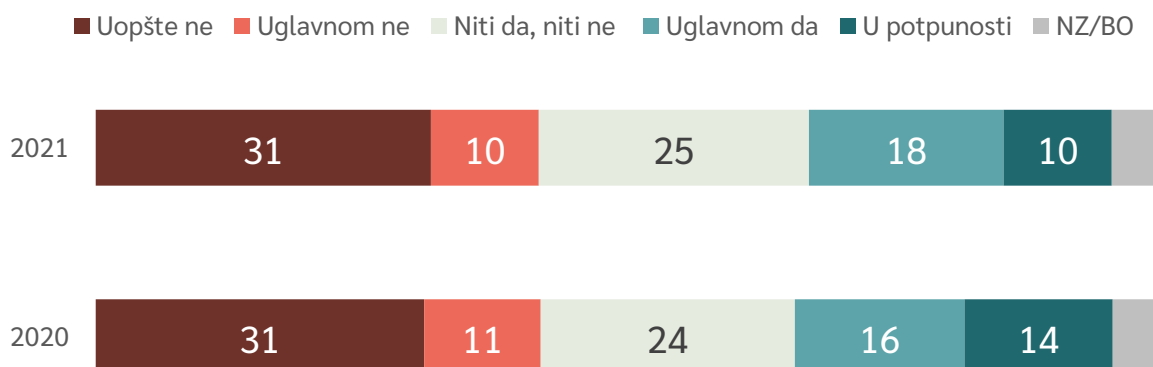

Grafikon 66. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije u odnosu na socio-demografske varijable

Zadovoljstvo radom Narodne skupštine

Zadovoljstvo radom Narodne skupštine uglavnom je nepromenjeno, s tim što vredi istaći da je 2021. godine još manje građana koji su u potpunosti zadovoljni – samo 10%. I dalje je oko 40% nezadovoljnih građana, u odnosu na 28% onih koji ističu da su zadovoljni. Četvrtina građana nije ni zadovoljna ni nezadovoljna.

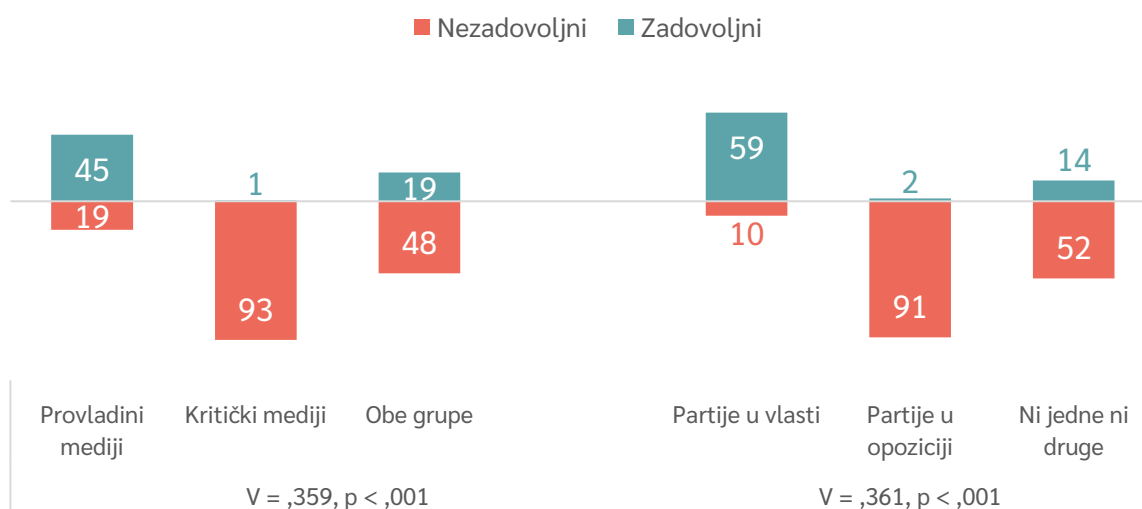
Koliko ste zadovoljni radom Narodne skupštine?

Grafikon 67. Zadovoljstvo radom Narodne skupštine

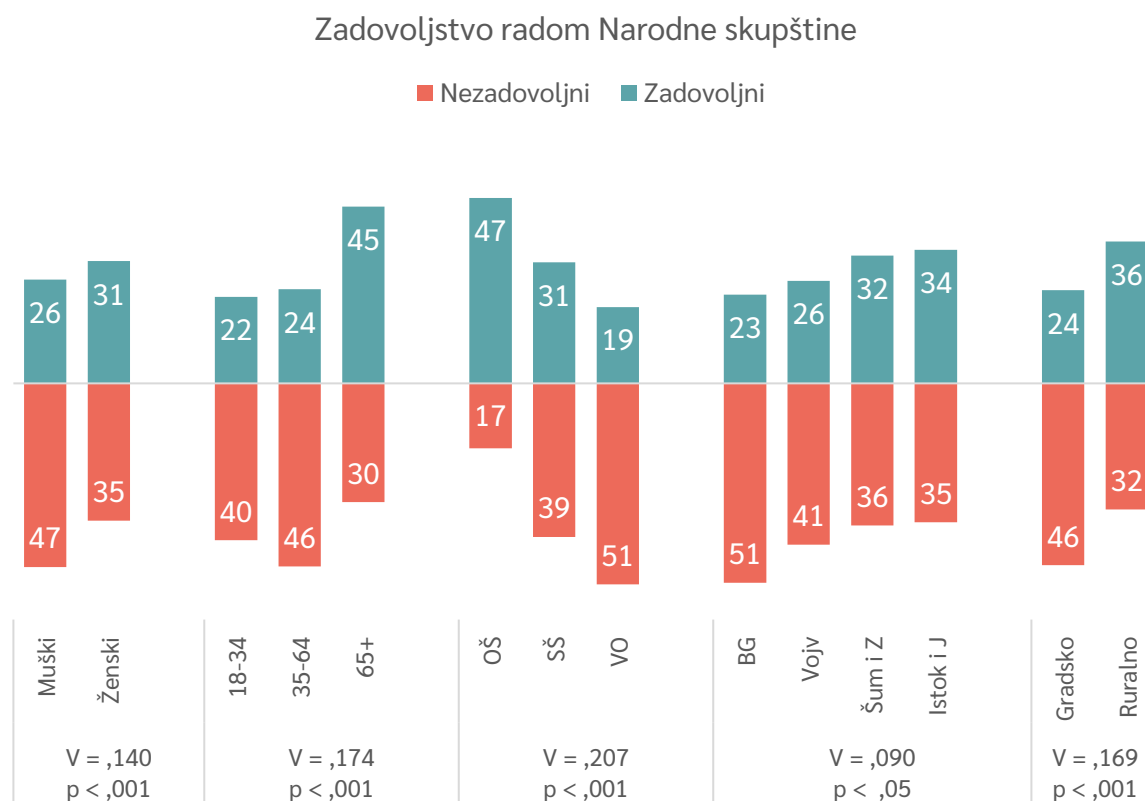
Građani koji inkliniraju partijama u vlasti u znatno većoj meri (59%) su zadovoljni radom Narodne skupštine nego oni koji inkliniraju strankama u opoziciji (2%). Nešto manje, ali i dalje velika razlika je između građana koji veruju provladinim medijima (45%) i onih koji veruju kritičkim medijima (svega 1%). U oba slučaja, treća grupa građana se nalazi između prethodne dve navedene grupe, ali bliže onoj grupi građana koji veruju kritičkim medijima, odnosno koji inkliniraju partijama u opoziciji.

Zadovoljstvo radom Narodne skupštine

Grafikon 68. Zadovoljstvo radom skupštine u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Radom Narodne Skupštine značajno su zadovoljniji manje obrazovani građani nego više obrazovani, najstariji građani u poređenju sa mlađim od 65 godina, zatim ruralno stanovništvo u odnosu na gradsko, žene u odnosu na muškarce, a zadovoljniji su i građani koji žive van Beograda i Vojvodine.

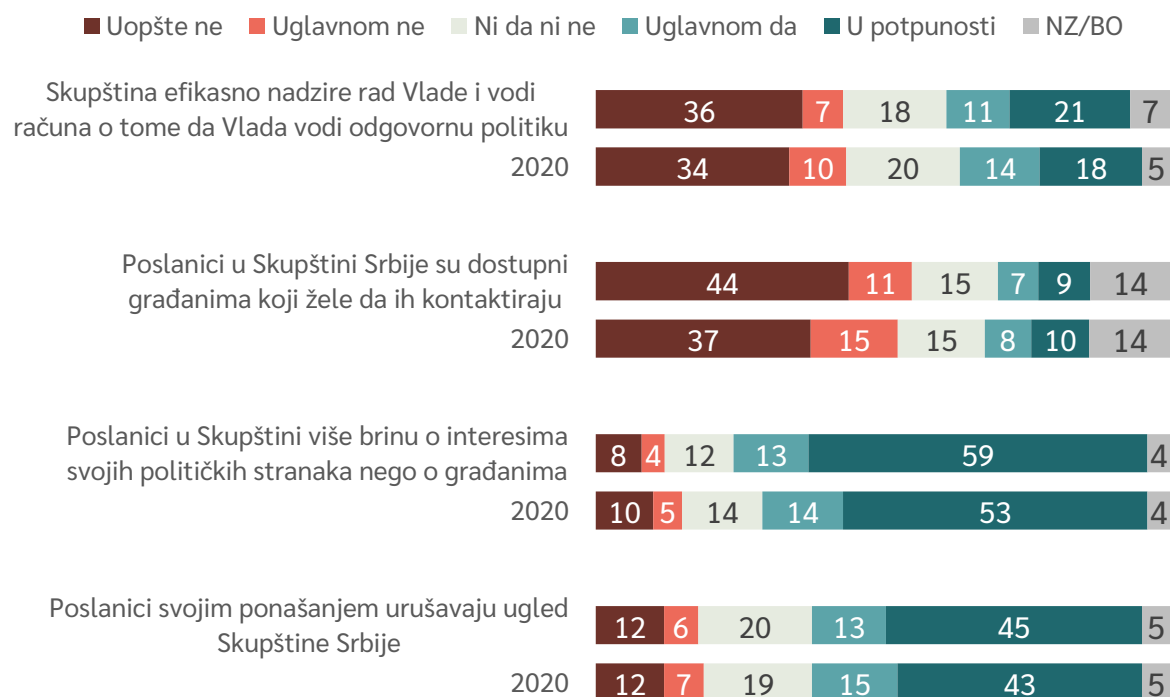
Grafikon 69. Zadovoljstvo radom skupštine u odnosu na socio-demografske varijable

Ocena rada skupštine i narodnih poslanika

Kada je reč o tome da li skupština efikasno nadzire rad Vlade i vodi računa o tome da Vlada vodi odgovornu politiku, nema značajnijih promena u odnosu na prethodnu godinu. Može se primetiti izuzetno blago pomeranje ka ekstremnim polovima (uopšte se ne slažu ili potpuno se slažu). Po pitanju urušavanja ugleda skupštine nema promena u odnosu na 2020. godinu. Najveća promena odnosi se na to što veći broj građana misli da poslanici više brinu o interesima svojih političkih stanaka nego o interesima građana. Takođe, osam procenata više nego prethodne godine je istaklo da se opšte ne slaže da su poslanici dostupni.

Generalno, građani negativno ocenjuju rad skupštine, a rad poslanika još negativnije – preko dve trećine misli da poslanici urušavaju ugled skupštine, oko tri četvrtine misli da više brinu o interesima svojih partija nego o građanima, a više od polovine ističe da poslanici nisu dostupni građanima.

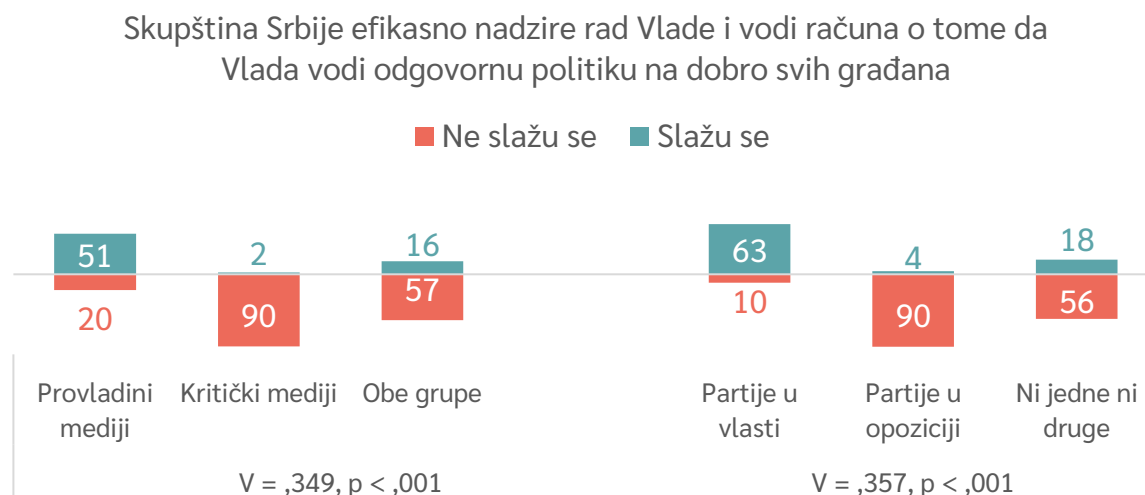
Koliko se slažu sa sledećim stavovima...

Grafikon 70. Ocena rada skupštine i poslanika

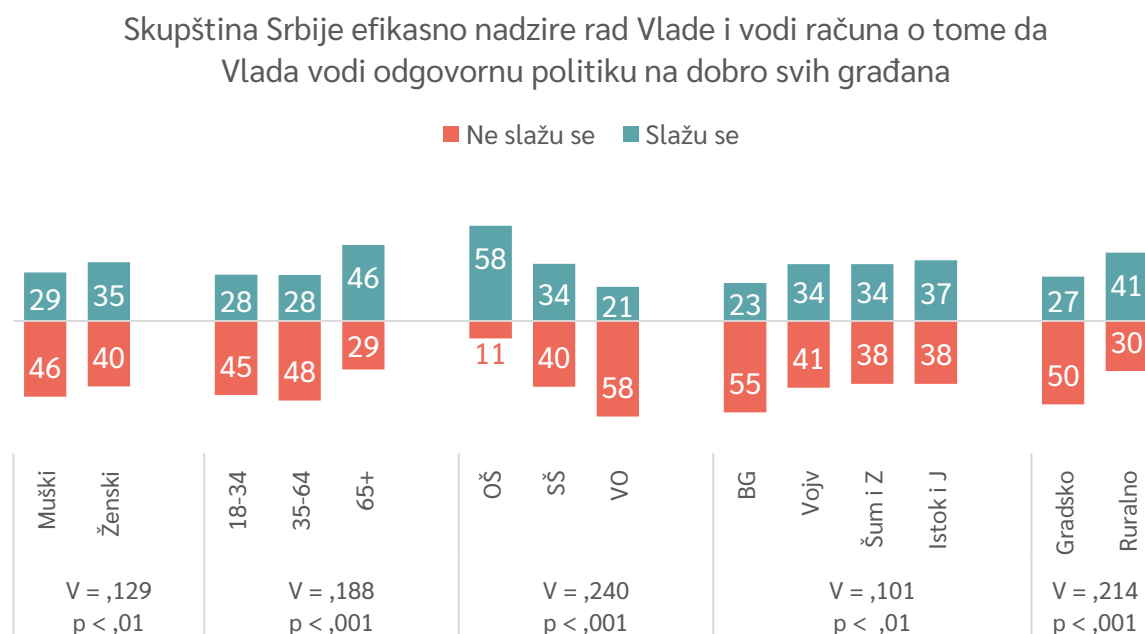
Efikasnost u nadziranju Vlade

Kao i prilikom ocene Vlade i skupštine, javlja se velika razlika između građana koji inkliniraju partijama u vlasti i onih koji veruju provladinim medijima, s jedne strane, i građana koji inkliniraju strankama u opoziciji i koji veruju kritičkim medijima, s druge strane. Prvopomenuti znatno pozitivno ocenjuju efikasnost skupštine u nadziranju rada Vlade, dok 90% drugopomenutih daje negativnu ocenu.

Grafikon 71. Ocena efikasnosti u nadziranju Vlade u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

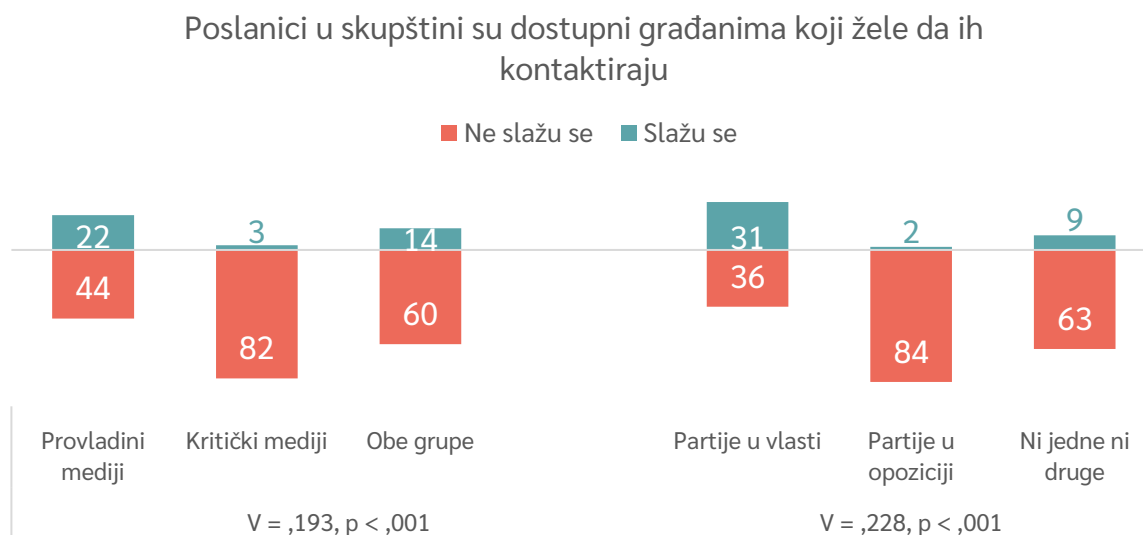
Najmanje obrazovani u najvećoj meri misle da skupština efikasno nadzire rad Vlade (58%), značajno više nego oni koji su završili srednju školu (34%) i oni koji su završili fakultet (21%). Stariji od 65% u znatno većoj meri se slažu s ovom tvrdnjom nego mlađi od 65, a uz to se žene više slažu nego muškarci, ruralno stanovništvo više nego gradsko, kao i građani koji žive van Beograda više nego Beograđani.

Grafikon 72. Ocena efikasnosti u nadziranju Vlade u odnosu na socio-demografske varijable

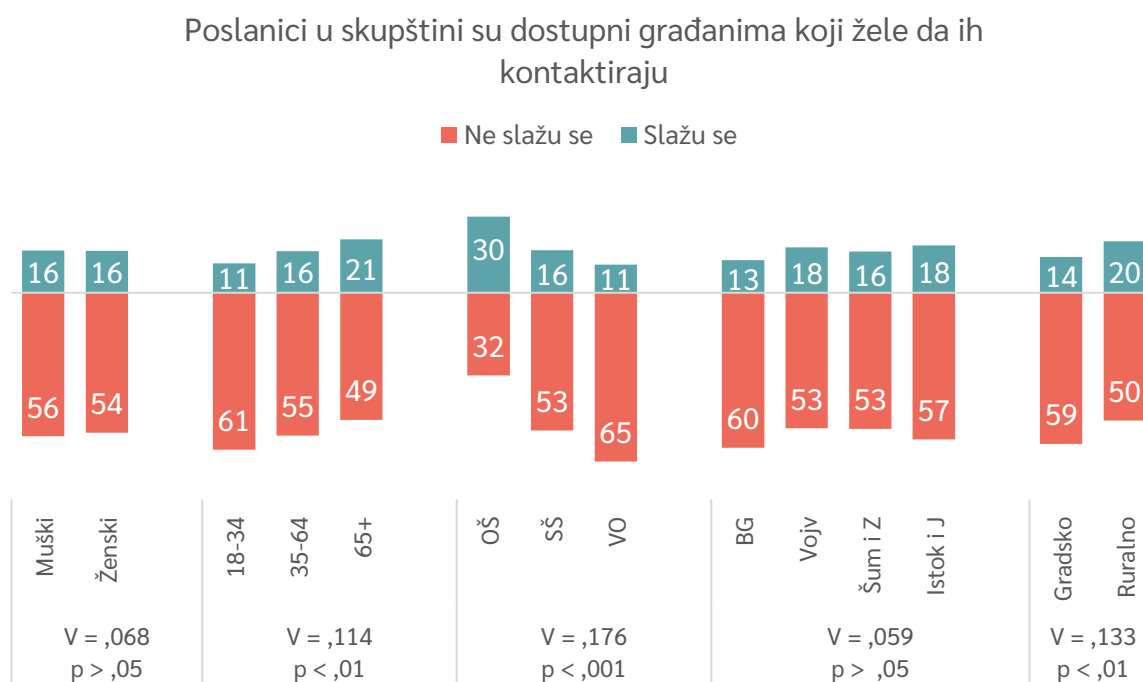
Dostupnost narodnih poslanika

Nešto manja razlika između prethodno pomenutih grupa uočava se kada je u pitanju ocena dostupnosti poslanika. Naime, 22% građana koji veruju provladinim medijima se slaže da su poslanici dostupni, u odnosu na 82% onih koji veruju kritičkim medijima. Uz to, oko trećina se slaže među građanima koji inkliniraju strankama u vlasti, u odnosu na 84% onih koji inkliniraju partijama u opoziciji.

Grafikon 73. Ocena dostupnosti poslanika u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

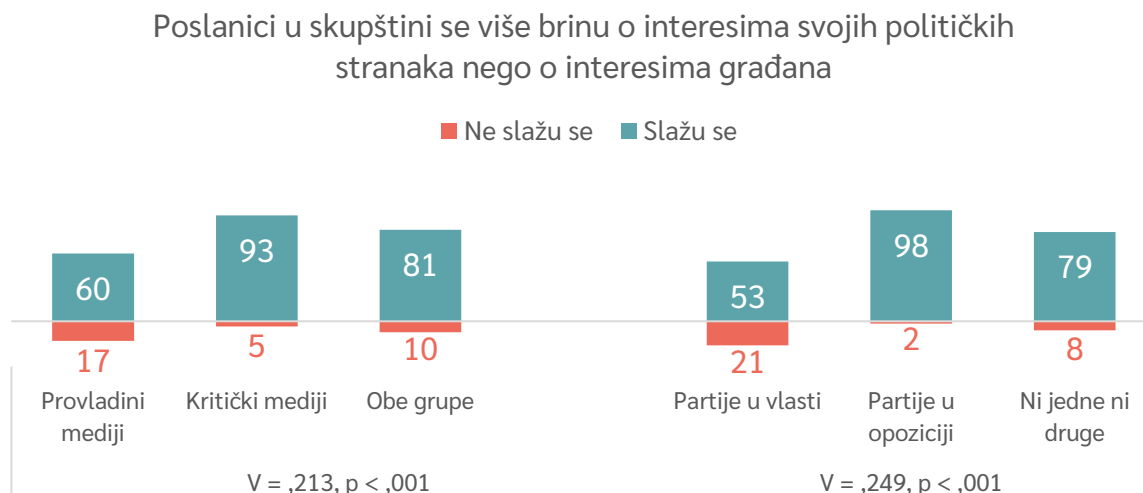
I u ovom slučaju najpozitivniju ocenu daju građani koji imaju najviše završenu osnovnu školu, najstariji i ruralno stanovništvo, znatno pozitivniju nego više obrazovani građani, mlađi i gradsko stanovništvo.

Grafikon 74. Ocena dostupnosti poslanika u odnosu na socio-demografske varijable

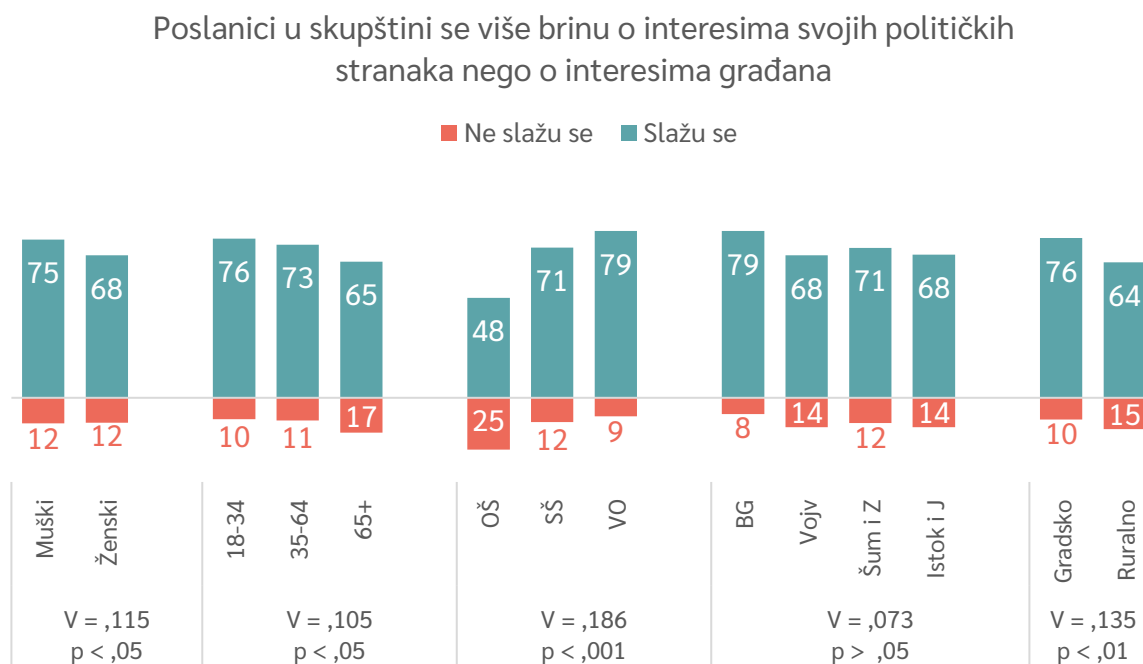
Briga poslanika o interesima građana

Da poslanici više brinu o interesima svojih političkih stranaka nego o interesima građana misli skoro svi građani koji inkliniraju partijama u opoziciji, dok isto misli i polovina onih koji inkliniraju strankama u vlasti. Sličan odnos je i kada se pogleda poverenje u medije – oni koji veruju provladinim medijima u manjoj meri nego oni koji veruju kritičkim medijima se slaže sa ovom tvrdnjom.

Grafikon 75. Ocena brige poslanika o interesima građana u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.

Kada se razmotri veza socio-demografskih karakteristika sa ovim pitanjem, rezultati su isti kao u prethodna dva slučaja. Negativniji stav prema poslanicima imaju najmanje obrazovani građani, najstariji, žene i ruralno stanovništvo. Iako postoji razlika i po pitanju regiona u kom žive građani, ona nije statistički značajna.

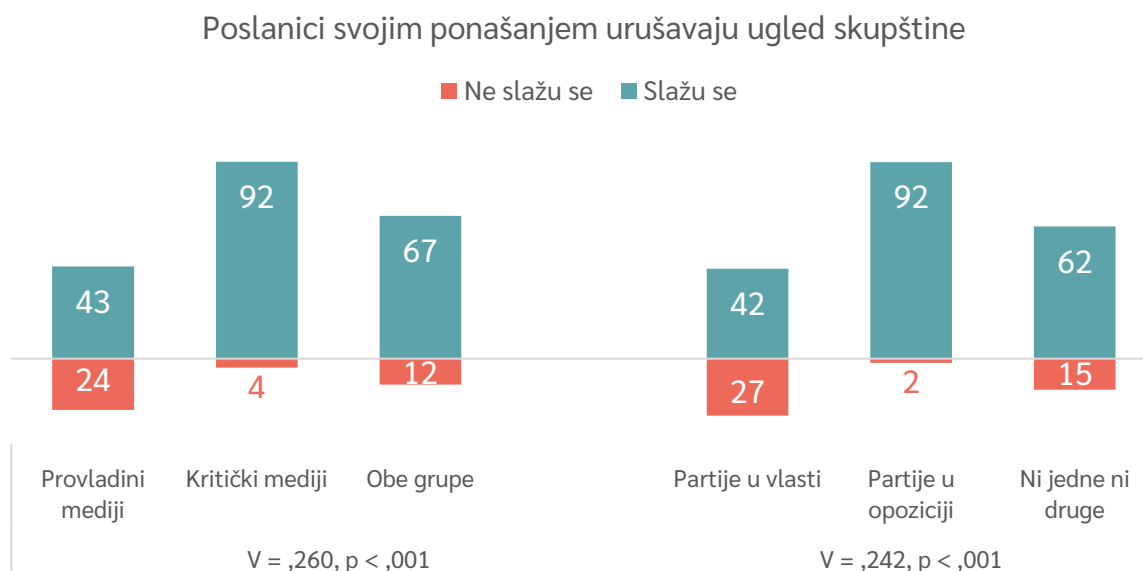

Grafikon 76. Ocena brige poslanika o interesima građana u odnosu na socio-demografske varijable

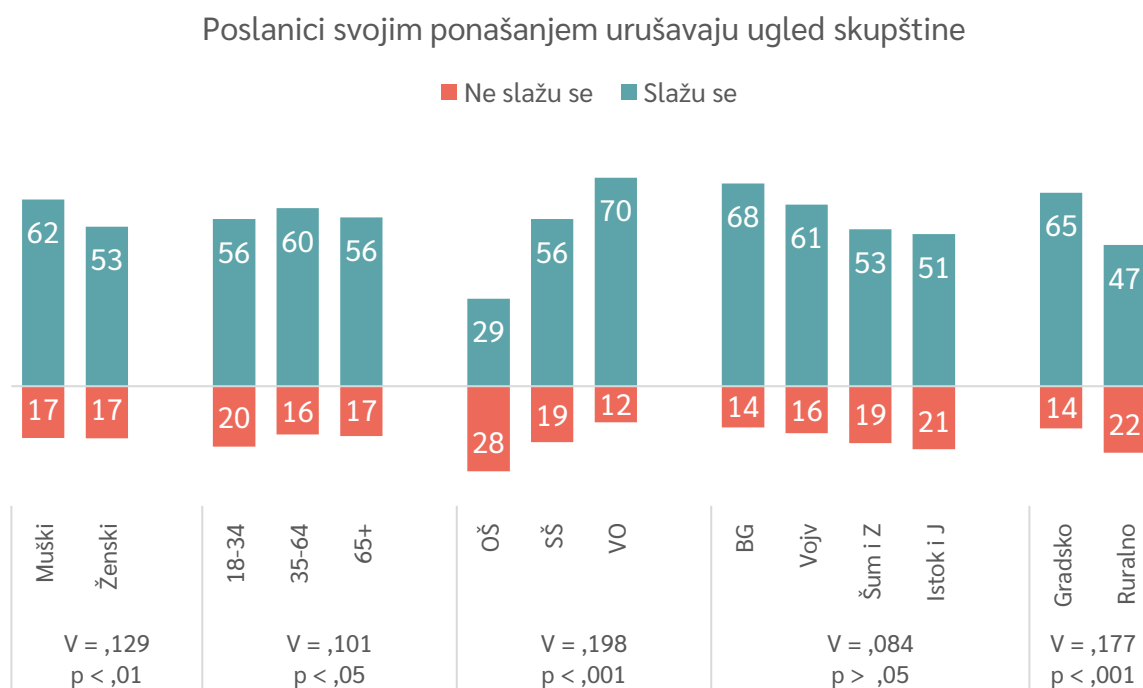
Urušavanje ugleda skupštine

Čak 92% građana koji inkliniraju partijama u opoziciji i koji veruju kritičkim medijima misle da poslanici svojim ponašanjem urušavaju ugled skupštine. Isto misli manje od polovine građana koji inkliniraju strankama u vlasti i koji veruju provladinim medijima.

Grafikon 77. Ocena urušavanja ugleda skupštine u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Da poslanici urušavaju ugled skupštine u najvećoj meri misle visokoobrazovani građani, gradsko ststanovništvo, muškarci i sredovećni građani (35-64 god). Takođe se znatno češće slažu Beograđani i Vojvođani u odnosu na građane iz ostalih regiona, međutim, ova razlika nije statistički značajna.

Grafikon 78. Ocena urušavanja ugleda skupštine u odnosu na socio-demografske varijable

5. Izbori

Namera za glasanjem na izborima

U prethodnih godinu dana, povećala se namera građana da glasaju na izborima. Najveća razlika se ogleda u rastu onih koji bi sigurno glasali (8% više nego 2020. godine). Ukupno oko tri četvrtine građana (74%) ističe da bi verovatno ili sigurno glasao na izborima ukoliko bi se oni održali ove nedelje. S druge strane, broj onih koji sigurno ne bi glasao je pao sa 22% na 16% u periodu od godinu dana.

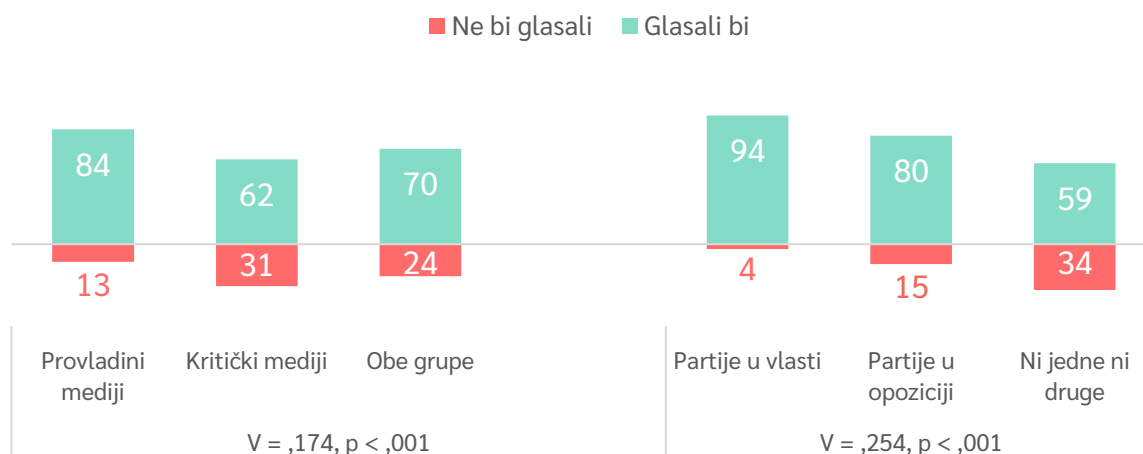
Da su parlamentarni izbori ove nedelje, da li biste glasali na tim izborima?

Grafikon 79. Namera za glasanjem na izborima

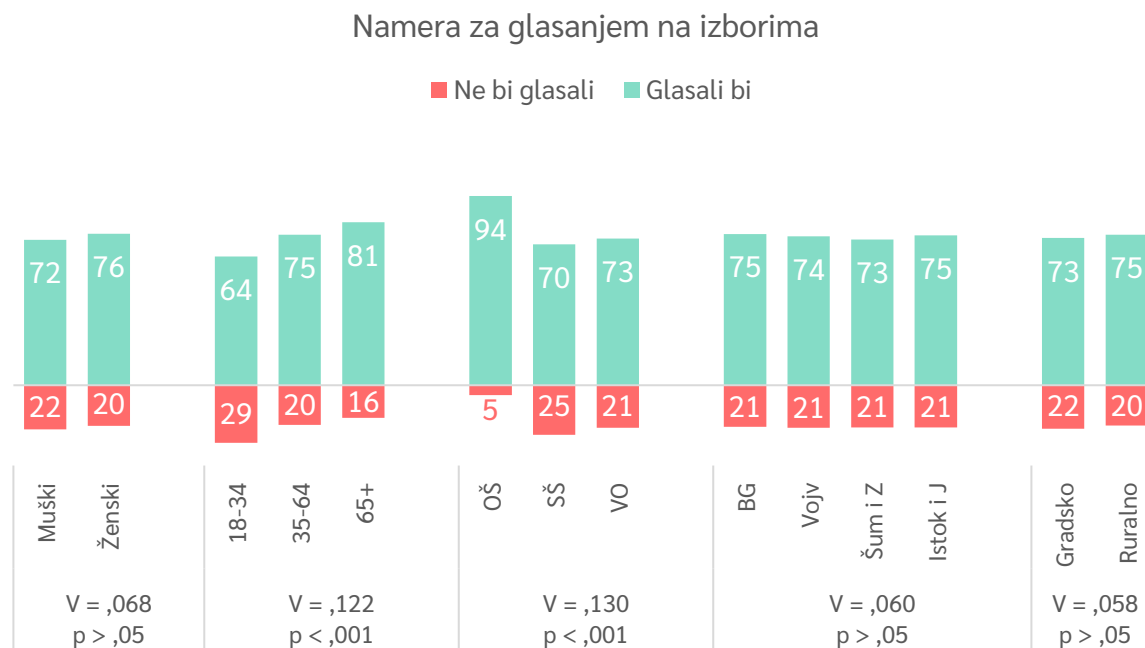
Namera za glasanjem građana koji veruju provladinim medijima značajno je viša nego kod građana koji veruju kritičkim medijima. Štaviše, građani koji veruju i jednoj i drugoj grupi medija izražavaju veću nameru za glasanjem nego građani koji veruju kritičkim medijima. Skoro svi građani koji inkliniraju strankama u vlasti (94%) ističu da bi glasali, u odnosu na 80% onih koji inkliniraju strankama u opoziciji. Najmanju nameru za glasanjem imaju građani koji ne inkliniraju ni jednoj ni drugoj opciji (59%).

Namera za glasanjem na izborima

Grafikon 80. Namera za glasanjem na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Namera za glasanjem na izborima značajno je povezana sa uzrastom i obrazovanjem građana. Konkretnije, stariji građani izražavaju veću nameru da glasaju nego mlađi, a takođe značajno veći broj građana koji je završio najviše osnovnu školu bi izašao da glasa u odnosu na one koji imaju završenu srednju školu ili fakultet.

Grafikon 81. Namera za glasanjem na izborima u odnosu na socio-demografske varijable

Motiv za glasanje na izborima

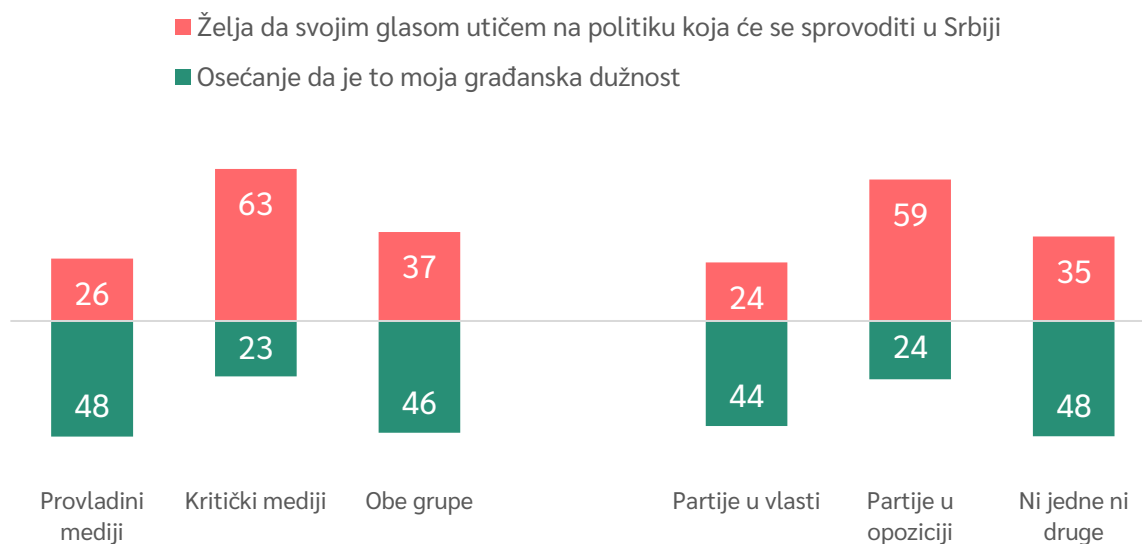
Kada je u pitanju motiv za glasanjem na izborima, nema promene u odnosu na 2020. godinu. I dalje najveći broj ljudi (44%) glasa jer osećaju da je to njihova građanska dužnost, dok trećina želi da utiče svojim glasom na politiku koja će se sprovesti. Najmanji broj njih glasa (15%) jer želi da podrži partiju i lidera.

Grafikon 82. Motiv za glasanje na izborima

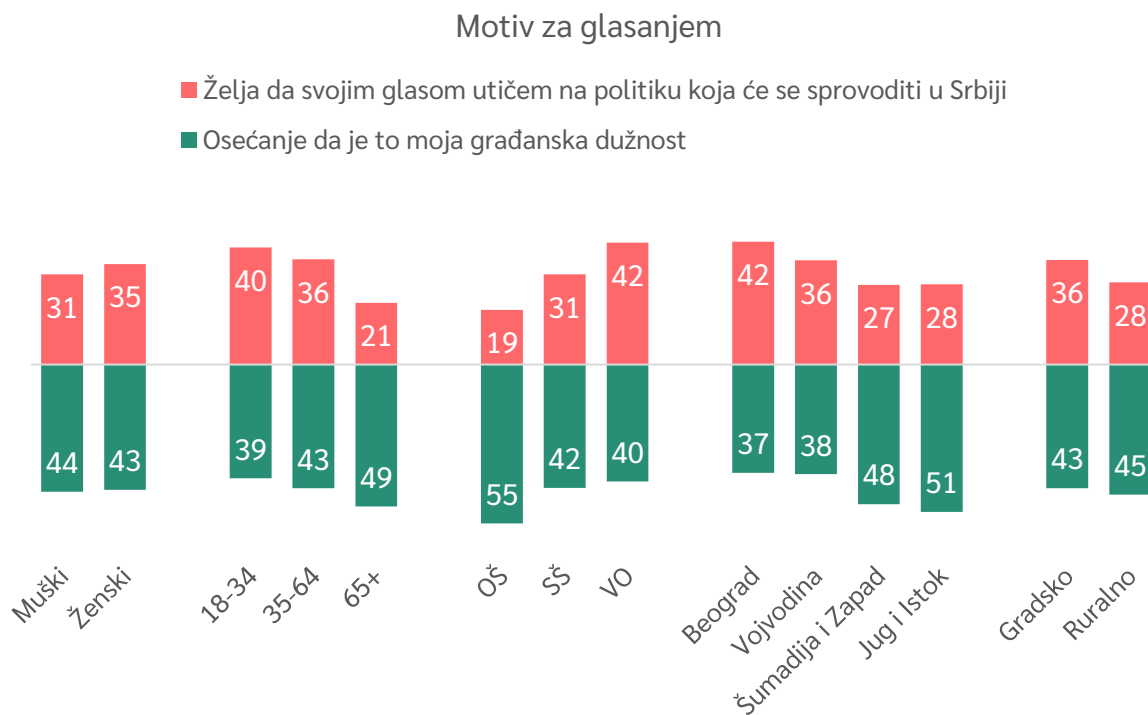
Kada se uporede dva najčešće navedena razloga, može se primetiti razlika u odgovorima kod građana koji veruju različitim medijima i imaju različitu političku inklinaciju. Skoro dve trećine građana (63%) koji veruju samo kritičkim medijima glasa jer želi da utiče na politiku koja će se sprovesti, u odnosu na 23% onih koji veruju provladinim medijima – koji pritom ističu znatno češe da glasaju jer je to njihova građanska dužnost. Isti trend može se primetiti u kada je u pitanju politička inklinacija.

Motiv za glasanjem

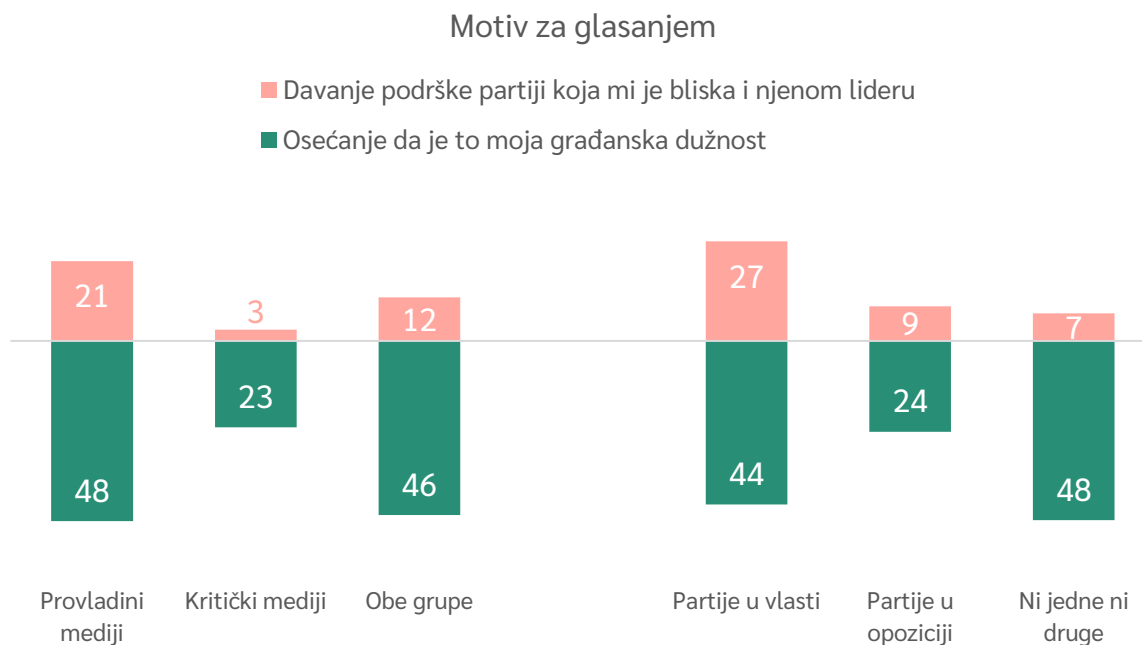
Grafikon 83. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (građanska dužnost vs. uticanje na politiku)

Građani mlađi od 65 godina znatno češće nego stariji od 65+ ističu da glasaju za politiku koja će se sprovesti, a takođe to čine i najviše obrazovani, Beograđani i gradsko stanovništvo. S druge strane, zbog građanske dužnosti češće glasaju najmanje obrazovani, stanovništvo van Beograda i Vojvodine i stariji od 65 godina.

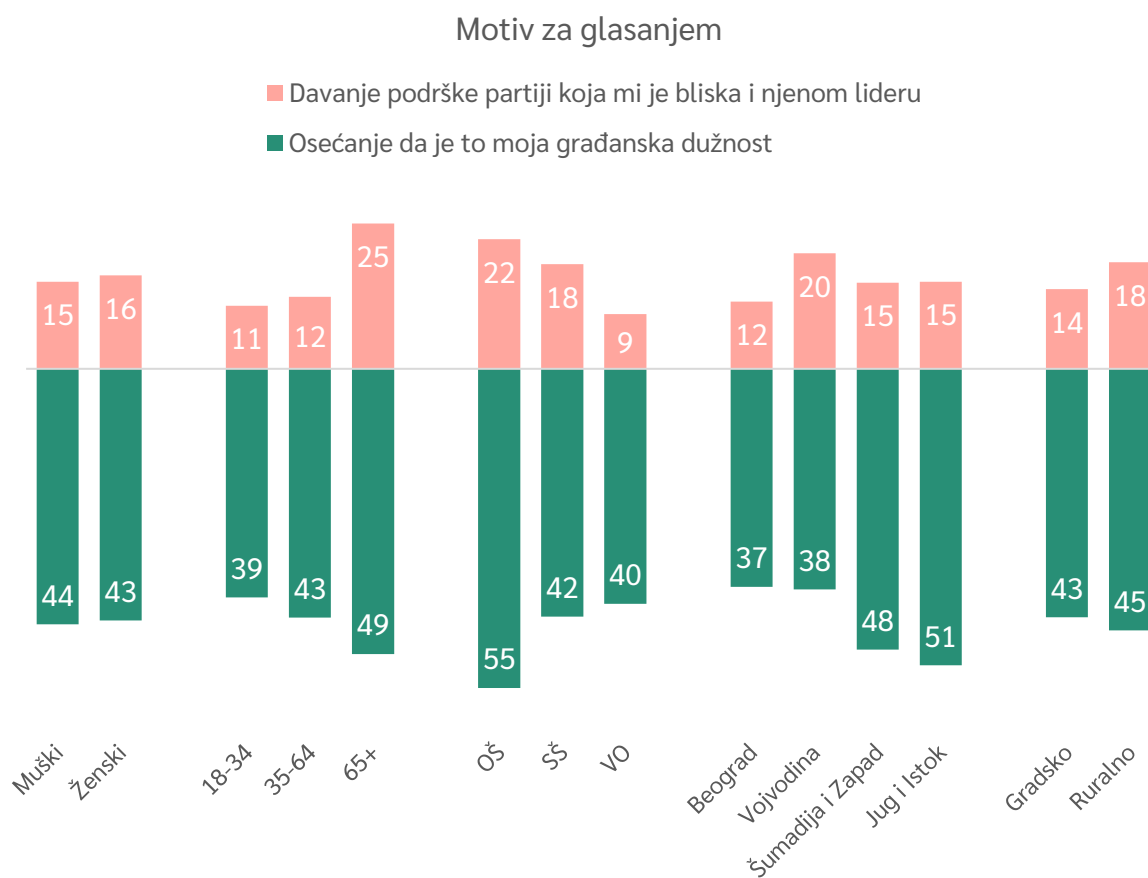
Grafikon 84. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na socio-demografske varijable (građanska dužnost vs. uticanje na politiku)

Davanje podrške partiji koja im je bliska i njenom lideru je motiv za glasanjem koji ističe petina građana koji veruju provladinim medijima, u odnosu na 3% onih koji veruju kritičkim medijima. Slično tome, oko četvrtine građana koji inkliniraju partijama u vlasti navodi ovaj motiv, u odnosu na oko 10% građana koji inkliniraju strankama u opoziciji.

Grafikon 85. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (građanska dužnost vs. davanje podrške partiji)

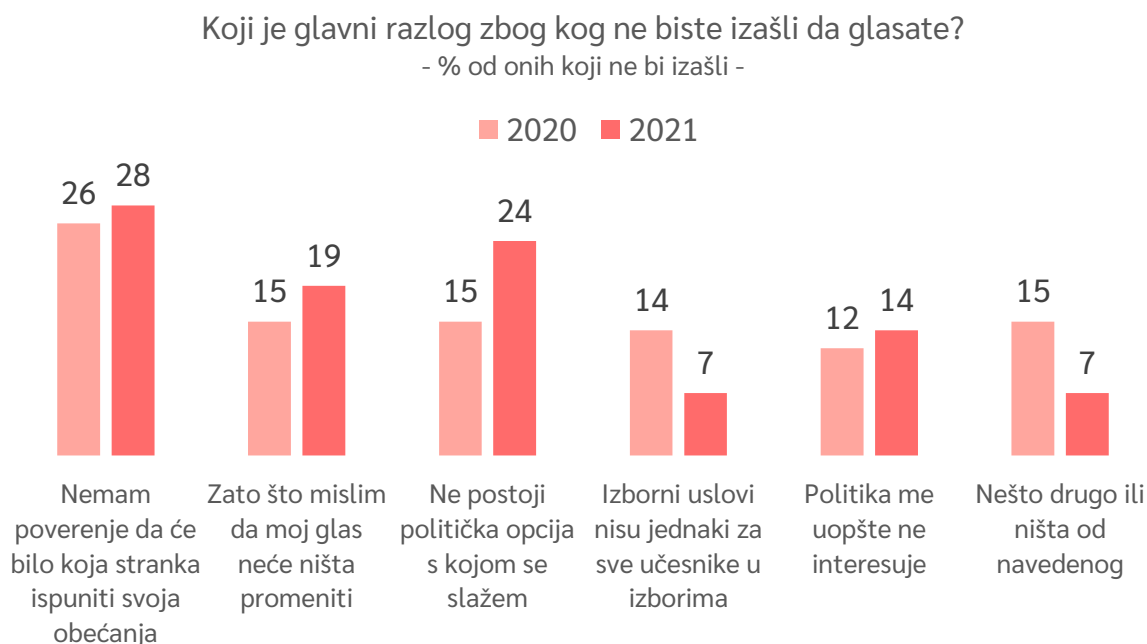
Znatno veći broj najstarijih građana, najmanje obrazovanih i građana iz Vojvodine glasa kako bi dali podršku bliskoj partiji i lideru nego mlađi, više obrazovani i stanovništvo koje ne živi u Vojvodini.

Grafikon 86. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (građanska dužnost vs. davanje podrške partiji)

Razlozi za neglasanje na izborima

Najčešći razlog koji građani navode za neizlazak na izbore je taj da nemaju poverenje da će bilo koja stranka ispuniti svoja očekivanja. Najveća razlika u odnosu na 2020. godinu je u porastu broja građana koji navode da ne postoji politička opcija s kojom se slažu – skoro četvrtina navodi ovaj razlog, u odnosu na 15% godinu dana ranije. Takođe je došlo do blagog povećanja u broju građana koji navode da ne glasaju zato što misle da njihov glas neće ništa promeniti. S druge strane, duplo je manje građana (sa 14% na 7%) koji za razlog navode da izborni uslovi nisu jednaki za sve učesnike.

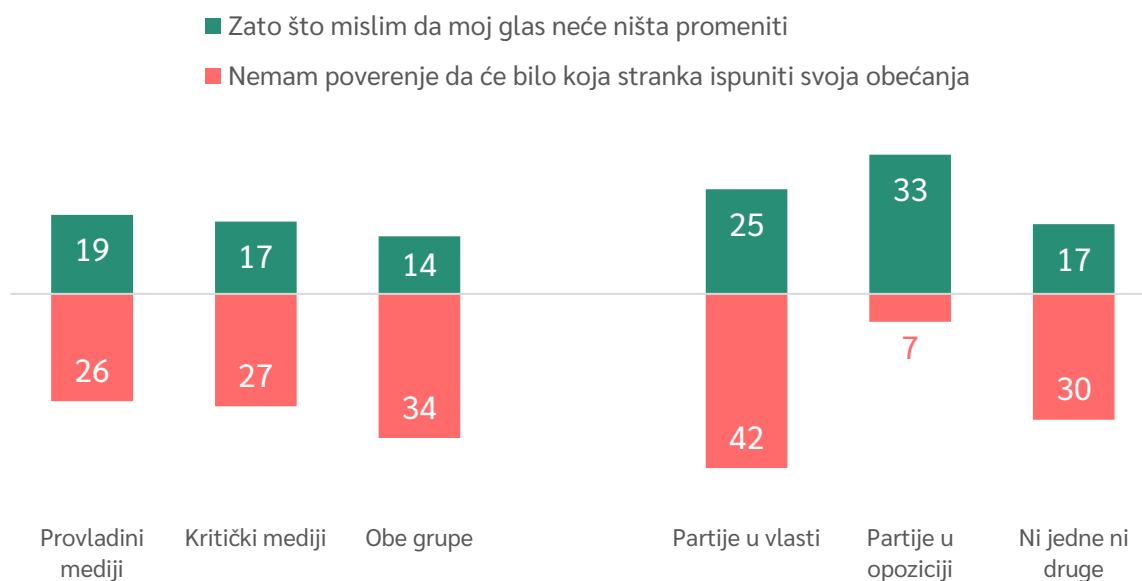

Grafikon 87. Glavni razlog za neglasanje

Kada se ukrsti razlog za neglasanje sa poverenjem u medije i političkom inklinacijom, uočava se zanimljiva razlika. Naime, iako su poverenje u medije i politička inklinacija jako povezane varijable, u ovom slučaju postoji razlika u odgovorima - npr. oni koji veruju provladinim medijima navode u podjednako meri kao oni koji veruju kritičkim da je glavni razlog to što misle da njihov glas neće ništa promeniti, dok građana koji inkliniraju partijama u vlasti znatno manje navode taj razlog (25%) od onih koji inkliniraju strankama u opoziciji (33%). Takođe, građani koji inkliniraju partijama u vlasti i koji ne glasaju, navode kao razlog da nemaju poverenje da će stranka ispuniti obećanja (42%), i to navode znatno češće nego oni koji inkliniraju partijama u opoziciji (7%).

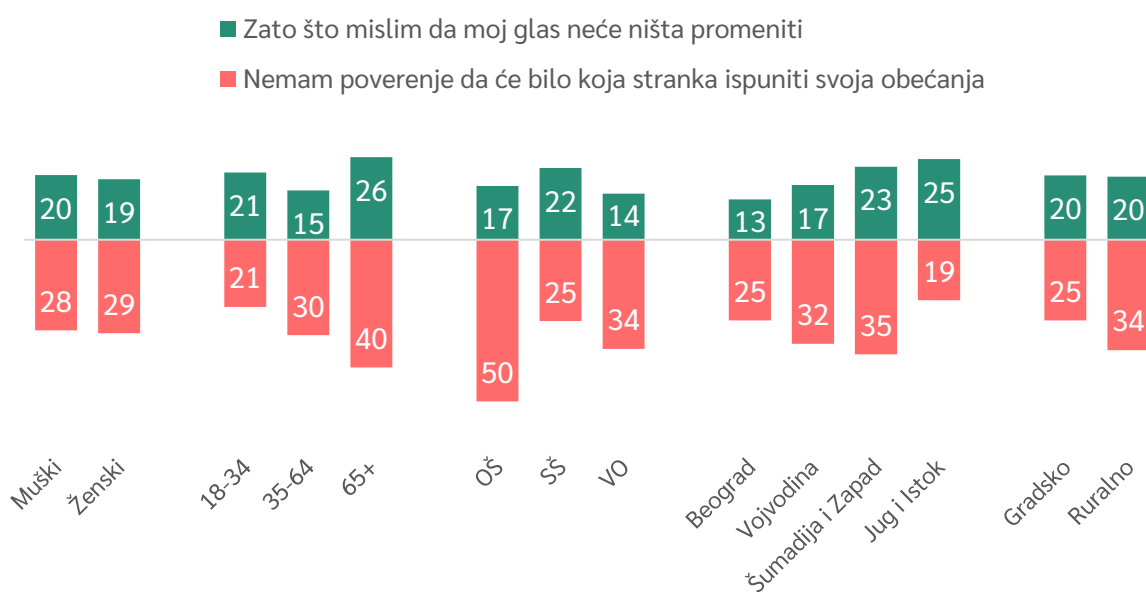
Glavni razlog za neglasanje

Grafikon 88. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (nepoverenje u stranke vs. nemogućnost uticanja glasom)

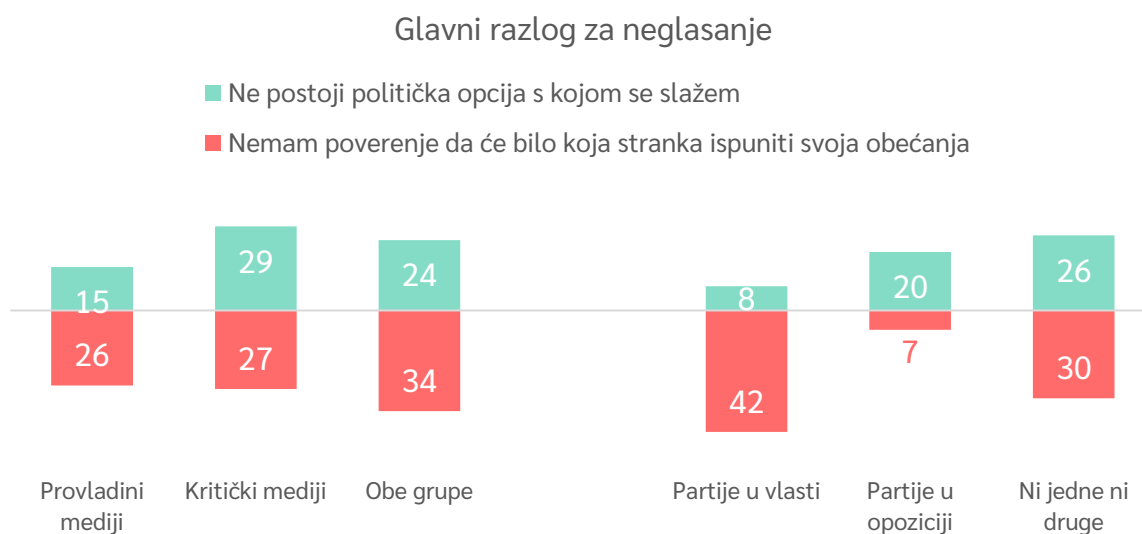
I u ovom slučaju s jedne strane se grupišu najstariji, najmanje obrazovani, ali i građani iz Vojvodine i Šumadije ili Zapada, kao i ruralno stanovništvo, koji češće navode da nemaju poverenje da će stranke ispuniti obećanja. Najstariji građani (65+) takođe češće nego mlađi ističu da misle da njihov glas neće ništa promeniti, kao što to češće ističu oni koji su završili najviše srednju školu, i stanovništvo van Beograda i Vojvodine.

Glavni razlog za neglasanje

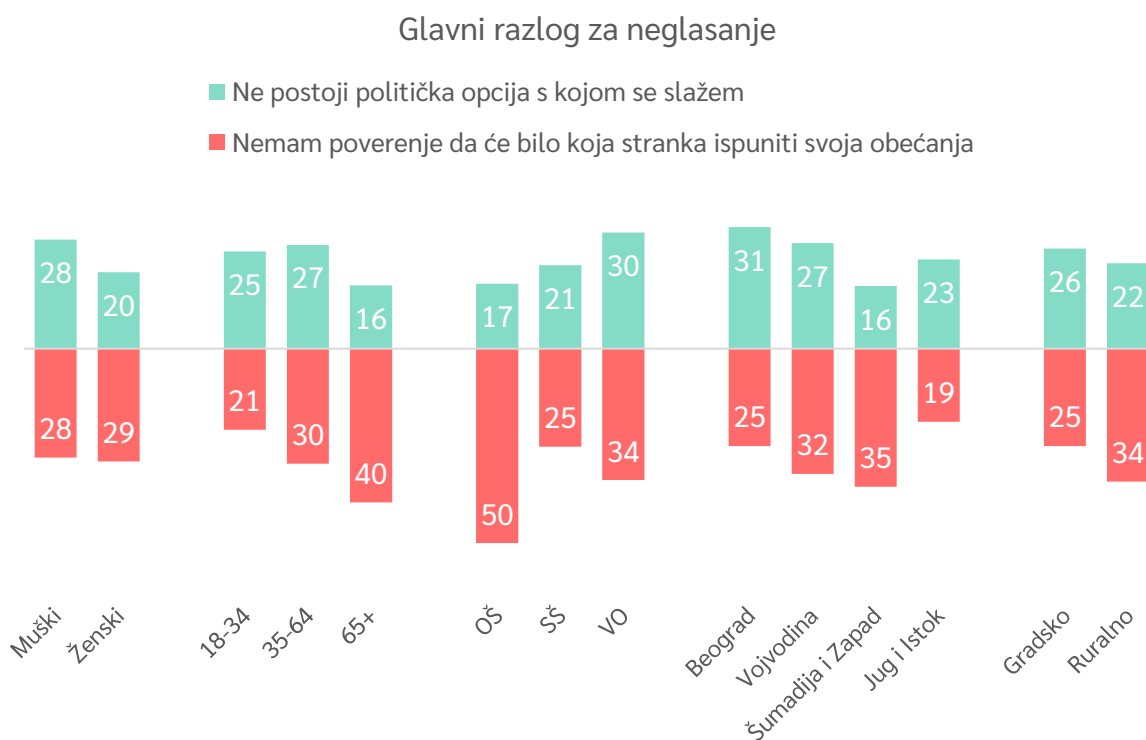
Grafikon 89. Razlog za neglasanje u odnosu na socio-demografske varijable (nepoverenje u stranke vs. nemogućnost uticanja glasom)

Takođe, građani koji inkliniraju partijama u vlasti i koji veruju provladinim medijima znatno ređe navode kao glavni razlog neglasanja to što ne postoji politička opcija s kojom se slažu.

Grafikon 90. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (nepoverenje u stranke vs. nemanje političke opcije)

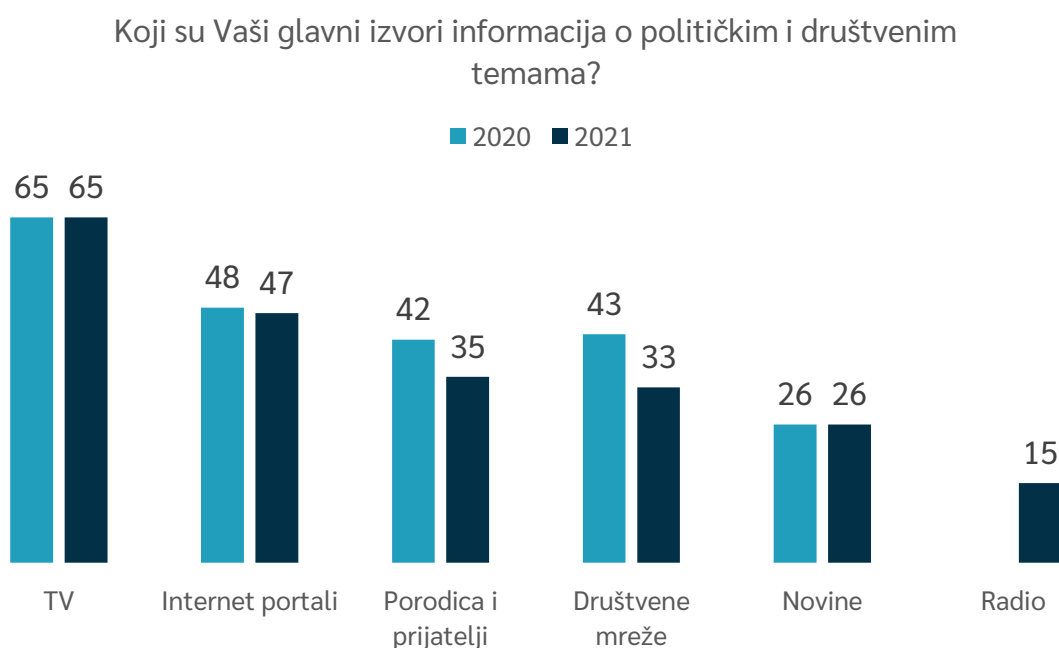
Da ne postoji politička opcija s kojom se slažu u većoj meri navode muškarci, mlađi od 65 godina, najviše obrazovani, građani iz Beograda i Vojvodine i gradsko stanovništvo.

Grafikon 91. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (nepoverenje u stranke vs. nemanje političke opcije)

6. Mediji

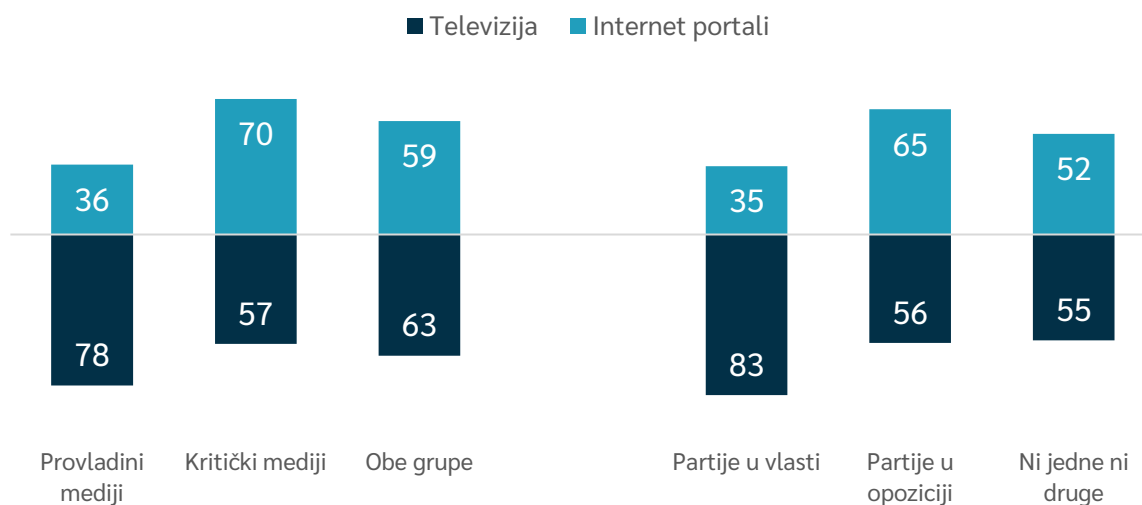
Građani se uglavnom informišu o političkim i društvenim temama preko televizije i internet portala. Oko dve trećine građana informiše se putem televizije, dok oko polovina navodi da prati internet portale. U odnosu na 2020. godinu, manji broj građana ističe da se informiše putem razgovora sa porodicom i/ili prijateljima i putem društvenih mreža. Oko trećine građana navelo je ova dva načina informisanja u ovom istraživanju. Pored toga, četvrtina građana se informiše putem novina, najmanji broj njih, 15%, koristeći radio.

Grafikon 92. Glavni izvori informisanja

Duplo veći broj građana koji veruju kritičkim medijima informiše se na internet portalima – 70% naspram 36% onih koji veruju prevashodno provladinim medijima. S druge strane, znatno veći broj građana koji veruje provladinim medijima se informiše preko televizije – 78% naspram 57% onih koji veruju kritičkim medijima. Isti trend primećuje se i kada su u pitanju razlike između građana koji inkliniraju partijama u vlasti ili partijama u opoziciji. Oni koji inkliniraju strankama u vlasti znatno više se informišu putem televizije, a oni koji inkliniraju strankama u vlasti se više informišu putem internet portala.

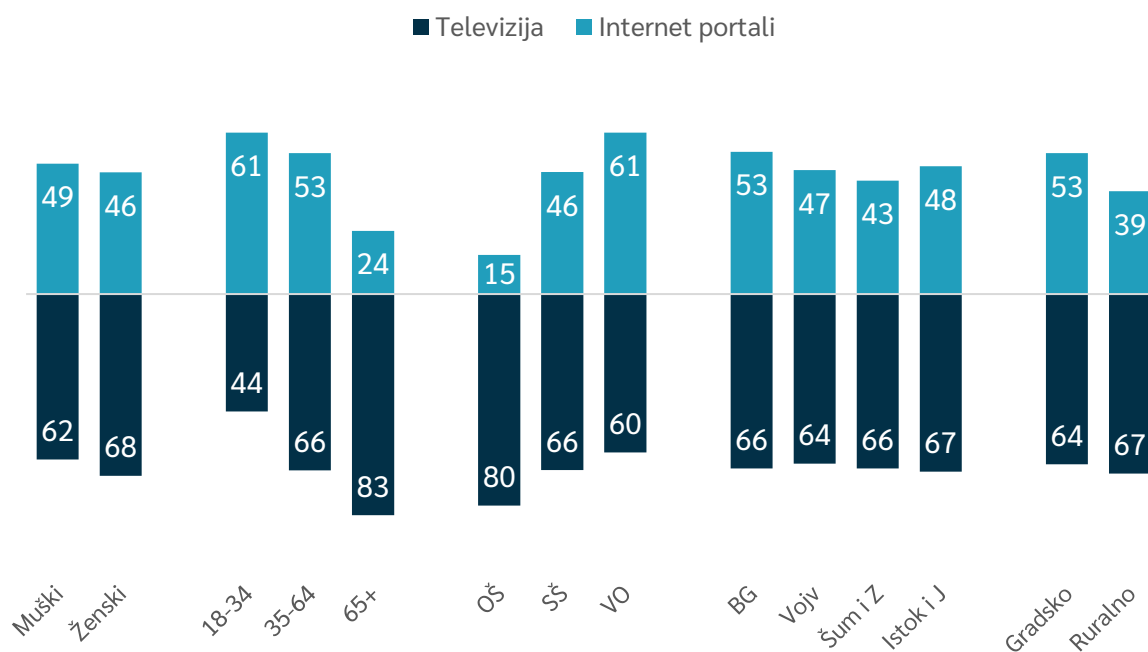
Gde se informišu o društveno-političkim temama

Grafikon 93. Izvori informisanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (televizija vs. internet portali)

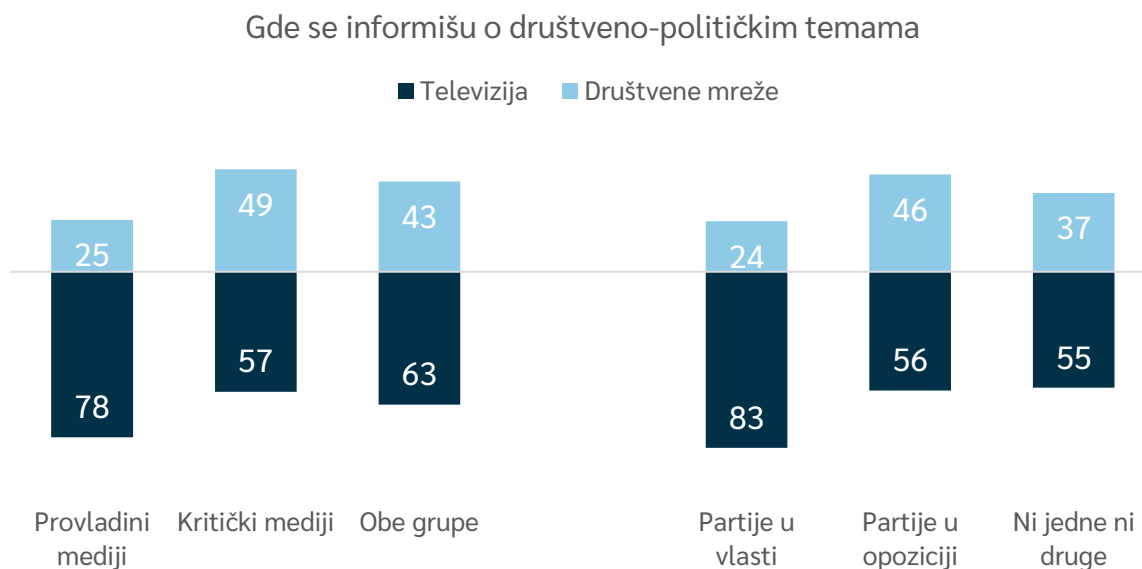
Najmlađi građani, visokoobrazovani, Beograđani i gradsko stanovništvo češće se informišu putem internet portala, dok se najstariji građani, žene, i najmanje obrazovani češće informišu putem televizije.

Gde se informišu o društveno-političkim temama

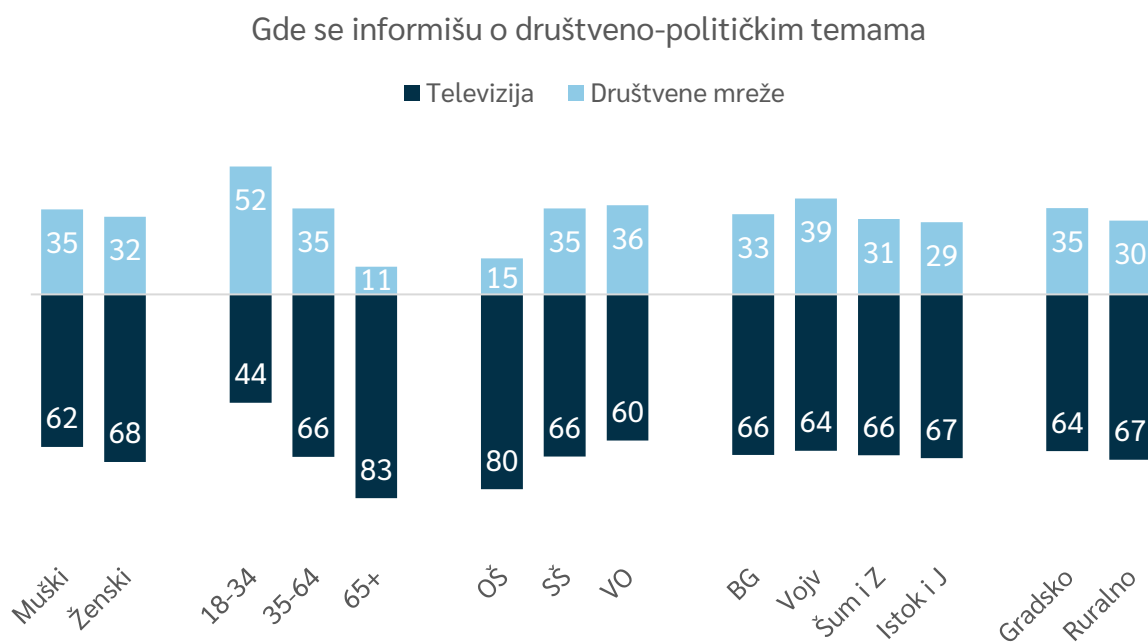
Grafikon 94. Izvori informisanja u odnosu na socio-demografske varijable (televizija vs. internet portali)

Kada su u pitanju društvene mreže, ovaj vid informisanja češće koriste građani koji veruju kritičkim medijima i koji inkliniraju partijama u opoziciji. Duplo više građana iz ovih grupa navodi društvene mreže kao mesto gde se informišu, u odnosu na građane koji veruju provladinim medijima i koji inkliniraju partijama u vlasti.

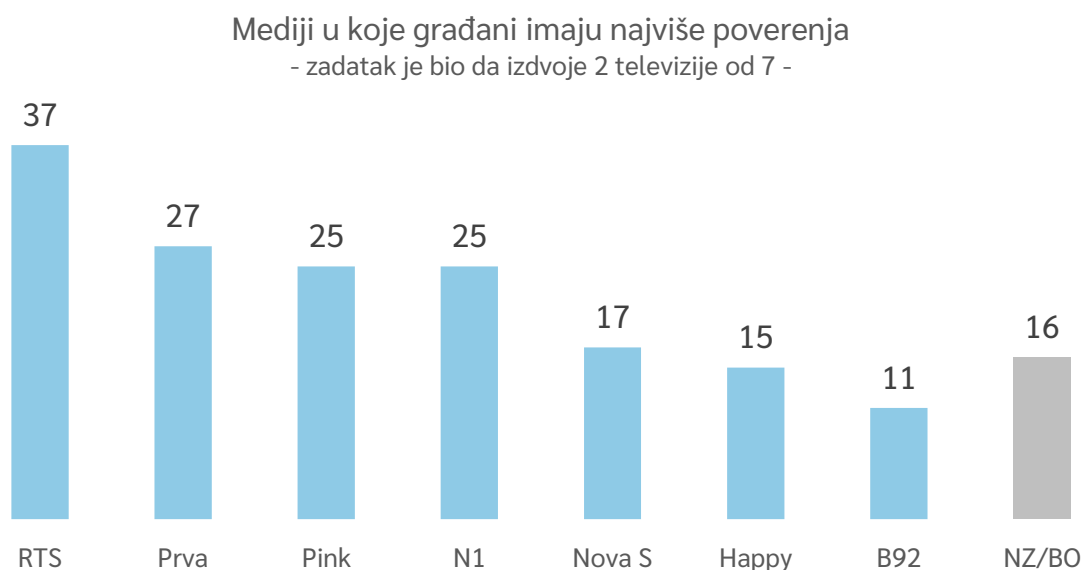
Grafikon 95. Izvori informisanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju (televizija vs. društvene mreže)

Češće se informišu preko društvenih mreža najmlađi, više obrazovani (u ovom slučaju i oni koji imaju završenu srednju školu), Vojvođani i gradsko stanovništvo.

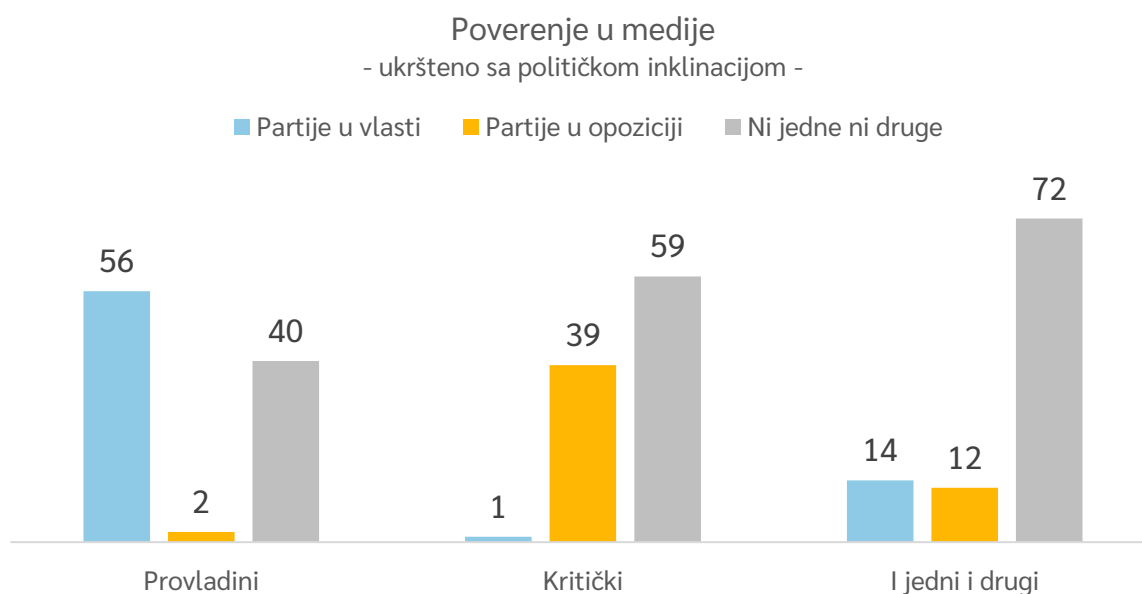
Grafikon 96. Izvori informisanja u odnosu na socio-demografske varijable (televizija vs. društvene mreže)

Najveći broj građana, nešto više od trećine, ima najviše poverenja u RTS, dok oko četvrtine najviše veruje televizijama Prva, Pink i N1. Oko 15% veruje televizijama Nova S i Happy, dok najmanji broj građana veruje televiziji B92 (11%).

Grafikon 97. Poverenje u medije

Kada se uporede dve veoma povezane varijable – poverenje u medije i politička inklinacija – primećuje se jasna razlika. Naime, među onim građanima koji veruju provladinim medijima, više od polovine (56%) inklinira partijama u vlasti, a svega 2% inklinira partijama u opoziciji. Situacija je obratna među građanima koji veruju kritičkim medijima – 39% inklinira opozicionim strankama, dok svega 1% inklinira vladajućim. Vredi istaći i da među građanima koji veruju i provladinim i kritičkim medijima čak tri četvrtine ne inklinira ni partijama u vlasti ni partijama u opoziciji.

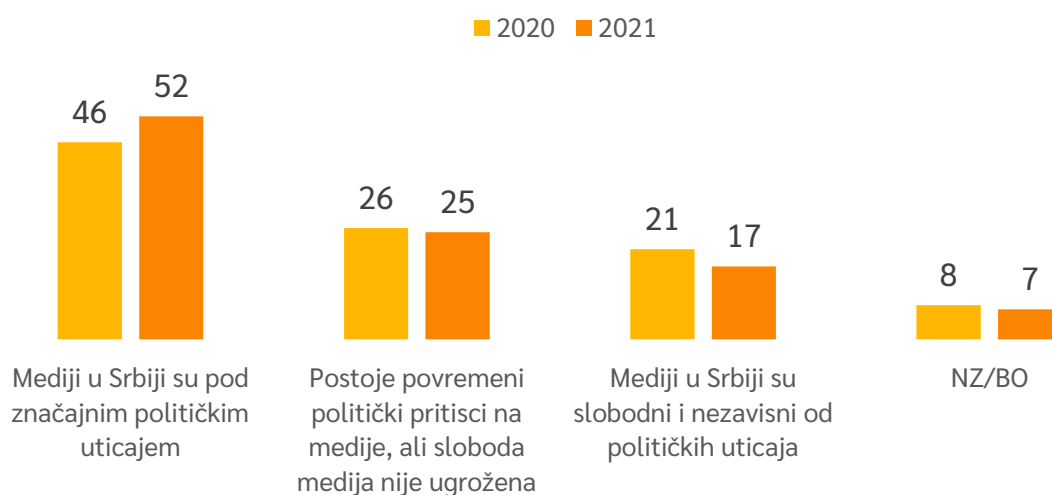

Grafikon 98. Poverenje u medije u odnosu na političku inklinaciju

Ocena kvaliteta i slobode medija

Nešto više građana nego godinu dana ranije ocenjuje da su mediji u Srbiji pod značajnim političkim pritiskom (oko 50%), dok nešto manje građana ističe da su mediji slobodno i nezavisni od političkih uticaja nego godinu dana ranije – 17%.

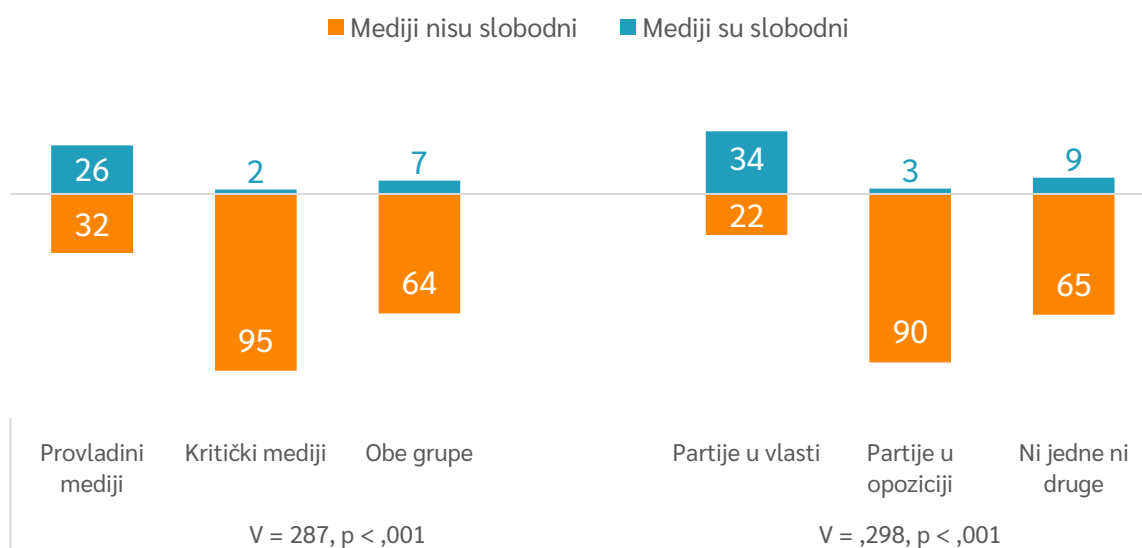
Kako generalno ocenjujete slobodu medija i kvalitet javnog informisanja? Koje od sledećih mišljenja je najbliže vašem?

Grafikon 99. Ocena kvaliteta i slobode medija

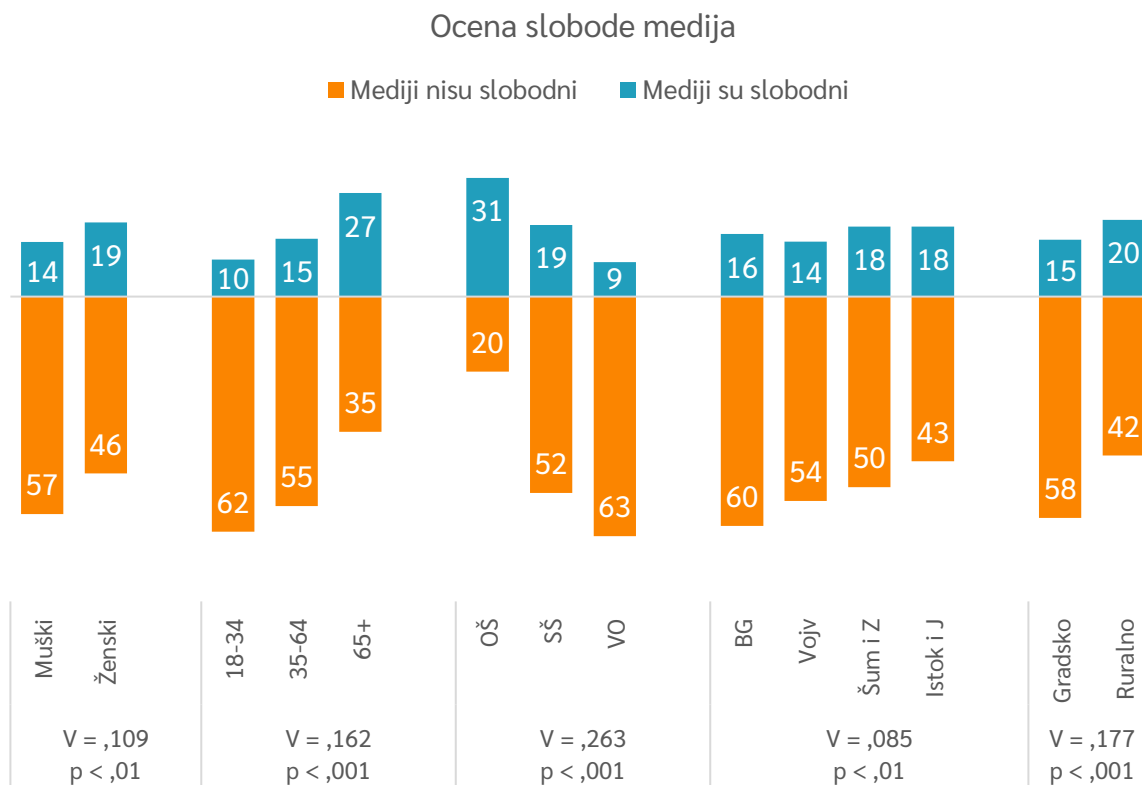
Da li građani vide medije kao slobodne i nezavisne ili ne umnogome zavisi od njihove političke inklinacije i toga kojoj grupi medija veruju. Naime, svega nekoliko procenata građana iz grupa onih koji veruju kritičkim medijima i onih koji inkliniraju partijama u opoziciji misli da su mediji slobodni. To ipak misli znatno veći broj onih koji veruju provladinim medijima (26%) i onih koji inkliniraju partijama u vlasti (34%).

Ocena slobode medija

Grafikon 100. Ocena kvaliteta i slobode medija u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju

Da su mediji slobodni u većoj meri ističu žene, najstariji građani (65+), najmanje obrazovani i ruralno stanovništvo. Iako građani iz sva četiri regiona u podjednakoj meri navode da su mediji slobodni, ipak Beograđani u najvećoj meri ističu da mediji nisu slobodni (60%).

Grafikon 101. Ocena kvaliteta i slobode medija u odnosu na uzrast

Spisak grafikona

Grafikon 1. Zainteresovanost za političke teme	21
Grafikon 2. Zainteresovanost za politiku u odnosu na poverenje u medije i pol. inklinaciju	22
Grafikon 3. Zainteresovanost za politiku u odnosu na socio-demografske varijable	23
Grafikon 4. Zainteresovanost za skupštinu u odnosu na poverenje u medije i pol. inklinaciju.....	24
Grafikon 5. Zainteresovanost za skupštinu u odnosu na socio-demografske varijable.....	24
Grafikon 6. Zainteresovanost za lokalnu samoupravu u odnosu na poverenje u medije i pol. Inklinaciju	25
Grafikon 7. Zainteresovanost za lokalnu samoupravu u odnosu na socio-demografske varijable.....	25
Grafikon 8. Zainteresovanost za programe političkih partija u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	26
Grafikon 9. Zainteresovanost za programe političkih partija u odnosu na socio-demografske varijable.....	26
Grafikon 10. Zainteresovanost za pregovore BG i Prištine u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	27
Grafikon 11. Zainteresovanost za pregovore BG i Prištine u odnosu na socio-demografske varijable	27
Grafikon 12. Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	28
Grafikon 13. Zainteresovanost za pristupne pregovore sa EU u odnosu na socio-demografske varijable	28
Grafikon 14. Zainteresovanost za rad NVO u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	29
Grafikon 15. Zainteresovanost za rad NVO u odnosu na socio-demografske varijable.....	29
Grafikon 16. Stav o NVO.....	30
Grafikon 17. Stav o NVO u odnosu na poverenje u medje i političku inklinaciju.....	30
Grafikon 18. Stav o NVO u odnosu na socio-demografske varijable	31
Grafikon 19. Stav o učešću u politici.....	31
Grafikon 20. Stav o učešću u politici u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju.....	32
Grafikon 21. Stav o učešću u politici u odnosu na socio-demografske varijable	32
Grafikon 22. Da li postoji neko ko radi na rešavanju problema građana	33
Grafikon 23. Da li postoji neko ko rešava probleme građana u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.....	34
Grafikon 24. Da li postoji neko ko rešava probleme građana u odnosu na socio-demografske varijable.....	35
Grafikon 25. Ko radi na rešavanju problema građana	35
Grafikon 26. Mogućnost uticanja na promene različitim aktivnostima	36
Grafikon 27. Uticanje na promene glasanjem na rep. izborima u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.	37
Grafikon 28. Uticanje na promene glasanjem na rep. izborima u odnosu na socio-dem. varijable.....	37
Grafikon 29. Uticanje na promene glasanjem na lok. izborima u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.	38
Grafikon 30. Uticanje na promene glasanjem na lokalnim izborima u odnosu na socio-dem. varijable	38
Grafikon 31. Uticanje na promene skretanjem pažnje medija u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	39
Grafikon 32. Uticanje na promenu skretanjem pažnje medija u odnosu na socio-demografske varijable	39
Grafikon 33. Uticanje na promene putem interneta u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	40
Grafikon 34. Uticanje na promene putem interneta u odnosu na socio-dem. varijable.....	40
Grafikon 35. Uticanje na promene učlanjenjem u pol. partiju u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	41
Grafikon 36. Uticanje na promene učlanjenjem u pol. partiju u odnosu na socio-demografske varijable	41
Grafikon 37. Uticanje na promene učestvovanjem u protest. u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.....	42
Grafikon 38. Uticanje na promene učestvovanjem u protestima u odnosu na socio-demografske varijable.....	42
Grafikon 39. Uticanje na promene kontaktiranjem poslanika u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.	43
Grafikon 40. Uticanje na promene kontaktiranjem poslanika u odnosu na socio-demografske varijable.....	43
Grafikon 41. Uticanje na promene povezivanjem sa NVO u odnosu na poverenje u medije i pol. Inkl.	44
Grafikon 42. Uticanje na promene povezivanjem sa NVO u odnosu na socio-demografske varijable	44
Grafikon 43. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici	45
Grafikon 44. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.....	45
Grafikon 45. Učestvovanje u akcijama u lokalnoj zajednici u odnosu na socio-demografske varijable.....	46
Grafikon 46. Glavni uzrok neučestvovanja	46
Grafikon 47. Glavni razlog neučestvovanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju.....	47
Grafikon 48. Glavni razlog neučestvovanja u odnosu na socio-demografske varijable.....	47
Grafikon 49. Stav o demokratiji	48
Grafikon 50. Stav o demokratiji u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	49
Grafikon 51. Stav o demokratiji u odnosu na socio-demografske varijable	49
Grafikon 52. Stav o jakom lideru	50

Grafikon 53. Stav o jakom lideru u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	50
Grafikon 54. Stav o jakom lideru u odnosu na socio-demografske varijable	51
Grafikon 55. Stav o pristupanju Evropskoj uniji	52
Grafikon 56. Stav o pristupanju Evropskoj uniji u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	52
Grafikon 57. Stav o pristupanju Evropskoj uniji u odnosu na socio-demografske varijable	53
Grafikon 58. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom	53
Grafikon 59. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	54
Grafikon 60. Stav o savezu sa Rusijom ili Kinom u odnosu na socio-demografske varijable	54
Grafikon 61. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova	55
Grafikon 62. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	55
Grafikon 63. Stav o priznanju nezavisnosti Kosova u odnosu na socio-demografske varijable	56
Grafikon 64. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije	57
Grafikon 65. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	58
Grafikon 66. Zadovoljstvo radom Vlade Srbije u odnosu na socio-demografske varijable	58
Grafikon 67. Zadovoljstvo radom Narodne skupštine	59
Grafikon 68. Zadovoljstvo radom skupštine u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	59
Grafikon 69. Zadovoljstvo radom skupštine u odnosu na socio-demografske varijable	60
Grafikon 70. Ocena rada skupštine i poslanika	61
Grafikon 71. Ocena efikasnosti u nadziranju Vlade u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	62
Grafikon 72. Ocena efikasnosti u nadziranju Vlade u odnosu na socio-demografske varijable	62
Grafikon 73. Ocena dostupnosti poslanika u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	63
Grafikon 74. Ocena dostupnosti poslanika u odnosu na socio-demografske varijable	63
Grafikon 75. Ocena brige poslanika o interesima građana u odnosu na poverenje u medije i pol. inkl.	64
Grafikon 76. Ocena brige poslanika o interesima građana u odnosu na socio-demografske varijable	64
Grafikon 77. Ocena urušavanja ugleda skupštine u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	65
Grafikon 78. Ocena urušavanja ugleda skupštine u odnosu na socio-demografske varijable	65
Grafikon 79. Namera za glasanjem na izborima	66
Grafikon 80. Namera za glasanjem na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	66
Grafikon 81. Namera za glasanjem na izborima u odnosu na socio-demografske varijable	67
Grafikon 82. Motiv za glasanje na izborima	67
Grafikon 83. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	68
Grafikon 84. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na socio-demografske varijable	69
Grafikon 85. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	70
Grafikon 86. Motiv za glasanje na izborima u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	71
Grafikon 87. Glavni razlog za neglasanje	72
Grafikon 88. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	73
Grafikon 89. Razlog za neglasanje u odnosu na socio-demografske varijable	73
Grafikon 90. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	74
Grafikon 91. Razlog za neglasanje u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	74
Grafikon 92. Glavni izvori informisanja	75
Grafikon 93. Izvori informisanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	76
Grafikon 94. Izvori informisanja u odnosu na socio-demografske varijable	76
Grafikon 95. Izvori informisanja u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	77
Grafikon 96. Izvori informisanja u odnosu na socio-demografske varijable	77
Grafikon 97. Poverenje u medije	78
Grafikon 98. Poverenje u medije u odnosu na političku inklinaciju	78
Grafikon 99. Ocena kvaliteta i slobode medija	79
Grafikon 100. Ocena kvaliteta i slobode medija u odnosu na poverenje u medije i političku inklinaciju	79
Grafikon 101. Ocena kvaliteta i slobode medija u odnosu na uzrast	80